

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 fillér).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A gönczi beszéd.

Budapest, szeptember 10.

(v.) Gönczöt eddigelé csak a gönczi akóról ismerték. Legujabban gróf Károlyi Sándor révén ez a helységnevű meglepő karriert csinált; szinte tengelyévé lett a most folyó választási küzdelemben szereplő ideáknak. A gönczi levelet, mely több héten át foglalkoztatta a közvéleményt, ma felváltotta a gönczi beszéd. Ugy hallatszott, hogy a beszéd enyhítő és felvilágosító kommentárja lesz a sok tekintetben érdes, olyik vonatkozásban homályos levélnek. A kommentár megjött, de az érdekesség és a homály megmaradt. Gróf Károlyi Sándor — ezt immár tagadni nem lehet — élete alkonyán kombattáns szerepkört vállal, küzd, támad, provokál s egyre fokozódó hévvel adja a feudális kurucot.

Eddig csupán az ingó tőkét, a kereskedelmet és az ipart dögönyözte, ma aztán beleköt Széll Kálmánba is. Beléje köt, noha váltig erősítgeti, hogy politikájában bizik s kormányzatát támogatni kívánja. Alig mult néhány napja annak a diadalmos politikai sikernek, melyet a miniszterelnök a külön agrárprogram felállításának nyílt kárhoztatásával aratott. S mit felel erre gróf Károlyi? Hetykén odavágja a gönczi beszédben, hogy az a bizonyos külön agrárprogram még csak a kezdetnek az eleje, egyetlen részlete csupán annak a nagy társadalompolitikai és gazdasági akciónak, amelylyel a gróf ezt a szegény országot a boldogság révébe akarja bevinni. A gróf ur tehát parcelláz. Egyelőre — sajna — még nem a latifundiumait, amit bizonyára a rajtuk sanyargó földetlen parasztság fájlal legjobban, hanem csupán honboldogító eszméit. Arra, ami a gönczi levél mögött, mint még csak ezentul kifejtendő eszmehalmaz

lappang, nem vagyunk kíváncsiak; a kezdet elejéből bizvást és könnyen következtethetünk azokra is, amiket a nemes gróf ma még nem mer bevallani. De már arra igenis kíváncsiak vagyunk, hogyan egyeztetheti össze Károlyi a pártvezérlét iránt való lojalitással, világosabban kifejezve: a pártfegyvellemmel azt, hogy mikor a szabadelvűpárt vezére már az eddig ismert agrárprogram felállítását is kifogásolja, ő erre válaszul azt a megdöbbentő kijelentést teszi, hogy a gönczi levél még semmi, az agrárság annál jóval többet tartogat még tarsolyában? Gróf Károlyi Sándor a mai beszédben is gondosan kerüli a *szabadelvűpárt* elnevezést, a többségről beszél; az öreg kegyelmes ur — úgy látszik — ki akarná valahogy exorcizálni a szabadelvűséget a többségből s mindaddig, amíg ezt az ördögűzést végre nem hajtja, állhatatosan kormánypártnak nevezi a *szabadelvű* tábor. Nos, akár szabadelvűpárt, akár kormánypárt, a többségnek egyöntetűnek kell lennie, ezt az egyöntetűséget pedig csakis a pártvezérlét egysége biztosíthatja, mely a pártfegyvellem révén érvényesül. Egység és fegyvellem pedig hogyan lehessen egy pártban, ha tagjai közül valaki — bármekkora latifundiumoknak is legyen a gazdája — kedélyesen ráduplázgat arra, amit a pártvezér az ország színe előtt leplezetlenül kifogásolt? Mi nem tessékéljük ki gróf Károlyi Sándort a többségből. De már azon szabad is, kell is csodálkozunk, hogy jól érzi magát olyan pártban, amelynek becsület és hivatalos nevét a világra ki nem ejtené s amelynek országos vezérlétét választói előtt dezavualja.

Egyebekben pedig a gönczi szónok megint dulszakodott az agrár tuzások szemfényvesztő frazeológiájában. Odadobta ismét azt az izgatott formulát, hogy ez a föld *ma még magyar*.

A gróf urék ne célozgatssanak, hanem beszéljenek őszintén. Mit értsünk ezen a frázison? Azt-e, hogy a dákok-román oláhok, a pánszláv tótok, a szerb irredentisták kezén lévő föld is magyar? Avagy talán azt, hogy a magyar ajku, de a gróf ur által nyilván nem kedvelt vallásfelekezethez tartozó birtokosok kezére jutott föld *már nem magyar*? A gróf ur lehet antisemita, ha kedve tartja s izlésével összefér. Mi nekünk csupán a *bujkáló* antisemitizmus ellen van kifogásunk, mely a felekezeti vilongások konkolyát hinti el, miátt a nemzeti egységet és a társadalmi békét hirdeti.

A gróf ur beszédjében megint megpendül az a régi hur is, mely a magyar parasztot gyámoltalannak, ügyefogyottnak mondja, akin az ügyes és lelketlen csalóknak hada élőködi. Ismerjük a nótát s csodáljuk, hogy az agrár kintornába újabb hengereket nem tudnak behelyezni. Pedig mi ajánlottunk az uraknak ilyen hengereket. A gróf ur például igen érdekesen beszélhetett volna a harmados, negyedes és ötödös földekkel üzőtt földuszoráról, a szük viskókban barommodra összezsúfolt mezőgazdasági cselédek testi és erkölcsi nyavalyáiról, a kemény és lelketlen robotmunkáról. S beszélhetett volna — hogy még újabb hengerrel is szolgáljunk — lelkes agrárus nagybirtokosokról, akik idegen földről vásuton hoznak be arató munkásokat, csak-hogy ne kelljen megadniok a magasabb munkabért a földjükön éhező zsellérsegregnek. Ezekről a dolgokról is tessék valahára diskurálni, ne csak mindig a szövetkezetekről. A szövetkezetek dolga rendben van; humánus és szabadelvű ember azokat nem bántja, sőt örül fejlődésüknek. Ha rossz portékát drágán ad a szatócs, akkor menjen tönkre. A szegény népek jussa van rá, hogy jó portékát olcsó pénzen kapjon. De az ország közvéleményét

TÁRCA.

Erzsébet királyné.

Regék koszorúja fonódik,
Bübájos, örök koszorú...
Egy angyal járt a világon,
Oly szép s jó s oly szomorú.

Csak szép s csak jó vala egykor,
Csak üdvörl álmodozott...
Utján esalogánydalos ábránd
Szórt rózsát s liliumot.

De nem hiába hogy angyal, —
Hogy oly csodaszép volt s csodajó,
Nem volt országa e földről,
Nem volt e földre való.

Itt, ahol a rózsza s a liljom
Csak hervadásra virul
S hol úgy zeng a esalogány is
Örökre vigasztalanul,

Hol bűvös balszamat öntött
Más szivek sebeire:
A maga szívének az üdvét
El kellett vesztenie.

S úgy vitte e szívet a sorsa
Végső gyötrelme felé,
Hogy orvul csapjon az élet
Legcenkebb tőre belé.

Óh szörnyű, óh hihetetlen,
Hogy ez megeshetett!

Hogy bosszu ölte meg épp őt,
Ki maga volt a szeretet!

Óh mint jajdult föl az ország,
Óh mekkora gyász vala az! —
S hová tűnt? Akkorá búra
E földön van-e vigasz?

Óh, ha oly iszonyu sors ért,
Ha ő meghalt igazán,
Mért nem maradt meg örökre
Az a köny, az a gyász e hazán?

Egünk kiderül s im e népre
Szébb, jobb kor fénye nevet;
Regék koszorúja fonódik
A bécsi kriptá felett:

Ah, alszik, odalenn alszik
Egy átdöfött szívű halott;
De nem a mi drága királynénk,
Csak az ő bújja az ott.

Az ő nagy bújja, amelyylel
Ugy kelle bolyongania
Boldogtalanul e világon
S békét nem lelve soha.

Azt, azt temették el ottan
S nem, nem temették el őt!
Itt lebeg fényes alakja
Milliók szeme előtt.

Olyan mint valaha régen,
Mikor boldog vala még.
Csak szép s csak jó s a szívében
A kinok üszke nem ég.

Örök szeretet, meg örök báj
Örökre fiatalon...
Ugy jár e világon örökre
Rózsán és liliumon.

Regék koszorúja sugárik
Szent koronaként a fején...
Vigaszt lel benne, ha látja,
Az árva, a bús, a szegény.

Telekes Béla.

A velencei kiállítás.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Szántó Kálmán.

IV. A szobrászok.

A kiállítás szobrászati részének kiváló értékét a *Rodin* szobrai s a *Charpentier* főülmulhatatlan érmei adnak. Ritkaságot dolgoz ezek, melyeket ilyen gyűjteményesen látni nem sokszor van alkalom.

Néhány nagyobb alak a kiállítás nemzetközi nagy termében van a képek közé elhelyezve. Mindjárt a belépésnél első pillanatra feltűnik a belga *Lambeaux* Viaskodói. Emberfeletti nagyságban kiformált két óriás alak, a küzködés legfőbb pillanatában, mely egyiknek vagy másiknak javára dönti el a birkózást. Az egyik derékon fogta társát, a másik pedig az állánál fogva erőlködik visszalökni felülkerekedő ellenfelét. *Lambeaux* a nagy szenvedélyek, nagy erő kifejtések szobrásza, aki maga sem riad vissza az alkotás és kivitel legmerészebb fordulatától sem. Míg egyrészt szinte köti magát az akadémikus hagyományokhoz, másrészt genialis nembánomsággal téríti el utjából a megoldás lehetetlenségét.

semmiféle szövetkezeti propagandával annak a felismerésétől elzárni nem lehet, hogy a magyar nép nem mint fogyasztó, hanem mint termelő sanyarog.

A gróf urék olcsó gyertyával, olcsó gyolessal, olcsó szegfűszeggel akarják a sanyalódó magyar parasztnépet a jólét nagyobb fokára emelni. Mi erre azt mondjuk, hogy a magyar parasztnép nyomorgása még akkor sem szűnne meg, ha ingyen kapná a gyolessot, a gyertyát és a szegfűszeget a szövetkezeti boltokban. A magyar népnek föld kell, mert nincs földje. Gróf Károlyi Sándornak van földje rengeteg sok; akar-e belőle eladni, vagy örök bérbe adni a magyar parasztnépek, igen vagy nem? Erre tessék felelni, ha az urak igazán fel akarják karolni a kis ember érdekét.

Ebben az országban végzetes következetességgel pusztul a közép- és a kisbirtok; s ugyanolyan kegyetlen állhatatossággal gyarapszik a latifundiumok száma és terjedelme is. Mi joga állnak hát oda az ellenállhatatlan felszívó erejű nagybirtokok gazdái a sanyalódó dzsentri és a züllő pórnép elé azzal az izléstelen és vakmerő inszINUÁCIÓVAL, hogy a gazdaközönség e páriái bízzák a latifundiumok tulajdonosaira az ő érdekeik védelmét? S mi joga dörognék gróf Károlyi Sándorék szakadatlanul az ingó tőke ellen? Hiszen gróf Károlyi Sándor egymaga évente több ingó tőkét tesz felre termelési fölöslegéből, mint a mennyit egy vármegye összes zsidó szatcsnai egész életükön át összeharcolhatnak. Ha bűn az ingó tőke, akkor miért gyűjtik azt olyan mohón a latifundiumosok? Fölöslegeiket mért fordítják új birtokvásárlásokra, amivel felverik a föld árát s a szegény parasztság számára még inkább megnehezítik a földszerzést? Miért nem jutott még soha valamely agrárius nagyur szébe, hogy így szóljon parasztszájához: „Az idén maradt egy millió ingó tőkében, amely pedig gyűlöletes; én tehát ezt a milliót szétosztom köztetek, mert úgy tanultam a gönczi beszédből, hogy a vagyonosok kötelessége felkarolni a kis emberek érdekét”, — miért nem hallottunk a nép állítólagos barátaitól soha ilyen nagylelkű beszédet?

Persze megint ránk zudul majd a szemrehányás, hogy felforgatók vagyunk. Nem

forgatunk mi fel, kérem szeretettel, semmit. Csak lerántjuk az agrár leplet a latifundiumok önző politikájáról, amely rá akarja tenni kezét a keservesen tengődő gazdaközönségre, hogy a nagybirtoktól lőtávolra sanyaló fekvő objektumokra uszítsa rá a nyomorgók indulatait. Döljön össze a felekezeti béke, máljon szét a nemzeti egység, azok az urak ezt nem bánják. Nekik csak az kell, hogy amikor ki találják ismét gyuladni bizonyos lángok, a tűz ne az ő kastélyaikat hamvasztja el, hanem a mások hajlékat. Miatunk ugyan maradhatnak a gróf urék a kormányparton. Mihelyt valamely konkrét ötletből kiderül, hogy amit ők kormánypártnak neveznek, annak nem csupán a neve, hanem a jellege is szabadelvű, akkor amugy is ki fognak ők onnan vonulni úgy, hogy nincs az a hatékony, amely ismét vissza tudná őket vinni a többség táborába.

BELFÖLD.

Az országos szabadelvűpárt végrehajtó bizottsága e hó 13-án, pénteken délelőtt tíz óra körül ülést tart. Erre az ülésre megérkezik Szlavóniából *Szell* Kálmán miniszterelnök is.

A miniszterelnök Bécsben. *Szell* Kálmán miniszterelnök ma délelőtt 11 óra körül résztvett az *Erzsébet* királyné halálának évfordulójára alkalmából tartott gyűlésben. Délután találkozása volt *Goluchowski* külügyminiszterrel, *Kálmay* Béni közös pénzügyminiszterrel és *Körber* osztrák miniszterelnökkel.

Bécsi tudósítónk jelenti telefonon: *Szell* Kálmán miniszterelnök ma hosszasan tanácskozott *Körber* miniszterelnökkel. A konferencia az autonóm vámtarifa körül, e hónap 16-án folytatandó tárgyalásokkal van összefüggésben. A tárgyalásoknak alapja az a tervezet, amelyet az osztrák kormány dolgozott ki, mert a magyar kormány egyáltalán nem terjeszti elő a tarifatervezetet, hanem a tárgyalások során kívánja álláspontját érvényesíteni. Az osztrák kormány tarifatervezetének tartalmáról és irányáról a *Politikének* a következőket jelenti *bécsi* tudósítója:

Az osztrák kormány eleve el volt tőkélve az ipari vámkor megelégedésére a gabonavámok nagy jelentékenny emelésére. Ez utóbbi tőren figyelembe vette a belföldi piac árfolyamait és a magyar agráriusok kívánságait. Mértékadó helyen határozottan kétségbevonják, hogy Németország-

gal legelőbb legelőbb kedvezményű szerződés kötéséről lehet már csak szó, sőt ellenkezőleg azt tartják, hogy sikerülni fog minden tekintetben ki-elégítő tartászerződést kötni.

Az államvasutak pénztári fölöslege. A magyar királyi államvasutak igazgatósága szeptember 3-án egy millió koronát szállított be pénztári fölöslegeiből a központi állampénztárba. A folyó évi beszámítás összege 20 $\frac{1}{2}$ millió korona.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 10.

A fővárosban és a vidéken ma is nagy arányokban folytak a választási mozgalmak. Az érdeklődés középpontjában azonban gróf *Károlyi* Sándor gönczi programbeszéde áll, mely elé a gönczi levél nyomán megindult hajtsza s legkivált a miniszterelnök ismeretes nagy beszéde után feszült várakozással nézett az egész ország. A gönczi programbeszéd némely tekintetben meg is felelt a nagy várakozásnak, de a kontroverziákat aligha fogja eloszlatni, mert nagyjában ez a beszéd csak ismétlése, sőt ráduplázása a hírhedt gönczi levélnek.

A fővárosban.

A *bélvárosi* *Saskör* tagjai ma este 7 óra körül bizalmas értekezletet tartottak abból a célból, hogy megállapodjanak, milyen magatartást tanúsítsanak a legközelebbi választáskor.

Az értekezlet elnöke *Hahóthy* Sándor volt s résztvettek az ülésen többek közt: *Kléh* István kir. udvari tanácsos, *Polonyi* Géza, dr. *Maisls* Mór, dr. *Burján* Béla, *Farkas* Róbert, *Halász* Olivér, *Förster* Aurél, *Nemai* Antal, *Dobrovizky* Agost, *Boross* Soma, *Kövy* Armin, *Nyirnyi* József, *Parall* Ferenc, *Mezei* Péter, *Melha* Kálmán, *Sigay* Pál, *Heimbach* Gyula stb. Az értekezleten többségben volt a függetlenségi párt s így hosszas vita után kimondták, hogy a *IV. kerületi függetlenségi pártot* megalkadják. A függetlenségi pártiaktól eltérő politikai nézetűek ezután elváztak. A függetlenségi megválasztottak a végrehajtóbizottságot s elhatározták, hogy a képviselő-jelölés dolgában a napokban gyűlést hívnak össze.

A *VII. kerületi szabadelvű Morzsányi-párt* ma este tartotta alakuló és jelölés ülést. Az értekezletet *Erllich* G. Gusztáv, a végrehajtó-bizottság elnöke nyitotta meg. Valószínű, ugymond, hogy az országgyűlési választások már október elején lesznek, miért is szükséges, hogy a kerület is a maga jelöltjét megneveze. (Felkiáltások: *Eljen Morzsányi!*) *Zboray* Béla kongerint indítványa folytán erre dr. *Morzsányi* Károlyt egyhangulag és lelkesedéssel a kerület jelöltjéül ki-kialították. Az elnök ezt határozatképpen kimondván, az ő indítványára a jelöltért küldöttöket menesztették, amely *Zboray* vezetésé alatt a következő tagokból állott: *Fenyvessy* Adólf, *Bach* Fülöp, *Paulheim* József, *Szász* István, dr. *Széss* Lipót, *Czigler* Géza, *Apaticzky* Sándor, *Hevesi* Odön, *Szendé* Miklós, *Auer* Róbert, *Ludvig* Ferenc, *Hirsch* József és *Laos* és *Welter* Jakob.

geit. Nem sokat törődik a részletekkel, egy-egy elnagyolást is megenged magának, mint ahogy itt is az egyik küzdő megvetett lábszárait szinte nyomorékká törpítette a felső testéhez képest. Ellenben az egésznek mint ilyennek kifejezése szinte leheli az erőt, a fojtott szenvedélyt, az élet-halálra menő küzdelem nagy némaságát.

Mögötte *Ugo* Antonionak tűnik fel egy értelmes, bájos dolga: *Pubescit*. Egy fiatal leány, még vézna, fejletlen izomzattal, ül hátraszegtel fűvel, hunyt szemekkel s az arcán sajátos sejteltetés merengés, talán olyas, mint a virágbimbó első pattanása. Erdekesen van ez a félig-éretlen leánytost dolgozva: kissé még szűk válláival, szinte tulhosszunak tetsző, csontos tagjaival, elmerengő, ábrándokban járó arcával és érezni véljük, hogy holnapra készen lesz benne az asszony, gömbölyű idomaival, megért lelkével.

Eutti Enriconak, a pár évvel ezelőtt nálunk is megjutalmazott olasz szobrásznak *Munkája* van mellette, mely úgy látszik, egy nagyobb koncepciónak, sáremléknek egyik alakja. Derékkig metelen munkás ül egy sziklapon, kinyújtott láb-ból, mellette a szerszámai s pihen. Arca azt is kifejezni látszik, hogy örökre pihen. De tartása kissé merev, beállítása kissé szpinadias.

Tovább menve, megállunk egy pillanatra *Lafont* bájos genrékére, az *Anyaság* előtt. Bölcsőjében mosolygva álmodik a csecsemő, az édes anya pedig üdvösséges arccal hajol reá. Továbbá a *Van der Stabben* Öregasszonyának, egy ropant kifejező, finoman dolgozott ráncos képű öreg olasz asszony büszkéje előtt.

Rodinnek egészen külön terem jutott. Szinte áhitattal lépi át az ember a küszöböt, áhitattal és megzavarodva. Mindaz, amit eddig szobrászatról tudott és szobrokból látott, első pillanatra felágaskodik a lelkében ezeknek a munkáknak látára. Eszébe jutnak a finoman cizellált bronzok és ragyogóra simított márványok, az eszményi nemeseitett testek, a főnséges és pathetikus állások, a nagy és méltóságos gesztusok, a minden áron kieresztakolt, sokszor szinte sorvasztó nyugalom, amelyekbe eddig csaknem minden szob-

rot belekényszerítve látott: s föllázadt lelke az első benyomásra szinte nem is akarja szobrokat elfogadni ezeket az élő és mozgó, szenvedélytől lihegő, vagy izgalomtól reszeket különböző alakokat, melyek éppen *plastikai nyugalom*, e kényelmes közhely tekintetében halomra döntenek minden hagyományos törvényt, melyet eddigéig szobrászati sine qua non-nak tekintettek. Élő és érző alakok ezek, nem kothurnusban vagy ünnepi ruhába kiöltözve, nem is a fórum kiálló hangulatában, vagy egy főnséges érzés sokszor hazug páthoszában, hanem hétköznapi emberek a maguk mindennapi foglalatosságában, egy életet át megszokott lelki habitusában, vagy a pillanattól kicsikart, de azért egyetemesen jellemző energiájában. És ezt az energiát nem pusztán az arc vonalai fejezik ki. Valóban, ezeket a fejeiket lehetetlen volna törzseikről elereszteni a nélkül, hogy neveltséges torzaiakká változzanak. A fej mozdulatát szervesen követi a törzs hajlása, a kezek kiképzése, a láb legkisebb izomszájának elhelyezése. Ezek a szobrok nem csupán külsőleg vannak kiformalva. Az izmok alatt érezni az erek lüktetését, a csont alakulását, a szív dobogását, az agyvelő egyéni s kizárólagos működését. S éppen ezért, hogy ezt elérhesse a mester — valamennyi munkája ékesszólóan hirdeti ezt — nem használhatta az antik szobrászat főségeiben kiképzett formáit, el kellett dobnia az iskola hagyományos törvényeit, a munkás két keze nyomát nem törülthette le a simító vésvél, hogy megrajzolhassa az embert olyannak, amilyen, természeti fogyaktokzásaival, az ideált meg sem közelítő — de nem is kereső — tökéletlenségeivel, ellenben annál fölismerhetőbben és jellegzetesebben. S hogy ezt az egyéni-t, minden mástól megkülönböztető *differentia specialist* megkaphassa, nem is érthette be a fej pusztá kiképzésével; a hát görbülete, a kéz mozdulata, a kézfej alakulása, egy-egy ujjának változata, a lábok mozgása éppúgy hozzá tartozik az egyén természetrajzához. E terembe lépve, a szobrok közt járva nem is érezzük azt a muzeumi hangulatot, a fehér márványok ama hideg levegő-járását, melyet érezni szoktunk szoborcsarnokok-

ban: élő emberek között járunk s nem kell vár-nunk, hogy megszólaljanak, mert beszélnek; nem kell vár-nunk, hogy talapatzukról leszálljanak, mert mozognak.

Valóban első pillantásra szinte idegenszerű érzést kapunk, midőn tekintetünk a *Calaisi polgárok* kiállított nagy gipszmintájára esik. A szemünket valósággal hozzá kell szoktatni, hogy egybetartozónak érezze ezt a hat, életnagyságon felüli, különböző alakot, akiket csupán a gondolat egysége fűz, de aztán annál erősebben, egymáshoz. „*Tel défilé-ment Eustache, Jean d'Aire, Jacques et Pierre de Wisnant, Jean de Fiemmes et Andrieux d'Anires, lorsqu'on les vit quitter la ville pour s'offrir à la merci du vainqueur, les chefs nus, les pieds déchaussés, la harit au col, les chefs de la cité et du chaste entre les mains.*” Meghajtott fővel és rokkant gerinccel az egyik, két kezébe temetve arcát a másik, fájdalmas szempillantást vet vissza a harmadik, egy aggastyán, kötéllal a nyakán, kimerülten vonzolja magát lépcsőről-lépcsőre tovább, búska, önértetes daceal halad az ötödik, a hatodik göröcs-sen szorongatja ujjai között a város nagy kulcsait. És mennek. Tudják, hogy a kérelhetetlen ellenség elé, tudják, hogy a mártíriummal szembe. De mennek. Első pillantásra némi nyugtalanságot éreztet ez a magát fájdalmasan tovavonszó csapat s újra meg újra kell látni, hogy kierezse belőle az ember a gondolat összekötő erejét s az akció egységében megnyilatkozó főnséges harmóniát.

Szemünket innen szinte akaratlanul is a Balzac hatalmas feje vonzza magához. Azé a Balzacé, akit a jury visszautasított s nem akart felállítani. Teljesen értjük, hogy a dicsőítés és felmagasztalás konvencionális törvényeit teljesen areulesapó ez az alkotás kihozhatta sodrából a professzori judiciumot: de mi, akita a cikkelyekbe foglalt hagyományos törvényeken túl inkább érzék és benyomás alapján alkotjuk meg ítéletünket, mindannyian azt érezzük, hogy ilyen volt az a Balzac, akinek nagyságot csak most kezdjük kellően értékelni. Az a nagy hatalmas fej, a vesébe látó szemekkel, az emberi nyomorúságokat

Kis várta a küldöttséggel megérkezett Morzsányi, kit a 600—700 főnyi érkező éljenzéssel és tapsal fogadtak. Mutat Ehrlich G. Gusztáv vele a jelöltet közölte, hozzátéve, hogy a választók eddigi képviselőjükkel való megelégedésüket hozzá való ragaszkodásukat akarják dokumentálni s kérte, hogy a jelöltséget fogadja el, mert mindnyájan meg vannak győződve arról, hogy a jövőben a benne helyezett várakozásoknak legjobban meg fog felelni.

Morzsányi rövid beszédet intézett a választókhoz. Rövid idő alatt, ugymond most második éri őt az a kitüntetés, hogy neki a kerület a mandátumot leajánlja, ami őt büszkeséggel tölti el. Az ország legnagyobb kerületének képviselője által az ő rendkívüli szerencsésítése csak nagyobbodik mert bizonyítéka annak hogy a rágalom és irigység egy pillanatra nem volt képes a közte és választói között lenni a közönség bizalmat és szeretetet megzavarni. Reméli, hogy a közös működést siker is fogja koronázni. Minden erejét és tevétségét arra fogja szentelni, hogy a jóváros és a kerület érdekeit előmozdítsa. Egyelőre még nem ad programot csak jelez, hogy a következő több pontok fogják többek között kiváló gondja tárgyát képezni. A kerület ipari és kereskedelmi viszonyainak emelése, a vámkérdés, az állami tisztviselők anyagi helyzetének javítása, a közigazgatás átalakítása, a munkások jogos érdekeinek megvédése a kerület sugárútjának kiépítése stb. Szűnni nem akaró taps következett Morzsányi szavai után, aki végül kijelentette, hogy a választók támogatása mellett bárkivel is veszi a harcot. Ehrlich megköszönte a választók megjelölését és az értekezletet berekesztette.

Az értekezletből táviratban üdvözölték Széll Kálmán miniszterelnököt és báró Podmaniczky Frigvert.

A VIII. kerületi jászvárosi szabadelvűpárt ma este tartotta a közelebbi képviselőválasztások alkalmából alakuló ülését Császár Jenő elnöke alatt. A kör termetbe szűleszű megjelentek a kerület választópolgárai, akik között ott voltak: Horánszky Nándor, botfai Hübös József kir. tanácsos, Császár Jenő, Urs Nándor, Glück Frigyes Weinszisz Lajos, Bachmuth Károly, dr. Kiss József, Kleiner Armin, Simonovics Béla, dr. Veredy Károly, Devecis Ferenc, Novák Sándor, Kanovics Béla, Amon József, Hartenstein Zsigmond kir. tanácsos, Seeger Béla, dr. Földes Árpád, Tóth József kir. tanácsos, Winter Lajos, dr. Hajnus Géza egyetemi tanár stb.

A megalakulás során elnökök lettek: Császár Jenő, Kanovics Béla és Novák Sándor. Jegyzők: botfai Hübös József kir. tanácsos, Benesik József, Simonovics Béla, dr. Kiss József, dr. Reinfeld Izor, dr. Földes Árpád, dr. Gonda Dezső és dr. Matolcsi István.

Ezután Horánszky Nándor lépett az emelvényre. Mint a kerület választópolgára szólal föl, még pedig azért, mert nagy súlyt helyez a szabadelvűpárt egységére. Széll Kálmán programját ő mindenben magának valja. A jövőnek nagy feladatai vannak és az ért. okozott munkára van szükség. Oly tőfűt hoz javasatba, akivel miután a választások lezöttek, együtt érez és együtt kíván működni. Ez a tőfű Horánszky Albert, a kerület eddigi képviselője. Örönd, hogy ő teheti meg az indítványt és azt kívánja, hogy a jelölés egyhangyú legyen. Leles éljenzés követte szavakat. Horánszky indítványát egyhangyul elfogadják és Kanovics Béla Mór apátiábanos vezetésével küldöttséget menesztettek Berzeviczyhoz. Amíg a küldöttség odajárt dr. Gonda Dezső tartott beszédet, Berzeviczy érdemeit,

meltatva, miközben zajos éljenzések között lépett Berzeviczy Albert a gyűlésterembe.

Császár Jenő lelkesen üdvözölte és felszólította, hogy fogadja el a képviselőjelöltséget, amelyet a közgyűlés egyhangyú határozatából ajánl föl.

Berzeviczy Albert kijelenti, hogy a legnagyobb örömmel fogadja el a jelöltséget. Tizenkét év óta képviselte a kerületet, amelynek részéről rendkívül jól esik a bizalomnak ez újabb megnyilatkozása. Képviselősködésként alatt nem csupán a politikai bizalomnak, hanem a szeretetnek és barátságának annyi jelét tapasztalta a választópolgárai részéről, hogy mint eddig, most is készséggel áll rendelkezésükre. Beszámolót vagy programbeszédet ezúttal nem mond, hiszen választói jól ismerik az ő működéseit és politikai elveit. Büszkén és örömmel fogadja el a Jászváros mandátumát és lelkismeretesen fogja a kerület jogos érdekeit képviselni.

Berzeviczy után Horánszky Nándor szólal föl s felhívta a választópolgárokat, hogy egyesülj erővel működjenek a népszerű jelölt megválasztásán, hogy minél fényesebb diadalra vezessék Berzeviczy zászlaját. A gyűlés ezután táviratban üdvözölte Széll Kálmán miniszterelnököt és báró Podmaniczky pártelnököt.

A vidéken.

Széll Kálmán jelölése. Szent-Gothárdról a lapunknak: A szent-gothárdi választókerület polgárai szeptember 18-ikán délelőtt jelölés értekezletet tartanak, amelyen Széll Kálmán miniszterelnököt újból jelölti fogják.

Szalmárról telegráfja tudósítanak: Az idevaló szabadelvűpárt megint Chorin Ferencet fogja jelölni, aki a jelöltséget biztosan el is vállalja. A függetlenségi párt azzal próbál hangulatot csinálni, hogy olyanokat híresztel, mintha Chorin többé nem vállalna jelöltséget. De ez nem felel meg a valóságnak. A szalmári függetlenségi párt Győry Eleknek ajánlja fel a jelöltséget.

A győri szabadelvűpárt Kautz Gusztáv elnöklete alatt ma tartotta meg jelölés nagygyűlését, amelyen az intézőbizottság indítványára egyhangyul csatlakoztak az iparosok és kereskedők mozgalomhoz és Szávay Gyula kereskedelmi kamarai titkár, lapszerkesztő jelölték képviselőnek. Szávayt küldöttség ment el, aki megérkezésekor megköszönte jelölését és bejelentette, hogy programbeszédét a hó 15-én délután 4 órakor tartja meg. Széll Kálmán miniszterelnöknek a gyűlésből a következő táviratot küldte:

A törhetetlen elvhűség és tiszta szabadelvűség alapán álló győri szabadelvűpárt, amikor győzelembe szokott zászlaját ismét harobavinni készült, erre szolgáló első lépésénél nagyméltóságod személyéhez és kormányzat programjához való rendthetetlen ragaszkodásának kijelentését, tiszteletteljesen üdvözli nagyméltóságodat a gondviselés által hazánk és pártunk élére állított bölcs vezérrel a legmélyebb tisztelettel bejelentve, hogy pártunk mai közgyűlése országos képviselővé Szávay Gyulát jelölte.

Dr. Kautz Gusztáv pártelnök.

Báró Podmaniczky Frigyesnek szintén küldtek üdvözölő táviratot.

Sok tudással dolgozik és klasszikus befolyás érzik rajta. A genre-alojat szereti művelni s ebből a fajtából Ciccinolaja nagy feltűnést kelt. A Ciccinolo nálunk ösmeretlen foglalkozás: szivarvég-gyűjtő. Pislákoló mécesét egy szjira vagy kampós botra akasztva jár-ke a ciccinolo estén-kint a népes kávéházak asztalai között s ahol éles szeme egy eldobott szivarcsutkát megpillant, ügyes ujjá már föl is kapja; ebből él. Nem valami előkelő foglalkozás, de Trentacoste még ennek a nyomorúságos foglalkozásnak is meg tudta találni a pozíciót s rojtos nadrágjában, lehajtott fejével, villogó szemével a ciccinolo úgy hat, mint egy áttűzött római. Érdekesebb egy márványba faragott csecsemő feje. Az alig néhány hónapos arcon annyi gyermekes erő van kifejezve, hogy a legjellezesebb arcképek közé tartozik. Canonica Pietro (In cordis vigilia, Cristo), Marsili Emilio (Pensiero), Novo Urbani (Decaduti), Tito Ettore (Sorgente), valamint Stuck Ferencnek elég győngye Serpentináncosnőjét már csak éppen névszerint hogy fölemlíthetjük.

Hogy befejezzük körutunkat, az érmék és plaqueok kiállításánál kell még egy pillanatra megállnunk, kiváltképp Charpentier Alexandre, a finom, trébelt reliefek o nagy mesterénél, kinek kiállított gyűjteménye utólrhetetlen mintája a szobrászati finom munkának: az elmosódó, győngéd, majd csakhogy körvonalozott és mégis olyan kifejező jellemzésnek. Gyermekfejei, emlémi, arcképek vagy jelképző munkái mind egyforma erővel és biztosságról tanuskodnak. Száz új munkája közül tán egyet se szabadna említen hagyni, de valamennyi közt mégis tán a legkülönb a gyermekét szoptató anya kisebbik földolgozása: rendkívüli mély érzés, igazság, költészet egyszül benne a kivétel pártalan finomságival. Versenyfársai kemény és irgalom munkái mellett talán az egy Yencesse Ovide, akit melléje lehet állítani a Bossuet finom arcképpel s a gyermekét csókoló anyával. A mafaj nagy nehézségeit élénken éreztetik a többi kiállított kemény munkái.

Duna-Szerdahelyről írják lapunknak: Izgalmas napja volt ma kerületünknek. Erdély Sándor képviselőnk tartotta beszámolóját vagy három ezer ember jelenlétében, kit nagy lelkesedéssel fogadták Erdély Sándor erősen szabadelvű beszédét. A beszéd elhangzása után Pethes református pap újból felajánlotta Erdélynek a jelöltséget ki erre következőleg válaszolt:

Tisztelet uraim! Meghat s örömmel tölti el szívemet bizalmuknak ez újabb megnyilatkozása. Mután azonban itétemek alatt arról győződtem meg hogy ha én az önök által most leajánlott jelöltséget elfogadnám — sok itt fel nem sorolható körülmények folytán a kerület választóit nagy keletlenységnek és egy nehéz küzdelemmel járó választásnak tenném ki, miután a küzdelem nem elvékért, hanem legnagyobbrészen személyekért folytatnánk, ami rendszerint személyeskedésekre és gyűlölködésekre vezet és miután mindent én sem elveimmel, sem érzelmeimmel, sem pedig állásommal összeegyeztetni képes nem vagyok: ne verjék rossz néven azt a kijelentésemet, hogy én e kerület jelöltséget el nem fogadhatom.

Erre óriási zaj keletkezett, a közönség nem akarta elfogadni a lemondást, éljenzéssel ostromolta Erdélyt, de ez nem tárgyolt, hanem rögtön elutazott. Az ellenpárt néhány híve hamarosan felhasználta az alkalmat és Bartal Aurélt ajánlotta jelöltnek, kit a nép abcogolt és folyton Erdély nevével hangoztatta. Bartal megtartotta programbeszédét, mely a gőnczi levél alapján álló agrárprogram.

Nagy-Becskerekéről táviratozzák: A zombolyai kerületben Babics Imre nem vállalt mandátumot. A szabadelvűpárt Csekonics Gyula grótot jelölte fel. — Török-Becsen Kohonczy Gedeonnal szemben Kardos Samu nagy-becskerei ügyvéd lép fel függetlenségi programmal. Nagy-Becskereken Demko Pál ellen Szabó Ferenc apát lép el.

Az egri szabadelvűpárt üdvözölő táviratára Széll Kálmán miniszterelnök következőleg válaszolt:

Eger város szabadelvűpártának közgyűléséből hoztam intézet meleghangú táviratát örömmel fogadtam bizalmuk és ragaszkodásuk kifejezését, mely nekem különösen jól esik, szívem egész melegeivel köszönöm. Támogatásukra kiváló súlyt helyezek s arra nehéz feladatom megoldásánál továbbra is számítok. Kérem elnök urat, sziveskedjék a párt tagjaival tudatni, hogy megemlékezésük nagyon kelemenem érintett s üdvözletük hasonló melegséggel viszonzom. Üdvözölöm.

Lukács László pénzügyminiszter a következő távirattal válaszolt:

Az egri szabadelvűpártnak tegnap megtartott közgyűléséből kitolyólag a párt nevében hoztam intézet becses értesítést kézhöz véve, kérem jogadják ez uton addig is, míg azt a küldöttség előtt személyesen meg nem tehetem, kitüntető bizalmukért hálas köszönetemet. Lukács László.

A lipótegyei szabadelvűpárt ma képviselőjelölő gyűlést tartott amelyen egyhangyul nagy lelkesedéssel a lipótegyi kerületben Mataska Pétert, a rózsahegyi kerületben Angyal Józsefet eddigi képviselőket újból jelölte. Mind a ketten elfogadták a jelöltséget. Matuskának nincs ellenjelöltje, Angyal ellen Palugyay Gyula néppárti lép fel. Mataska legközelebb megkezdí körútját a kerületében. Egyelőre nyílt levelet intéz a választókhöz. — A mai pártgyűlés a következő táviratot küldte Széll Kálmán miniszterelnöknek.

A lipótegyei szabadelvűpárt országgyűlési képviselőjelölő értekezletét a mai napon Lipótegy-Szent-Miklóson megtartotta. Ez alkalommal egyhangyul és nagy lelkesedéssel a lipótegyi kerületben Mataska Pétert, a rózsahegyi kerületben pedig Angyal Józsefet, az eddigi képviselőket újból jelölte. Midőn arról nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesítettük, egyszersmind a fölől is biztosítottuk, hogy excellenciánknak hazánk jólétének és fejlődésének biztosítására irányuló bölcs intézkedését, melyek eddig is bámulatra ragadtak s nagyméltóságod jó szive iránt vármegyénk közönségét hálaa kötelezték, mindenkori tiszteletben tartani s azokhoz, mint állami életünk rendthetetlen sziklijához és ragyogó vezérszillagához ragaszkodni meg nem szűnünk. Hódolat-telejes üdvözlőtünk küldése mellett szívünk mélyből kívánjuk, hogy Isten tartsa meg iriss jó egészségben nagyméltóságodat, hogy bámulat-keltő harcmodora el ne lankadjon s országunkat és megyénket a békés fejlődésre és alkotmányos jogaink védelmére irányított határozott törekvéseivel a-on révpártára vezesse, ahol az állampolgárok jólete szép országunkat, édes hazánkat valóságos édené varázsohajtja.

A pártgyűlés Podmaniczky Frigyes elnöknek is küldött üdvözölő táviratot.

Az aszódi kerületben a vidék élők részvétele mellett ma délután megajukult a szabadelvűpárt. Nagy lelkesedéssel, egyhangyul kiállították ki Majthenyi István jelöltül. Majthenyi e hó 15-én Homokon, 22-én Galgavölgynön és 20-én Vácson tartja meg programbeszédét.

Hajdunánáson Rákosi Viktor függetlenségi jelölt ma tartotta programbeszédét.

Mésztoron ismét Tóth János jelöltük függetlenségi és 48-as programmal.

Vácról telegráfjaik: A szabadelvűpárt mai értekezletén Gajari Gézát jelölte, aki vasárnap tartja programbeszédét.

Temesvárról táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: Temes megye központi választmányja szeptember 19-én teszi meg a képviselőválasztásokra vonatkozó intézkedé. ket.

lenező, esufondáros kifejezéssel, feljebb érezve magát egy fokkal, nem, egész magas talpazzal az alatta nyüzsgő hitvány hangyabolyoknak, melynek közönségességét nálánál jobban senki ki nem ösmerté. Hogy ez a homlok triviális, hogy rajta bibircsók nő ki, belőle egy rengeteg orr nyulik ki, hogy az ajak közönséges, az orok duzzadtak, az mind hozzátartozik a fej páratlanul kifejező jellegzetességéhez s belső szépségéhez.

Mellette a Rochefort feje szinte lágnak és gyöngédnek tetszik, pedig ezen is rajta van a makacs és konok pártvezér minden hajthatatlan erőlye és zord keménysége.

Csodálatosak az asszonyai: Walkyrje, büszke, dacos, élesen rajzolt arcával, Éva, egy Rembrandtszerű asszony, teli, szinte tulitengő izmokkal, az emberiség anyja. Es épp ily csodálatosak a tanulmányai és vázlatai is — Sz. János törzse, Öregasszony, Föld stb. — melyekben benne van az elmúlt század minden idegessége, minden szenvedése, minden nyomorúsága. Ha csodálva nézzük ma is a görög világ pogány isten-embereit, emléiket egy visszajáthatatlan kornak, melyben jólét, egészség, életöröm az ember nemes ideál-szépségét megalkotta, hódolattal fogják nézni késő századok kulturfoljgyezéseknél beszélőbb adatait a XIX. század emberéről a maga teljes testi szegénységében és nyomorúságában, amelynek a Rodin művészete megörökítette.

A szobroknak fenntartott két teremben két művész köti le különösen figyelmünket: Troubetzkoy Pál és Trentacoste Domenico. Amannak a nevével már szárnyára kapta a hír, talán leginkább az itt kiállított Tolsztoj lovasképe révén. A nagy népápostol esontos, jellegzetes alakját sok jellemző erővel, mély érzéssel mintázta meg, s a kifejező arcon, a beszédes szemén, a borongó homlokon megtaláljuk a nagy filozóf lelkét. Lovon tart hazafelé s a lóban is sok élet és mozgás van. Igen finom dolog a nyáját őrző eszkimó, kuttyájával és rénszarvasaival, valamint egy fiatal leánynak ideges, modern képmása, megkapó bensőséggel. A Trentacoste vésője lány és sima, gyöngéd és finom.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter, mint a Politikai Értesítő illetékes helyéről vett értesítés alapján jelenti, e hónap 16-án tartja meg programbeszédét Kolozsvárott, ahova vasárnap délután érkezik; Szerdán ismét visszatér a miniszter a fővárosba.

A hódásági kerület szabadelvűpártja vasárnap délután népes jelölgyűlést tartott. A kerületből mintegy 500 választó volt jelen és képviselőjelöltül egyhangulag a szabadelvűpárt eddigi agilis képviselőjét, dr. Molnár Károlyt kiáltották ki.

Szél Kálmán miniszterelnökhöz a gyűlésből táviratot intéztek s a miniszterelnök az üdvözlőtre Trischler elnökhez a következő távirattal válaszolt:

Sürgönye, melyben oly szíves szavakban tudatta velem a hódásági kerület szabadelvűpártjának hozzáam való ragaszkodását, élénk örömmel töltött el. Szívesem egész megegyelő közlökön a párt bizalmának és kitüntető megnyilatkozását. Kérem, legyen tolmácsa e köszöneteknek és biztosítsa a párt t. tagjait legmelegebb rokonszenvevről.

Szél.

A gergely-szent-miklósi kerület függetlenségi pártjának jelöltje, Földiák Gyula, tegnap érkezett meg a kerület székhelyére, Szent-Miklósról, ahol délután tartotta meg programbeszédét.

A dábai kerület függetlenségi pártjának jelöltje, Rákos Lajos, vasárnap e hó 8-án mondta el programbeszédét Alberti-Irsa és Pilis községekben. Rákos Lajos programbeszédé és a jelölttel érkezett Hentler Lajos a néző beszéde nagy hatást keltett. Az összegyűlt Kossuth Ferencet táviratilag üdvöztették.

Az erdőbényei választó-kerület szabadelvű polgárai ma délután értekezletet tartottak, melyen egyhangulag dr. Issekutz Győző ügyvédet jelölték, mint hogy Daniel Márton, az eddigi képviselő, nem vállalja többé mandátumot.

A letenyei kerület szabadelvűpártja tegnap délután tartotta alakuló és jelölő gyűlést, melyen nagyszámú választópolgár veit részt. A pártgyűlés egyhangulag Csesznák József pusztagyárádi földbíróköt kiáltoa ki képviselőjelöltnek, ki programbeszédét azonnal el is mondta.

A kiscsuzajhely-várnai kerület választói Kiscsuzajhelyen ma délután népes értekezletet tartottak, melyen Sztranyovszky Ferenc elnökle alatt egyhangulag Haydn volt főszolgabíró jelölték. A küldöttség útján meghívott jelölt nyomban elmondott programbeszédében a szabadelvűpárt hívének vallotta magát. Az előző gyűlés üdvözlő táviratokat küldött Szél Kálmán miniszterelnökhöz és báró Podmaniczky Frigyes pártelnökhöz.

A pécsi szabadelvűpárt végrehajtó-bizottsága ma Krasznay Mihály elnöklete alatt ülést tartott, melyen felvástak Adinger János volt képviselő levelet, melyben kijelenti, hogy mandátumot többé nem vállal. Ezután többek ajánlatára Erőth János pécsi ügyvédi kamarai elnököt jelölték, aki Pécs városát pártönkivűli programmal képviselte 1892-ben és 1896-ban s most belépett az országos és pécsi szabadelvűpártba. A jelölés egyhangulag történt.

Szécsényből táviratozzák: Pintér Sándor ügyvéd, a kerület szabadelvűpárti képviselőjelöltje ma tartotta programbeszédét. Pintérnek eddig nincs ellenjelöltje.

Dezseről írják: Az itteni szabadelvűpárt számos tekintélyes választója kirádi Herz Zsigmondot, a Magyar Államnos közsébanva-részenvtársulat vezérigazgatóját felkérte a kerület mandátumának elvállalására. Kirádi Herz Zsigmond a bizalmat megköszönve, kijelentette, hogy ez idő szerint, az összehívhatatlansági törvényre való tekintettel, képviselői megbízás elvállalása rá néve lehetetlen.

Nyitrai táviratozzák: A nyitrai választókerület volt szabadelvűpárti képviselője, dr. Javits Imre e hónap 16-án tartja beszámolóját, amely alkalommal a párt meleg óvációnban készült előrészénit s újból jelölni fogja. Ellenfelének, Emődy Józsefnek agrár programja iránt csak a klerikális körök tanúsítanak élelkebb érdeklődést. — A verbói kerület eddigi képviselője, Szalayszky Gusztáv e hó 11. és 12-én, a vágyhelyi kerületben pedig Vitorisz Miklós 10-én számol be. — Szeneczen Zmertyeh Ivan volt képviselő a szabadelvűpárt jelöltje. A zsambokrétai kerület dr. Fodor Kálmán óhajta szabadelvűpárti jelöltül megnyerni, akinek tevékenysége ugy társadalmi, mint közegészségügyi téren a választópolgárság szeretetét és rokonszenvét kiérdemelte.

A mátyásfalvi kerületben Kendé Béla volt képviselő nem lép fel. Míg az hírt szerint Barthos András sem hajlandó a jelöltséget elvállalni, a függetlenségi Jékay Vilmos főbírótkos ellen valószínűleg Szabó Antal nagy-károlyi ügyvéd és báró Perényi Péter veszik fel a küzdelmet.

Nagy-Szőlősről jelentik: Báró Perényi Zsigmond ma nagy választóközönség előtt beszámoló beszédet tartott, amelyn Szél Kálmán programjához való ragaszkodását hangsúlyozta. Rabár apátplébános újból felkérte a jelöltséget elvállalására és azt Perényi el is fogadta. Szél Kálmán miniszterelnöknek és Podmaniczky Frigyes bárónak üdvözlő táviratokat küldöttek Halason, mint egy mai jelentés mondja. Kolozsváry Kiss István volt képviselő ellen a függetlenségi tekintélyes része Babó Mihály városi főgyógyzó jelöli ugyancsak Kossuth-párti programmal. A szabadelvűpárt vasárnap Török közjegyző elnökle alatt szintén tart jelölő ülést.

A kényházi kerület küldöttsége ma Pukovics Józsefnek újból felajánlta a jelöltséget, aki azt elfogadta.

Egerben, mint nekünk jelentik, van már harmadik jelölt is. Lukács László pénzügyminiszterrel s az Ugronpárti Szederkényi Nándorral szemben ma a Kossuth-párt Babocsey Sándort léptette fel, ki a jelöltséget elvállalta s programbeszédét legközelebb fogja megtartani.

Komáromban a mai napon Jánosi Lajost jelölték Kossuth-párti programmal.

Stomfáról jelentik a Budapesti Tudósítónak: Az itteni szabadelvűpárt vasárnap tartotta képviselőjelölti ülést, amelyen a nagyszámúan eddigbevált választók dr. Komlóssy Ferencet, a kerület egykori képviselőjét újból jelölték és őt a jelöltségi számos választó által aláírt jegyzőkönyvben értesítették. Komlóssy a jelöltséget elvállalta és értesítette a pártot, hogy programbeszédét e hó 15-én, vasárnap tartja meg. Az érkező újbóli kerület szabadelvűpártja szintén Komlóssy Ferencet előlte, aki azonban megleghangú táviratban jelentette ki, hogy eddigi kerületében óhajt megmaradni.

Bárfán, mint nekünk telegrafálják, a mai napon tartott választói értekezlet Bornemissa Adámot, a kerület eddigi képviselőjét jelölte.

A moóri kerületben Kovács Endre lett a függetlenségi- és 48-as párt jelöltje, amit Kossuth Ferenc is tudomásul vett.

A csákvári kerület egyik szabadelvűpárti jelöltje, Schefer Dezső ma visszalépett és így Mayer Károlynak a kerület eddigi képviselőjének megválasztása egyhanguan ígérkeztek.

Szilágy-Somlyóról telegrafálják: A román nemzetiségű választók ma itt értekezletet tartottak, amelyn Pap József ügyvédet jelölték nemzeti programmal.

A rima-szombati kerületben Török Gyula függetlenségi újból fellép. A szabadelvűpárti Farkas Abrahámot jelölte. A rima-szécsi kerületben a Kossuth-párt ismét Fáy Istvánt léptette fel. A torna-aljai kerületben Putnoki Mór a Kossuth-párt jelöltje. A jolsvai kerületben Kubinyi Géza szabadelvűpártinak nincs ellenjelöltje. A rozmányi kerületben gróf Andrássy Géza újból fellép szabadelvűpárti programmal, a Kossuth-párt ellene dr. Hudinka Tivadart léptette fel.

A trenesén-tepliz-baáni választókerületnek választói ma Trenesén-Teplizen dr. Andaházy Árpád Pál volt országgyűlési képviselő elnöklete alatt pártértekezletet tartottak és egyhangulag Ferényi Antal trenesén-tepliz-i közjegyzőt jelölték szabadelvű programmal.

A csengeri kerületben — mint Szatmárról írják — Domahidy Viktor szabadelvűpárti jelölttel szemben Madarassy Dezső és Luby Béla lépnek fel függetlenségi programmal.

Balassa-Gyarmatról jelentik: A füleki kerületben Beniczky Árpád függetlenségi párti újból fellép. A sziráki kerületben Sztéler Alfréd, a nőrádányi Scitovszky János, a losonci kerületben gróf Andrássy Géza, a szécsényi kerületben Pinter Sándor szabadelvűeknek eddig ellenjelöltjük nincs.

A gönczi programbeszéd.

A Kassa felől jövő délelőtti gyorsvonattal érkezett meg választói körébe gróf Károlyi Sándor programbeszédének megtartására. Gróf Károlyi Sándorral együtt érkeztek: Gróf Zselenszky Robert, gróf Dessewffy Aurél, gróf Károlyi László, Bujanovich Sándor, Ivánka Oszkár, gróf Forgách László, herceg Odescalcui Zúrd Hedry Ernő, Emődy József, Mérey Lajos, Bernát István, Rubinek Gyula, Szilassy Zoltán, Jeszenszky Pál, Markó Pál, Szinyei József, Bősörmenyi Pál, Hammersberg László, Lipthay Béla, Meczner Gyula, Sennyey Béla, ezenkívül számosan Abau-Torna, Sáros és Zemplén vármegyék elköszölőiből.

A gyorsvonat reggel nyolc óra után érkezett a hidas-ménesi állomásra, ahol fényes bandérium várta gróf Károlyi Sándort, aki elhagyván kíséretével a vonatot, csoport alakult, amelynek élére Meczner Gyula lépve, nagy hatást keltő beszéddel üdvözlöte gróf Károlyi Sándort.

Gróf Károlyi Sándor az éljenzés csillapultával válaszolt az üdvözlőre. Egyikén áll azoknak a vidékeknek, ahol a legerősebb küzdelmek folytak a magyar államiságért, a magyarságért. Amit agrárizmusnak nevezünk, az küzdelem ma a magyarság érdekében, annak fennmaradásáért. Ha a földművelő elsüllyed, elsüllyed vele az ország. Ezt az erőt kell fenntartani, amire ő is törekszik. Végül megköszönte a díszes üdvözlést.

A viharos éljenzés lecsillapultá után megindult a bandérium s a Rákóczy-induló hangjai mellett szállt kocsikra a közönség. Meg nem szűnő óvációnak mellett hajtattott be a százötven kocsiból, szebb és szebb fogatból álló menet Gönczre, ahol gróf Páffy László vendégiszterő házánaál fényes villásreggeli mellett rendkívül kedélyes hangulat lejlődött ki.

Tizenegy óra után pedig gróf Károlyi Sándor megtartotta programbeszédét, melyet a következőkben ismertetünk:

Midőn nemrégiben megköszönte a neki felajánlott gönczi mandátumot, egyuttal nyit leveleiben mintegy kivonatát adta elő azon közgazdasági és társadalmpolitikai nézeteinek, melyek eddig irányították. Programbeszédét most sem kíván mondani, e tekintetben a Szél Kálmán politikai programjára utalhat; ezuttal inkább csak nyit leveleiben körvonalozott tételeit kívánja tisztázni, mint amelyek egyes körökben vitára adtak alkalmat.

Nézeti heves ellenmondásra s ideges vitáhozokszokra ragadták azon körök lapjait, amely körök ellen a gönczi levélben körvonalozott eszmémet állított irányul. Ez az idegesség, ha még oly szűk körökre szorított is megeléged, mert indokolatlan. Hiszen ez a levél komoly munkaprogram és nem más. Mindazt, amit a gönczi levélnek elnevezett nyit levelemben előadtam, — ugymond — már évek óta hangoztatom, de különösen a múlt évben Kassán mindazon barátammal együtt, akikkel ott a kassai kongresszuson közgazdasági helyzetünk szanasááról

értekezünk, a gönczi levélben felhozottakat részletelesen ki is fejtettük. Pontozataimban tehát nincs semmi új és mégis tavaly a fővárosi sajtó és különösen azon bizonyos körök sajtója (egy lapnak kivételével) helyeslőle mindazt, amit az idén a gönczi levél megjelentése után kifogásol.

A legtevesebb felfogás az, hogy mi exkluzíva a földbírótkosok érdekeivel foglalkozunk. Nyit levélben már kijelentette, hogy feladatunk: egyaránt megvédeni mindazokat, akik gyengék és az erősebb uralma alatt szenvednek. Az erősebb, az ügyesebb uralmának korlát nélkülségét kifogásoljuk, mert azt tartjuk, hogy a szabadság egymagában odaállítva mint ideál, szertelenségekre ragad és az ügyesebbnek, az erősebbnek a korlátlan uralmához vezet akkor ha nincs enyhítve ama másik két faktor által, amely száz és egynehány év előtt Franciaországban hangzott le először és amelyet azóta a művelt világban mindenütt jelszónak fogadtak el, amely a szabadság eszméjét kiegészíti és korlátozza: ez az egyenlőség és testvériség fogalma.

Igenis, csakis ezt a szabadságot ismerem el boldogítóknak és csakis akkor védhető meg az emberi jogok, ha fenntartjuk a régi jelzést a maga egészében. Ragaszkodni kell tehát emeg egymást kiegészítő három eszméhez! Akarjuk, hogy legyen továbbra is: szabadság, egyenlőség és testvériség.

A mai korszak meglegedkezett eme jelszavakról és a gazdasági téren csupán a szabadsággal foglalkozik, így létrejött az erősebb uralma a gyenge felett, a nélkül, hogy az erősek uralmának szigorát a testvériség érzelme szelidítene.

Közgazdasági téren a korlátok nélkül való szabadság a magyar középosztály pusztulását hozta magával; ezt követte a kisipar. Most következik a földművelő kisbirtokosok romlása.

Midőz így történt, mert a korlát nélküli szabadság, a manchesteri emberek iskolája, az erősebb uralmát helyeslő, védelmet a gyengének nem nyújtott s a legyőzöttel szemben a versenyben a győzést pártolta; míg az elesettekre nézve más vigasz nem maradt vissza, mint „ja a legyőzötteknek“.

Legyen szabad itt rögtön emondani a véleményem Tisza Kálmán nagyváradi beszámolójáról. Ő az országgyűlési szabadelvűpártot mindenképpen meg akarja régi alakjában tartani. Fájós előtte, hogy Szél Kálmán kormányelőteket nem erőszakol a választókra; és hogy megváltozik ma a régi szellem. De mi sem ezt a régi szellemet a liberálizmussal nem tudjuk azonosítani, sem a gyengébbek lenyűgözését, a ravaszabbak uralmát és a nép kiszípolozását nem ismerjük el liberálizmussal!

Midőn mi a társadalmi békét akarjuk, a tisztesség uralmát akarjuk és azt akarjuk, hogy visszatérjünk ahhoz a liberálizmushoz, amely a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméin alapszik. akkor a liberálisok mi vagyunk és ha — mint ő mondta — visszatérő akarunk lélni a közgazdasági téren hát beismernük és hirdetniük, hogy ebben igazza van, mert csakugyan visszatérő akarunk nyitni a közgazdaság terén ama tisztesség felé, amelynek megrottói ellen küzdöttünk és küzdünk jognak.

Részemről Szél Kálmán miniszterelnök mellett örömet küzdök, főképp most midőn talán netéz idők felé halad az ország. Szívesen vagyok a magam részéről mellette, mert Szél volt az, aki egyszer valahára az országnak bizalmát és bátorságot adott, midőn a jog, törvény és igazság eszményét mutatta fel Szél, a pacifikáció művéhez fogott, létrehozta a boldog emléket és hatalmas jellemű Szilágyi Dezső segítségével az inkompatibilitási törvényt, rámutatva ezzel arra, hogy vissza kell helyezni a tisztességet minden téren. Ezek voltak az eszmények, melyekért rég küzdök, amelyeket Szél kormányraéltével a megvalósítás felé vezetett. Ezért voltam idáig vele. A képviselőház utolsó ülése mondta ki nagyerődemű miniszterelnökünk, hogy az ő partában helye van mindenkinek, aki az ő programját vállalja. Ő a közgazdaság terén a földművelés, az ipar s a kereskedelem érdekeit egyaránt védi. Ő sem nem agrár, sem merkantíl, ő mindkettőt védi egyaránt és minden közgazdasági érdek méltósággal kiegyenlítését keresi. Mert az így van, azért vagyok én az ő partján. Igenis, magam is így gondolok. Mind a földművelés, ipar és kereskedelem egyforma védelmet tartottam szem előtt. Soha sem tettem azt a földművelők kizárólagos javára, soha sem csak azért, mert ezen osztályhoz magam is tartozom, de azért, mert ha a földművelés szenved a mi bazánkban, akkor szenved az ipar is és a kereskedelem is, de ami fő, szenved egész Magyarország, mely földművelő állam. Aminek még ez a föld, miénk az ország — mi vagyunk a véderő, mi vagyunk nagyobb részt a közterhek viselői, mi vagyunk nagyobb részben, akik döntünk az ország sorsa felett. Tehát nem tűrhetők, hogy össze engedjük roskadni a földművelést. Ez nem egy osztály érdeke, ez Magyarország érdeke. Nem agrárizmus a neve annak, amit én védek, — ennek a neve Magyarország.

A nyit levelemben mondottakat, mint a mentési munka legkézenfekvőbb, már idáig is leginkább megértett tételeinket hozza javaslataiba, szívesen engedék Szél Kálmán vezetésének e részben is. Tapintatos és bölcs a képességeivel meg fogja ő találni, ha akarja, annak módját és idejét, amit e részben tenni kell. Midőn bizalmamat erre alapított, óhajtom ószintén, hogy mindig maradjon jogosult emeg érzés, mely nem az agrárizmust, mint olyant engedi végelomnak tekinteni, de mint egyik legfontosabb eszközt azon végelől érdekében, mely Magyarország felvirágzása.

Hosszan fejtgeti ezután, hogy a kisbirtokos, a földművelő osztályt s a nép alsó rétegét meg kell menteni. Helyesli, amit ebben az irányban Horánszky Nándor Szepsiben mondott, de tartja, hogy a konvergencia egymaga nem lesz elégséges. A gyökeres orvoslást — ugymond — csak úgy tudom elképzelni, ha nyit levelem nyolc pontját fenntartjuk és létrejöttükön munkálkodni fog az egész ország. Semmi esetre azonban eme nyolc pont követelésétől nem

állhatunk el azért, mert a jelzett konverzió szóba lett hozva.

Áttérve már most a szeptis beszéd egyéb tételeire. Itelemltem, miképp magától érthető, hogy nem zárkozom el a hitbizományok meg mindig függő kérdésnek rendezésétől, valamint a közési birtokok felosztásától sem ha az ily irányú rendezések az alsóbb néposztályok javára történnek. De mindezen kérdéseket habár éppen oly aktuálisnak tartom, mint a birtokminimum kérdését is, nem kívánom ma tüzetesen tárgyalni, mert mindezen kérdések nem voltak még kellően megvilágítva, aminhogynem volt még megvilágítva kellően mindaz, ami örökösödési rendszerünkre vonatkozólag figyelmet követel, vagy ami a telepítésekre vonatkozólag tehető, akár pedig mindaz, ami az ipar törvény módosítására vonatkozik.

Mindezeket nyílt levelemben éppen mert tanulmány tárgyát képezik még, nem emlegettem s midőn kívánom hogy ezen kérdések illőit a törvényhozás többé napirendre ne térjen, óhajtom mégis hogy előzetesen ezek mindannyian kellően megvilágítás-sanak.

A szövetkezeti ügyről és az adópolitikáról beszél ezután s végül áttér a vámpolitika kérdésére.

Ezzal tehát mindezekről eltekintve s csak a nyílt levelemben felsorolt sürgősebb teendőkhöz nyúlva, újra említem, hogy az uszora, a vizsgálások és hasonló üzemek ellen a törvény visszavonását és az uszora hivatalból való üldözését kívánom, akármit is hitelezteztül vagy jogalkozásu is követte legyen ezt el. E mellett azonban az uszora ellen oly intézmények létesítésével is kell küzdenünk, amelyek a hitel és kereskedelem terén egészséges versenyt szülnek, amit a szövetkezeti rendszer révén isozunk elérni.

Minden vona on szövetkezeti uton kell visszazsoronni a tulajdonsokot akárha földművelők, iparúók vagy kereskedők követik el mert ezek a korlát nélküli szabadság szüi öttei. De figyelembe véve azt, hogy hazánkban kü önle néptajok laknak, amelyek különféle hite ezeketekhez tartoznak és különböző művelési fokkai barnak, a versenyre buzdítás és a szövetkezés egymagában nem olyan eszköz, mely minden részében az országnak eléggé hatékony lenne.

A közgazdaságat kell hogy védelmezze a tisztesség szellemét, kell hogy a nép érdekét előmozdítsa és a társadalom művelt részei kell hogy támogassa ezt a feladatot, vezesse és irányítsa.

A középosztálynak jutott ily vezetőszerop osztályrészt és melegen ajánlom neki, hogy ily irányban cselekedjék. Vezetve a nép alsó rétegeit fogja ezt segíteni és vele együtt biztosítja a sa át beelővását is, mely a plutokratizmus fejlődésével gyöngyülni fog, ha nem szervezkezik.

De ha a társadalom e részben télen marad s a hatóság képtelen ugy közgazdasági téren a tisztesség a nép érdekében szükség esetén államszocialisztikus rendszabályokkal is megóvando, épp ugy, mint az angol vagy az amerikai legisláció az államszocializmushoz is nyult. De azt javaslom a szeptis szónok is, midőn a javaslat konvencióját állami beavatkozással tervezi vagy amilyen államszocialisztikus eljárásokat igen számos esetben találnak hazánkban. Ezen e v alapján kívánjuk szerelnék kormányunk a beregi rutén állapotok javítása érdekében eljárni és épp ugy szükséges ily államszocialisztikus beavatkozás a galicai zsidó-bevándorlás korlátozására is, amely beözönlés kártékony befolyásának lóképp észak-magyarországi népünk ellentálan nem tud. S e beözönlés korlátozását a magyar zsidóságnak a saiat jól felitogott érdekében is akarnia kell mert ezáltal sok bajtól menekül meg. Épp oly mérvben kell hogy belássa a magyar kapitalizmus azt, miképp a nép megmentésében öneki is kell segédkeznie, mert az anyagi élet eivisehetetlen bajai s az etikai érzés első-edése első sorban a kapitalizmusnak teremtenek ellenségeket.

Ne gáncsolák tehát a szövetkezeti mozgalmat. Soha sem lehet annyi szövetkezetet alkotni, hogy ez a kereskedelem kárára lenne. A fogvasztási és az értékesítési szövetkezeteket szervezni kell fokozott buzgalommal. Meg kell alapítani a gazdasági záloghitelt (warrant agricola), amely szerint a gazda udvaránál maradó áru zálogba legyen adható a hitbiztosító kellő büntetőjogi garanciák mellett olyformán, hogy az ily elzálogosítások nyilvánkönyvileg lótegyezendők.

A tőzsedei játékok, a fedezetlen határidő-üzlet betiltásával korlátozandó. De e mellett a gabonaraktár-szövetkezeteket kell terjesztetni falvainkban és kereskedelmi központjainkban.

Beszédét így fejezi be: Mindazokat amiket önök előtt akár a külön vámtérletre vonatkozólag, akár az adokra nézve, akár az uszora üldözése, akár a bevándorlás és telepítés akár pedig a hitel, a kereskedelem, az árkepezés kérdéseire vonatkozólag akár most, akár pedig nyílt levelemben emlekedtem — mindannyit, mint elérendő végcélakat kezes parólásukba ajánlom.

Mégis Széll Kálmán minisztereinköz ur hazafiaságában és politikai tapintatában nem lehetvén osunk kételkedni: a magam részéről szivesen vetem magamat alá elősorolt kívánalmam mikénti és mely sorrendben leendő megvalósítására az ő böles vezetésének.

Az ő politikájának a védelmére és támogatására végezt léptem be a kormánypartba és fogok ebben a partban maradni a mai nehéz válságos időkben, a kormányelnök politikájának a támogatására mindaddig, amíg reményem lesz, mint a hogy legalább addig volt, hogy a kis existenciák érdekeit fel fogja karolni, megerősítésére annak a társadalom békének, melyre mindenkor, de különösen nagy percekben minden nemzetnek s így nekünk is, akik Magyarország rekonstrukcióján dolgozunk, olyannyira szükségünk van. Es pedig léts. üségünk, mert nekünk nem megedy az ki fizeti az adót, ki a jövedelem, ki a föld, ki az ország. Mi Magyarországot a magyaroknak akarjuk megörizni és fenntartani.

Erre Szepessy Zsigmond köszönt meg a pro-

grammbeszédet, kiemelésével annak, hogy a mezőgazdaság javítása nem áll ellentétben sem a szabad-elvűséggel sem a függetlenséggel, sem a kereskedelem avagy az ipar érdekével. (Leikes éljenzés.)

A programbeszédet nagyszabásu lakoma követte.

KÜLFÖLD.

Közös akció Rampolla ellen. A párisi *Rappel*-nek azt a különös hirt jelentik Rómából, hogy Németország, Ausztria-Magyarország, Spanyolország, Portugália, Németalföld és Belgium kormányai a pápához azt a kérelmet intézték, hogy Rampolla bibornokot mozdítsa el az államügyek vezetéséről. Rampolla állása tarthatatlan mert az egész szent kollégium, három bibornok kivételével, a kormányok kérvényét támogatja.

A cár Danzigban.

Budapest, szeptember 10.

Danzig már nagyban készül a cár fogadására, illetőleg arra a napra, amelyet a Danzig melletti vízen fog eltölteni az oroszok ura. A városba tudniillik csak a császár vonul be és pedig szombaton, a pózeni huszárság élén. Ennek a bevonulásnak a díszére már föllobogózták a várost. A cár egyáltalában be se megy a városba, sőt még a kikötőbe se. Nyílt tengeren fog találkozni a két uralkodó, míg a cár hajóját a német flotta egy része foglalja gyűrűbe.

A cár Helsingörből ma indult el a Standart nevű yachtján. Danzig a Verajag orosz hadihajó kíséri útjában. Gróf Lambsdorff orosz külügyminiszter szintén résztvesz az utazásban. Gróf Bülow a német császárhoz utazott, hogy a Hohenzollern-yachtion ma este a danzigi kikötő elé érkezzenek. Danzig előtt ott horgonyoz már a német flotta majdnem valamennyi hajója, számszerint mintegy huszan. Az egész hajóraj élébe megy a császár yachtján és az éjjel a helai télsziget előtt állást foglalnak. Szerdán reggelre várják Zoppot mellett a cár megérkezését, aki elé a német császár több mértődményre élébe megy. Ugyanaznap a két uralkodó személt tart a hadiflotta fölött. A császár-találkozásról különben semmi nem hivatalos programot sem hoztak nyilvánosságra. Az egész dolognak bizalmasan tartózkodó jelleget kölcsönöznek. Danzig földszítésénél az orosz színek teljesen mellőzték; mindenütt a fekete-fehérvörös dekoráció dominál. Csupán csak a moszkvai kereskedelmi bank épületére tűzték ki az orosz zászlót. Erthetetlen, hogy a cár nem szándékozik partra szállni, s hogy a berlini vasútvonalon Schneidemühl mellett, mintegy két órányira Danzigtól, miért áll az orosz udvari vonat a szükséges személyzettel készenlétben? Hiszen a flottaszeméltéhez szükségtelenek a vasúti kocsiok.

Kopenhága, szeptember 10.

Az orosz cári pár az angol királyi pár, a dán király és a többi fejedelmi személyek ma délelőtt Fredensborgból ideérkeztek és a Standard orosz yachtira mentek, ahol az orosz cári pár elutazása alkalmából bucsureggelt volt. Az orosz cári család délután 2 órakor szándékozik Danzigba illetőleg Kielbe menni. Gróf Lambsdorff orosz külügyminiszter elkíséri a cárt Danzigba.

Kopenhága, szeptember 10.

A Standard délután 2¼ órakor a cári családdal elindult Danzig felé. Az erdőök és a kikötőben lévő dán és idegen hadihajók a cári yacht elindulásakor üdvözölő lövéseket tettek.

Berlin, szeptember 10.

A *Norddeutsche Allgemeine Zeitung* írja: Miklós cár a legközelebbi napokban a császár vendégeként jelen lesz a danzigi fegyvergyakorlatokon. Ennek a politikai köreinkben ürvendes megelegetéssel fogadott ta alkotásnak gondolata a német és az orosz birodalom felei között iennálló rokoni szeretetből fakadt. Mind a két uralkodó az együtt e töltendő napok értékét mindenekelőtt személyes barátságuk újabb megpecsételésében, a köicsönös bizalomtól átnatott közvetlen esmeceoserében látja. A historiai tapasztalus után itélve azonban el kell ismerni, hogy a két császár szives érintkezése egyuttal arról az elhatározásukról esz tanusagot, hogy nem engedik, hogy a Hohenzollern- és a Romanov-ház között, Németország és Oroszország között iennálló régi, hagyományos politikai barátság megingattassék. Miklós cár kívánáságra gróf Bülow birodalmi kancellár is jelen lesz a találkozáson. Epp oly szivesen fogja Vilmos császár ott azt az érdemes államiérfut látni aki Oroszország külső ügyeit intézi. Gróf Bülow és Lambsdorff köicsönös üdvözölhetik egymást annak a politikának munkatársaiaként, amelyet uralkodók szolgálatában az európai

béke biztosítékainak megerősítésére folytatni fognak abban a meggyőződésben, hogy a két ország érdekei sok tekintetben megegyeznek és sehol sem összeegyeztethetnek. Ez a politika nem huny szemek az elmúlt vagy jövendő nehézségek előtt, hanem azokból csak kötelezettséget merit fokozottabb figyelemre és megfontolásra s bizik benne hogy bármiként alakul is a történeti fejlődés, a nagy világban a németek és az oroszok jövőjének reményteljes ösvényei sehol sem fognak ellenségesen keresztelődni. Meleg rokonszenvvel üdvözöljük Miklós cárt a német vizeken. Ezzel a benső érzülettel tartozunk a hatalmas uralkodónak, aki sok nép sorsát intézve, abban keresi üdvösségét, hogy a béke fejedelme és az emberiség védőpajzsa legyen. Neki köszönheti Európa nagy részben a világ helyzetnek olyan alakulását, amely lehetővé teszi neki, hogy a danzigi találkozás mindkét fél szándékainak megfelelő leolýása után az uralkodó további útját is ószinte jókívánásainkkal kísérjük.

A buffaloi merénylet.

Budapest, szeptember 10.

Mac Kinley állapota folyvást javul s a komplikációk, melyektől ilyen belső sérüléseknél tartani lehet, nem mutatkoznak. Jogosult tehát a remény, hogy az elnök felgyógyul s meg fogja érni az anarkhizmus megtörését, amelyhez az amerikai kormány most erőlyesen hozzálát. Nem kevesebb, mint százezer ember megrendszabályozásáról van szó s a munka mindenesetre nehéz és fáradságos lesz.

(Mac Kinley állapota.)

Buffalo, szeptember 10.

Mac Kinley felesége ma délután kis időre meglátogatta férjét. Az elnök baj nélkül és fájdalom nélkül, a maga erejéből megváltoztatta iekvő helyzetét. Max Burney orvos ugy nyilatkozott, hogy senki sem mondhatja meg, hogy Mac Kinley már tul van minden veszedelmen. Még egy hétig, vagy talán tovább is lehet komplikációk eshetőségétől tartani. Csak ha ez alatt az idő alatt minden jól megy, lehet majd azt mondani, hogy az elnök biztosan felgyógyul. Valószínűleg három hét is beletelik, míg veszély nélkül el lehet szállítani a beteget. A javulás, ugy látszik, rohamosan halad. Az egyik kezelőorvos, dr. Mann szintén megjegyezte, hogy az elnök még nincs tul a veszedelmen és egyuttal azt mondta, hogy a betegnek ma a végbélben keresztül egy kis táplálékot adtak be. A belek szabad mozgása nagyon jó szimptom.

Este fél tíz órakor a következő orvosi jelentést adták ki: Az elnök állapota állandóan kedvező. Erverés 112, hőmérséklet 101, lélegzés 27.

Buffalo, szeptember 10.

Délután 3 órakor a következő orvosi jelentést adták ki. Mac Kinley elnök állapota állandóan lyotonos javulást mutat. Az elnök jól érzi magát és fájdalmi nincsenek. Nyugtalanító tünetek nem mutatkoznak. A beteg beei és veséi kifogástalanul működnek. Erverés 113, hőmérséklet 101, lélegzés 26.

London, szeptember 10.

A *Daily Mail* buffaloi távirata szerint az elnök állapotában tartos a javulás, ugy hogy a legnagyobb veszedelmen eltűntnek látszik. Az orvosok azt hiszik, hogy Mac Kinley egy hónap mulva visszatérhet Washingtonba és átveheti az állami ügyek vezetését. Az elnök háziorvosa, Rieckey azt hiszi, hogy ez már két hét mulva megtörténhetik.

Buffalo, szeptember 10.

Mac Kinley elnök tegnap a reggeli lapokat kérte, de nem teljesítették kérését. Az elnököt nehéz visszatartani a beszélgetéstől. Ugy mondják, hogy Mac Kinley ismételten nyilatkozott különféle tervekről, amelyeket később végrehajtani szándékozik.

Buffalo, szeptember 10.

Ma reggel 7 órakor a következő orvosi jelentést adták ki Mac Kinley állapotáról:

Az elnök az utolsó éjszakát oly jól töltötte, mint a merénylet óta még egyszer sem. Erverés 118, hőmérséklet 100¼, lélegzés 28.

London, szeptember 10.

Dr. Mann, aki az elnökön az operációt végrehajtotta, a *Lancet* című orvosi szaklapnak azt táviratozza, hogy Mac Kinley állapota teljesen kielégítő s feltéve, hogy váratlan komplikációk nem fordulnak elő, a felgyógyulás biztos.

Buffalo, szeptember 10.

Mac Kinley elnök állapotáról ma reggel 9 órakor a következő orvosi jelentést adták ki: Az elnök állapota ma reggel rendkívül kielégítő volt. Ha a komplikációk nem állanak be, gyors gyógyulás várható. Erverés 104, hőmérséklet 99,8, lélegzés 26. A hőmérséklet a szájban mérték.

Park orvos kijelentette, hogy Mac Kinley jól aludt és mikor fölébredt, vidám volt, sőt beszélgetett is. Mac Kinley természetes uton még nem kapott táplálékot.

(Az anarkhisták ellen.)

New York, szeptember 10.

A kormány minden irányban megette az intézkedését az anarkhisták ellen való harora. Odel kormányzó ma Buffaloba érkezett, hogy a törvényszéki tárgyalás céljából az intézkedések megtegye. Mac Kinleyt nem fogják tanának megidézni. Tegnap letartóztattak egy Maggio nevű olasz anarkhistát, amiért nyilvánosan dicsőítette a merénylőt és hangoztatta, hogy most már Vilmos császáron a sor.

Roosevelt alelnököt a rendőrség szigorúan őrizi; lakása előtt az őrköt megkettőztették s körülötte állandóan két detektív tartózkodik.

New York, szeptember 10.

A New-York Tribunek jelentik Silvercityből (Uj-Mexikó), hogy Santarítában letartóztattak egy Maggio Antonio nevű anarkhistát, aki még a merénylő előtt azt mondta, hogy Mac Kinley október elseje előtt meg fogják ölni. Az Egyesült Államokban lakó anarkhisták száma 100.000.

Boston, szeptember 10.

Az idevaló rendőrség azzal a tervvel foglalkozik, hogy feloszlatja az anarkhista egyesületeket és köröket.

Pittsburg, szeptember 10.

A rendőrség letartóztatott két itáliai anarkhistát, akik Goldmann Emmával szoros barátságban vannak.

Chicago, szeptember 10.

Az idevaló rendőrség ma délután kijelentette, hogy Goldmann Emma, akinek felolvasásai Czolgoszt leginkább bírták rá a merénylőre, nem messze innen rendőri felügyelet alatt áll. A rendőrlőnök nyilatkozata azt sejteti, hogy Goldmann Emmát mindjárt a körözölével kibocsátása után letartóztatták.

Chicago, szeptember 10.

Kilenc anarkhistát pörbe fogtak, de kihallgatásukat szeptember 19-ikére halasztották, hogy alapos vizsgálatot lehessen indítani a Mac Kinley meggyilkolására szőtt összeesküvés kiderítésére. Három letartóztatott asszonyt 3000 dollárnyi biztosíték ellenében szabadlábra helyezték, a többi hatot fogva tartják.

Chicago, szeptember 10.

Goldmann Emmát ma letartóztatták.

London, szeptember 10.

A Times buffalói levelezője azt jelenti, hogy nemcsak Czolgosz, hanem az összes cleveandi anarkhista mint a merénylő értelmi szerzője ellen pört fogtak indítani. Az Unió kormánya a büntetve való nyilvános felbontás hathatósabb megakadályozására is lépéseket fog tenni.

Zürich, szeptember 10.

A Neue-Züricher Zeitung ma nyilván Bécsből, hivatalosan inspirált cikkben megtámadja Most János new-yorki anarkhista lapját, a Freiheitet és egy cikkéből a következőket idézi: „Ami a republikánus monarkhiákat illeti, Loubet, a francia pojáca, egy Mac Kinley, az amerikai trust-bábu, világosan mutatja, mily kevés bölcseséggel kormányozzák a világot.” — A berni Bund szintén szemelvényeket közöl a Freiheitből, melyek bizonyítják, hogy Most a társadalmi rend kérelmetlenül ellensége. A minap Brescit dicsőítette, mint akinek neve örökké fog tündökölni az emberiség aranykönyvében. Ha több ilyen ember volna — ugymond — a világnak jobb dolga volna. Csak az a kár, hogy kevés ilyen merénylőt követnek el.

(A newyorki tőzsde.)

Newyork, szeptember 10.

Az einök állapotáról szóló megnyugtató hírek az értéktőzsde hangulata határozottan javult. Időnkint ugyan kis aggodalom mutatkozott a pénzücai alakulása miatt és alkuszok nagyon óvatosan kínáltak, de mégis dominált az az érzés, hogy szombaton a vásálg elérte tetőpontját és a londoni tőzsde elején mutatkozó szilárdság híre is megerősítette a bizalmat, ami az üzlet megnyíllakor a főbb papírosoknak 1—3%-kal való emelkedésében jutott kifejezésre. A későbbi 1%-kal való hanyatlás sem ingatta meg a bizalmat. A hanyatlást csakhamar ismét javulás követte és köztudomású volt, hogy a bankárok szindikátusa kész az árnyalmokat tartani. A spekulánsok erre újra nekibátorodtak és sokat vásároltak. A pénzlábnak 6%-on való megmaradása, amely mellett nagy összegek adtak kölcsön, a baissiereket ledezésekre készítették és az ennek nyomán támadt nagy szilárdság nagyban fokozta a vévekedvet. Zárlat szilárd, a legmagasabb napi ár-olyamok mellett. Részvényforgalom 850.000 darab.

HIREK.

Budapest, szeptember 10.

— BUDAPESTI NAPLO. Szeptember 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul köldhessük tovább.

— Személyi hír. Böthy Akos, aki hosszabb ideig Kaltenleugebenben tartózkodott, ma Budapestre érkezett.

— A dunántúli hadgyakorlatok. Pécsről táviratozza tudósítónk: József főherceg Kloboesár Vilmos altábornagy-adattussal holnap délbén Budapestről Pécsre érkezik, honnan kocsin a hadgyakorlatok színhelyére megy. Holnap este Pécsre érkezik Ludwig Gyula, a Magyar Államvasutak elnökgazgatója, aki innen Barscsa megy, hogy onnan esütörtökön Noskovecig kísérje az udvari vonatot.

Dolnji-Miholjácáról jelenti tudósítónk: Báró Beck Frigyes vezérkari főnök vasárnap foglalta el Dolnji-Miholjácón a főhadiszállást Maulthi László gróf kastélyában. Báró Beck megérkezése után nagy ebédet adott, amelyen jelen voltak: gróf Majláth László és a hatósági személyek. élükön Fejesevich Tivadar gróffal. A 18. hadtest kerékpár-osztálya Miholjácra és a 4. tüzérezred próbáitge, amely az új acélgyukut is magával hozta, ma Pécsre érkezett.

— A szerb királyi pár a cárnál. A párisi Memorial Diplomatique értesülése szerint a szerb királyi pár mégis csak elmegy Pétervárra — és pedig október végén. Ez a jelentés azonban nem igen érdemi meg a teljes hitelt. A cári pár programja karácsonyig már meg van állapítva s abban szó sincs erről a látogatásról.

— A földmivélsügyi miniszter Pápán. Pápáról táviratozza tudósítónk: Darányi Ignác földmivélsügyi miniszter a pápai főisko ai igazgató-tanácsi ülésre a ma délutáni gyorsvonattal ide érkezett.

— A portugál királyné Karlsbadban. Karlsbadból jelenti: Maria Pia portugál királyné ma délelőtt inkognitóban ideérkezett. Fogadására megjelent a pályaváron Paraty bécsi portugál követ és Tonello portugál konzul.

— Pulszky Ágost betegsége. Néhány nappal ezelőtt a szabadalvupártkörben Pulszky Ágost országgyűlési képviselő olyan rosszul lett, hogy kocsin kellett a lakására vinni. Pulszky reumatikus baja ezóta fokozódott s ma délután a betegágyhoz hívták Kéty Károly és Müller Kálmán egyetemi tanárokat.

— Templomszentelés a fővárosban. A budai görögkeleti szerb egyházközség az első kerületi Egyház-térben levő templomát, mely a szerb püspöknek Szent-Endréről Budapestre történt átköltözködése következtében székesegyházi jelleggel bír a nyár folyamán renováltatta. A templomot 15-ikén délelőtt 9 órakor fogja Bogdanovics Lucian budai szerb püspök tényes segédlettel felszentelni. A felszentelés nagy mise követi. ezután a püspök megáldja az egyházközség által az Attila-körútnak az épülő Duna-hídra néző sarkán emelendő négyemeletes épület alapkövét.

— A Lónyay gróf pár. Illusztris vendég fogadására készül Zeplénvármegyére. Eastbourneban, a tenger partján üdülő királyi hercegné térében. Lónyay gróffal október havában hazajön Magyarországra s Bodrog-Olaszban hosszabb időt tölt térje kastélyában. A vármegye közönsége nagy előkészületeket tesz fogadásukra s meleg rokonszenvenvel tünteti ki a volt trónörökösét.

— A pápa és az anarkhisták. Rómából, a Vatikánból az a hírekezik, hogy a pápa ennek a hónapnak a végén enciklikát fog kibocsátani az anarkhisták ellen. Ennek az a célja, hogy a kormányokat rábírja olyan együttes munkára, amelylyel lehetetlenné tegyék az anarkhiát. Megmozdult az anarkhisták ellen Európa szabad területe, Svájc is. A szövetségség kormány utasította a kantonok rendőrségeit, hogy kísérjék élénk figyelemmel az anarkhistákat. Sőt olyan engedélyt is tett Svájc, ami meglepő, mert szegénységi bizonyítványt jelent a svájci rendőrségekre nézve. Mig a cár Franciaországban lesz, a svájci területre érkező vonatokat francia titkos rendőrök fogják átkutatni. Nem a francia, hanem a svájci határon.

— Osztrák-magyar rendjelek — franciáknak. Egy Bécsből érkezett jelentés szerint a király a párisi világkiállítás alkalmából számos francia létfiut tüntetett ki rendjellel. Többek közt Millerand kereskedelmi miniszter a vasikonra-rendet kapta.

— Osztrák vasutasok koszorúja. A Magyar Vasuti és Hajózási Klub vezetősége bejelentette a fővárosnak hogy az osztrák vasuti hivatalnokok egyesületének képviselői holnap reggel jönek Budapestre s megérkezésük után megkoszorúzzák Baross Gábor szobrát.

— A diósgyőri vasgyárból. A Miskolci Napló közli, hogy Teesey Ferenc kir. tanácsos, a diósgyőri állami vasgyár művezetője lemondott. Utódjául a gyár régi főfelügyelőjét, Fleischmann Győzött emlegetik.

— A trieszti kávékereskedők. A trieszti kávékereskedők tegnap este érkezetletet tartottak, melyen a helytartóság ama tiltakozásával foglalkoztak, mely a börzeválasztmány által a kávékereskedelem ügyében hozott határozat végrehajtását megakasztotta. A börzeválasztmány ugyanis elhatározta, hogy a trieszti kávébörzén behozzák a kávé-határidőüzletet. A helytartóság ezt a határozatot nem hagyta jóvá és okul azt adta, hogy a választmány túllépte hatáskörét. A tegnapi értekezleten sürin hangoztatták, hogy ha a helytartóság ellen a kormánytól megindítandó akciónak nem lesz eredménye, akkor a legtöbb kávé-nagykereskedő átköltözik Fiuméba.

— A esütörtök helyi kápolna felavatása. Wlassics Gyula vallás-és közoktatásügyi miniszter gondoskodása ismét egy nevezetes műemléket mentett meg a pusztulástól. A műemlék a Szepességben, Csütörtök helyen, iglőlől háromnegyed órányira lévő gyönyörű csuesives stílusú s nemes arányai által feltűnő kettős kápolna. A kápolnát Zápolya István nádor, szepesi gróf hitese. Hedvig tescheni hercegnő építtette. ezelőtt negyvszáz évvel, Mária Menybenmetelére a már ott lévő templomhoz csatlakozólag. A kápolna a letűnt századok alatt sokat szenvedett és nagyon megrongálódott, mire Wlassics miniszter ehatározta helyreállítatását.

A kápolnát Szemrecsányi Pál szepesi püspök vasárnap délelőtt áldotta meg. A püspök Forster Gyula miniszteri tanácsos, a műemlékek országos bizottságának másodelnöke kíséretében a háromnegyed órára fekvő schavnik várából a határon reá várakozó bandérium vezetése mellett kilenc órakor vonult be az ünnepélyesen felidestit Csütörtök helyre. Az ünnepségen jelen voltak a műemlékek országos bizottságának másodelnökén és építészné kivül: Steinháusz László műszaki tanácsos és Gereze Péter tanár, a kegyuri gróf Csáky-család részéről gróf Csáky Vidor Gőrgyőről, a megye képviselőitelen jublóvári Raisz alispán, Merc és Stakács főszolgabírók és sok más előkelőség. Gróf Csáky Zénó főispánt és gróf Csáky Albert hivatalos teendőik Budapestre szólították és ezért nem jelenhettek meg az ünnepélyen. Az egyházi szertartásnál a püspöknek Beervaldsky iglői apát-plébános, Csák Ciriák, a minorita rend tartományi főnöke Aradról, a csütörtök helyi minorita gardián és még többen segédkeztek. A püspök előbb mind a felső, mind az alsó kápolnát megáldotta, azután a felső kápolnában, melynek gyönyörű oltára, üveglentményü abakái és stülzerű kifestése feltűnően szép harmóniába olvadnak össze, misét mondott s gyönyörű imával zárta be az egyházi ünnepet. A templom építésének okmányát az oltár hátulsó részén készített nyilvánba helyezték és a templomot a kegyuraságot bíró gróf Csáky családnak és a minorita gardiánnak közvetlen kezelésére és gondjaira bízta a bizottság. A szertartás után lakoma volt a püspök schavnik várában, melyen a műemléki bizottság, a megye képviselői, a kegyuraság részére gróf Csáky Vidor és a vidéki birtokosok, köztük Bernolák altábornagy is megjelentek. Eiseőnek Szemrecsányi püspök köszöntötte fél mindazokat, kik a kápolna helyreállításában részt vettek. Forster Gyula miniszteri tanácsos, a műemlékek bizottságának másodelnöke, a püspökre üritette poharát.

— Jubileum helyett gyász. Nagyváradról jelentik, hogy Gazy György posta őtisz, a telefonosztály vezetője tegnap ünnepelte volna meg harmincéves szolgálati jubileumát. Nagyszámu tisztelője és kártársai már összegyülekeztek reggel a postafőtisz hivatalában s értékes ajándékkal vártak rá, amikor tudatták velük, hogy Gazy György az éjszaka hirtelen meghalt. Szívszületés érte s néhány per alatt kioltotta életét. A városban nagy részvétet keltett a szomorú eset.

— Angol orvostanár Budapestén. Dr. Muir Róbert, a glasgowi orvosegyetem patológiai tanára tegnap óta, mint Pertik Ottó professzor vendége, a fővárosban tartózkodik. Az angol orvostanár a tegnapi nap tolyamán megtekintette a klinikát, az élettani és kórbonctani intézeteket, a közkórházakat és végül kirándult a Margitszigetre is.

— Szerencsétlenség a német hadgyakorlaton. Strassburgból táviratozzák a Frankfurter Zeitungnak, hogy Oberseebach közelében a 15-ik hadtest mai gyakorlata közben egy katoná golyóra töltött puskával lőtt. Az éles töltés két közlegényt sulyosan megbesebített. A golyó egy órnagy és az adutána között süvített el. A gyakorlatot azonnal lefújták és megvizsgálták az összes legyvereket, de nem sikerült megállapítani, hogy kit terhel a felelősség a végzetes hibáért.

— A togyeri előjáróság. Togyér torontalmegyei község veszedelmes zavargás színhelye volt tegnap. Több polgár érkezetletet tartott mely után berontottak a községházára és azt követelték, hogy a község előjáróságot csapják el hivatalából. A bíró távozásra szólította föl az igazga embereket, de a főszólításra az volt a felelet, hogy Gatosgyán Toma a botjával háromszor fejbe vágta a bírót. A községháza előfő eközben nagy csődület támadt. Az emberek késsel mentek egymásnak és az előtárogatot aki csendőrkérrt akart menni, leszúrták. Az előjáróság nagynehezen elmenekült. A főszolgabíró most állandó esendőri külföldi mentőt kért Togyérra.

— Felolvasás. Kador Sándor, a főrendiház hivatalnok és hírlapíró, tegnap nagy tetszéssel fogadott felolvasást tartott Szent-Endrén a városához disztermében.

— **Amerikai párbaj.** A bécsi Práterben egy nagyon fiatal, szőke legénykét találtak ma a fűben. Szép kék ruháját bemocsolta a vére, melyet saját kezével ottont ki. A fiatal legényke azonban nem tartozott az öngyilkosok közönséges fajtájába, hanem azok közé, akiket egy rosszul értelmezett erkölcsi kergetett korai halálába. A tizenkilencéves gyerekekben az amerikai párbaj súlyos sebesülte. Mikor rátaláltak a nevét kérdezték, minden fölvilágosítást megtagadt és mindössze annyit árult el kitérőül, hogy a budapesti kereskedelmi akadémia tanulója.

— **Az anyagvizsgálók kongresszusa.** A Budapestre gyűlt tudósok ma folytatták kongresszusukat a műegyetemen. Fontos kérdések kerültek ma napirendre és e kérdések tárgyalásait figyelemmel kísérve, jól esett tapasztalunk, hogy két magyar tanár igen előkelő helyet foglal el a tudós gyülekezésben. Rejtő Sándor és Nagy Dezső által végzett kísérletek sokszor döntő tudományos vitáknál. Rejtő a vas szilárdságának kipróbálásával és a kísérletezési módokkal foglalkozik s a tudományos világban tekintély. Két szakosztály üléseztet ma: a fémek és az építő és kötőanyagok szakosztálya.

Le Châtelier szakosztályi elnök, a párisi politechnikum tanára a fémek szakosztályát pontosan 9 órakor nyitotta meg, átadva mindjárt a szót Mesnayernek, a lyoni egyetem tanárának. Mesnayer ismertette a szilárd testek belső feszültségének mérését, az utásokat az eljárástokat, amelyekkel kísérleteit elvégezték. Bár *Igniter* német delegátus azokat a kísérleteket ismertette, amelyeket ő Donawiczen végzett, kutatva a szén alakulását a vasban. Kimutatta, hogy a szén nagy formában lehet jelen a vasban. *Wahlberg*, a stockholmi műegyetem igazgatója, kiterjeszkedve a közönséges és rendkívül alacsony hőfoknál bemutatott próbatestekkel végzett *Brimmel*-féle ütökísérletekre és a *Brimmel*-féle gyólvó-próbkára. *Még Casstehaire* ismertette a szerkezeti anyagok ellenállását és vizsgálati módját. Az ülés végén hideg buffet volt, amelyet Rejtő tanár és Just mérnök rendeztek. Tízegy órakor az építő és kötőanyagok szakosztálya tartotta ülését *Berger*, a bécsi középiskolai igazgató elnöke alatt. Itt *M. Gray* charlottenburgi egyetemi tanár előadása keltett nagyobb vitát. Az ő jelentését az anyagvizsgálat jelenlegi alásorú Németországban, mely ritka alapszámmal kiterjeszkedik a tudományok analízisétől kezdve a román cement analíziséig *Deleubsky* herceg külön albizottságnak óhajtott volna kiadni, de a kongresszus nagy többséggel tudomásul vette a jelentést. *Meretier* francia delegátus a cementek halitáráról végzett kísérleteit adta elő. *Le Châtelier* két előadást tartott. Az egyik a térfogat állandóság gyorsított kísérleteiről szólt, a másik a cementeknek a tenger vizében való szétbomlásáról szólt. *Roulet* kísérleteit, melyeknél *Wartha* Vince budapesti tanár kísérletei szolgálták alapot, *Beleubsky* herceg, orosz tanár előadása követte, mely a normal homok változásáról és a cementek hidromodulálásáról szólt. Ezzel a mai tudományos vita befejeződött. Holnap rendkívül érdekes felolvasásokat fogunk tartani.

A kongresszus hűgtagjai az ülések alatt a rendező bizottság kaenzóisa mellett kimentek a Városligetbe, majd a Park-külvárosi parkot tekintették meg. Délután a főudvarosi villamos vasutat, a Közlekedési Múzeumot és az eskü-téri lánchíd építkezését tekintették meg. Hat órakor a Margit-szigetre hajóztak kiülön hajóval. A sziget vendéglőjében fényes bankettet rendeztek tisztelőkre, melyen sok szép beszéd hangzott el. Herceg *Beleubsky* Norott tábornok a magyarokra üzent a poharát, *Tetmajer* elnök, a rendezőbizottság elnöke. A kongresszusi tagok késő éjjel tértek vissza külön hajóval a szigetről. (Sz. A.)

— **Rabbiképzés Budán.** Dr. *Kiss Arnold* a budai hitközség új főrabijára október hó elsején foglalt el állást. A hitközség új lelkiszentorának beiktatását nagy fényvel és ünnepségekkel készül megünnélni.

— **Leégott olajgyár.** Triesztből táviratozzák: A Trieszt mellett levő san-andrei olajgyár az éjjel leégett. A főépület nagy részét elpusztította a tűz. A raktárakul szolgáló színek nagy része még most is ég. Az olaj, amelyben a város és környék egész tüzelőanyagát tárolták, nagyon megehezti a gyár gyülekező nyersanyagát. A tűz keletkezésének okát még nem tudják. Az épület és a gépek több részvényitársaságnál 4.460.000 koronára vannak biztosítva. Az áruészlet hátszáz ezer koronára rugott, a kár három-négy millió korona.

— **Az időjárás.** Az időjárás mindenütt száraz volt. A hőmérséklet az időszakhoz képest a normális alatt van. *Szepesszáj* úri irják: A magas Tatra bérceit már egy hét óta hó fedi. A Szepességen nagy a hideg mindenütt, ezalatt *O-Lubón* *Losinsky* László tanító kertjében egy akácfa a legszebb virágzásban van.

— **Élőtanó joghallgató.** Ma reggel lövés zaja zavarta fel egy körüti fogadó esőndjét. A lövés a negyedik emelet négyeszetének száma szobájában dörögött el, feltörték az ajtót és állót mellel, az ágyon fekvő találtak a kis szoba lakó árt. *Spiró Antal* huszonkétéves joghallgató. A mentők kivonultak a fiatal emberhez és sebeit bekötözve, a Rókus-kórházba szállították. *Spiró Antal* tegnap este jött Ó-Becséről nyolc órakor bérelte ki a szobát és rögön nyugalmra tért. A szobapincérnek meghagyta, hogy reggel ne hábor-

gassák. Egynegyed nyolc órakor azután melbelőtte magát, levelet nem irt és így nem tudják, hogy miért akart meghalni.

— **A fiumei pestisgyanus eset.** Fiuméből táviratozza tudósítók: A pestisgyanus eset megvizsgálására dr. *Preis* Kornél budapesti bakteriologus tegnap reggel *Pertik* tanár helyett Fiuméba érkezett s azonnal hozzáfogott a fiumei bakteriologus által produkált bacillus telep megvizsgálásához, de abban semmiféle pestisgyanus tüneteket nem fedezett fel. Kísérletekkel több házi nyulatra oltott be, amelyek ma délben még mindannyian életben voltak. A delután folyamán az egyik házi nyulatra oltották, amelynek fölbomolása után a végleges jelentést dr. *Preis* csak holnap délben teszi meg. De már ma annak a véleménynek adott kitéjezést, hogy pestisgyanus tüneteket nem észlelt. Ma reggel ideérkezett *Rajs* Gedeon egészségügyi tanácsos is, akit a belügyminiszter delegált Fiuméba, ki az övintézkedések felett megelégedését nyilvánította s holnap közli a belügyminisztériummal végleges véleményét, mely előreláthatólag megnyugtató lesz.

A laboratóriumból érkező hírek meggyeznek abban, hogy a pestis fölépésétől nem kell tartani. A hajó legénysége közül, melyen *Gustich* József megérkezett, egyetlenegy megbetegedés sem történt ami pedig lehetetlen volna. ha a Fiumében elhunyt *Gustich* csakugyan pestis-beteg lett volna.

Hirt adtunk már arról, hogy azt a kórházat, melyben *Gustich* meghalt, valamint a kórház szomszédságában levő szegényházat is teljesen elzárták s a zárlat ellenőrzése végett rendőröket állítottak a kórház elé. A kórház vezetésével dr. *Ghirát* bízták meg, ki szeptember 14-ig internálva marad a kórházban. A tett intézkedések híre általános megnyugvást keltett a városban, csupán arra vonatkozólag hallatszottak elítélő hangok, hogy a kórházhoz miért vette föl a beteg matrót a maga épületébe, jóllehet tudomása volt arról, hogy az illető pestisfertőzött helyről érkezett Fiuméba. A kórházban jelenleg 250 beteg van, kik 5 orvos és 27 ápolónő felügyelete alatt állanak. Internálva van ezenkívül 2 hivatalnok és 24 szolgáló.

Az elhunyt *Gustich* haláláról a következő részleteket jelentik még:

Gustich augusztus 19-én hagyta el Port-Saidot és szeptember 4-én halt meg és pedig bronchialis katarrhus tünetei közt. Mint 75 éves, öreg, törődött embernek az organizmusa rendkívül el volt gyöngyülve, annál is inkább, mert a kórházba fölvitelve előtte két napig éhezett. Hogy a kórházban valakit inficálható volt, teljesen valószínűtlennek mondják az orvosok.

— **Mesterségesen szított sztrájk.** *Nagyváradon* kisebbsztrájk szított ki vasárnap. *Lévai* Márton könyvkötészetének ötven munkása közül huszonegy munkás elhárította s ezt munkaadójának is tudtára adták, hogy a munkát beszüntetik s addig nem dolgoznak, míg óhajataikat nem teljesítik. *Lévai* Márton meglepte a sztrájk, mert patriarkális, jó viszonyban állt együtt s dolgozott alkalmazóival. A munkásokat állítólag egy budapesti szocialista agitátor biztatta föl, aki pár nappal előbb egy vendégül külön szobájában érkezett velük. A munkások vasárnap hattagú deputációt küldtek Lévaihoz, aki kérte őket ne csináljanak sztrájkot. A munkások közül huszonegyen ragaszkodtak a sztrájkhoz, de ma este már többen jelentették, hogy holnap munkába állanak s így a mesterségesen csinált sztrájk rövidesen vége szakad.

— **Az érettségi bizonyítványok hamisítója.** Hosszas kutatás után a fővárosi detektivek *Tarnák* letartóztatták egy érettségi és indexhamisítót, aki négy óta tüzetlenül üzte hamisításait. Három évvel ezelőtt nagy port vert föl a fővárosban annak a híre, hogy egy tanító valóságos érettségi bizonyítványgyártó állított fel és 100 forinttól feljebb a legjobb érettségi bizonyítványokat állítja ki. A szélahamosságra úgy jöttek rá, hogy egy előkelő fővárosi kereskedő fia önkéntességi jogért folyamodott. A kérvény elintézésekor kiderült, hogy a csatolt bizonyítvány hamis. Nyomoztak és a gyanus *Fischer* Dávid fővárosi tanítóira irányult. Akkor le is tartóztatták, de pár nap múlva szabadon kellett bocsátani, mert nem voltak ellene bizonyítékok. *Fischer* azóta eltűnt. A múlt hónapban azután az ország különböző városaiól jelentések érkeztek a budapesti főkapitánysághoz. *Fischer* Dávid ellen, aki három év óta a vidéken gyártotta az érettségi bizonyítványokat és indexeket. Igen sok fiatal embert csapott így be. A rendőrség megindította a nyomozást és megállapította hogy *Fischer* Dávid Budapesten tartózkodik, azonban elég ravaszul folyton változtatja a lakását. A rendőrségen *Aczél* Pált a detektívüldet egyik legügyesebb tagját bízták meg a nyomozással, aki pénzeslevélhordónak öltözve egy *Fischer* Dávidnak címzett 40 koronás postaltalványt kereste a szélahamost. Végre megtalálta *Fischer* lakását a Nagy-fuvaros-utca 17. számú házában. *Fischer* azonban két nappal előbb onnan megugrott és *Kassa* felé vette az utját. Amint ezt megtudta a rendőrség, több detektív küldött utána, akik tegnap *Kassa* mellett, *Tarnák* el

is fogták a szélahamost. A jó fogásról táviratban értesítették a főkapitányságot s ma már a főváros felé indították a bizonyítványhamisítót.

— **A kortes.** Egy vidéki lapban hirt olvasunk arról, hogy az egyik kerületben nagyon túlekedik egymással egy gróf és egy nagybirtokos. Persze mandátum kell mind a kétőnek s nagyon kell nekik, mert némi anyagi áldozattól se riadnak vissza azért a fél árkus papírról, amire ráírják a megbízólevelet. Azt mondja a forrásunk, hogy máris elköltötték ötven-ötven ezer forintot — egyenkint. — Vajjon mire? A kuriai bíráskodás szigora lehetetlenné teszi azt, hogy valaki pénzzel vásárolt voksok révén jusson be a Házba. Az ilyen mandátumot megsemmisítik s az ötven ezer forintokat tisztára az ablakon dobálták ki az urak. Azok az urak, akik éppen úgy ismerik az új törvényt, mint mi. De hát akkor mire költöttek annyi tengerpenzt? ... Érdekes ez a kérdés, de akkor válik majd igazán érdekessé, ha megkapjuk majd rá a feleleteket is és megcsinálódik a sok precedensből az új választások politikai kiskatéja. Az a bizonyos két tudniillik, amelyet a kortesek szerkesztenek meg a jelöltek költségén a maguk használatára. Hogy micsoda turlangal csináltak meg eddig országos választásokat, mindenféle micsoda másik furfangal, arról könnyűt lehetne összeírni. Előttünk az egész anyag. Klasszikus szép portékákkal megspékelve, olyan körmönfont svindlivel fűszerezve, amelyek, ha nem is tulságosan morálisak, de becsületre válnak a magyar agy labirintusba össze-vissza esavargatott szerkezetének. Persze ez az agy is csak akkor képes az igazi munkára s fölemelkedni a fiúka magasabb régióiba, ha kortes-koponyába szorult bele. Azonban hát eddig mégis csak könnyebb volt a munka. Nem néztek úgy a körmére a kortesnek, mint ahogy ezutánra meg van kötve a keze. Mindössze néhány cím maradt neki, amellyel pénzületeket intézhet el a választókkal s ez a néhány cím is jól körül van bástyázva. Nehéz megkerülni. Például hogyan lehessen furdíjat felszámítani annak a választónak a javára, aki ugyanabban a községben lakik, amelyben a választás lefolyik. Hiszen a tisztelt polgártárs amugy sincs kocsijához szokva, ha látogatába megy a szomszédba, a választás pedig rá nézve körülbelül ennyi. Legfönnb talán annyiban nagyobb eset, hogy az ünnep gubáját veszi magára a dolog nagyobb ünnepélyessége kedvéért. Biztosak lennünk azonban abban, hogy az új, megszigorított rendben is megtalálja majd az igazi, vérbeli kortes az a részt, amelyen át kibújhat az ugynevezett törvényes következmények alól s a címet is, amelyen meg lehet vásárolni egy-két meggyőződést. Nincs az a széles látókör, mindennel leszámolni tudó törvényhozó, aki előre tudná azt, hogy hogyan alakul át a prakszisban egy olyan törvény, amivel nem jámbor hétköznapi embereket, hanem korteseket akarnak ráncba szedni. Ez a szigorú új rend arra való, hogy a kortestársadalomból elhulljon a fergése, az tudniillik, aki ez ideig a tág, széles mezőn csak rontotta a kar híret, nevét s most leforráztatót némely kemény rendelkezések által. Ilyen kortároka nincs szüksége a kortes-státusnak. Most következik el a művészet ideje. A zsonglóködés, a tojástánc. — Egy év múlva már előtűnik lesz ennek az új taktikai tudománynak a történeti anyaga is, amin majd jókat nevetünk, mint ahogy ma nagyon jól elmulatunk például a kortélyesi követválasztás történetén s aminek az alapján aztán megcsinálják az új paragrafusokat. Kiegészítőt a mostaniaknak, amelyek vénnek lesznek már akkorra s amelyeket mosolyogva olvas egy fellitler boroska és egy jó pipadohány mellett az a kortes, akinek nem járt velük túl az eszén semmiféle hivatásos törvényhozó. S míg csinálják az új paragrafusokat, dolgozik az ő agya is s kieszelei az új manővert.

— **Szélahamost bűncsezt.** A múlt héten a rendőrség letartóztatót egy fiatalembert, aki hamisított bizonyítványokkal különböző szélahamosságokat követelt el. Akkor *Somogyi* és *Sebestény* Lászlónak mondta magát. *Markovich* Imre rendőrgalmazó megindította a nyomozást, amelynek során egész sereg csalás és okirathamisítás bizonyult rá a jeles alakra. Megállapították, hogy *Imrei* László a neve, inkei születésű 34 esztendő és IV. éves bűncsezt-hallgató, aki hamisított okmányokkal és indexsel jutott be. Több hamis okmány, levelekönyvet, hamis bélyegzőket találtak nála, iratai között volt egy a budapesti kegyes tanítórend bélyegzőjével és hamisított aláírásokkal ellátott tanársági kinevezés is. Apróhirdetések útján nevelői állást keresett s több családtól utiköltséget és előlegeket szedett fel, amelyekkel azután eltűnt. *Imrei* különben ismerőse a rendőrségnek, mert csalásért és sikkasztásért már két és fél évi fogházbüntetést szenvedett. A rendőrség átadta az ügyészségnek.

— **Izraelita egyetemi hallgatók istentiszteletére.** A fővárosi izraelita egyetemi hallgatók számára a pesti izraelita hitközség által rendezendő főünnepi istentisztelethez szóló belépő jegyek folyó hó 12-én, csütörtökön delután 2 órakor index előmutatására a

pesti izraelita hitközség központi irodájában (VII. Síp-utca 12.) adatnak ki.

Életbiztosító orvosok nemzetközi kongressusa. Az életbiztosító orvosok második nemzetközi kongressusukat Amsterdamban tartják meg. A tanácskozás e hónap 23-án kezdődik és 25-ikén fejeződik be. A kongresszuson a magyar orvosok közül is számosan vesznek részt. Jelentkezni a kongresszus titkárnál lehet, címe: J. F. L. Blankenberg; Amsterdam, Damrak 74. A beiratkozás díja tíz holland forint, amely a bejelentéssel egyidejűleg utalványozandó.

Gyógyító villám. Ezt az esetet a párisi *Le Journal* legérdekesebb számában olvassuk, s különösen érdekel bennünket magyarokat, mert Német-Sároslakon történt és pedig *Karinthában* (Carinthie) az említett francia lap szerint. A kis csodátörténet, amelyet a *Le Journal* egyébként az osztrák (Autrichien) lapokból vesz át, a következő: Német-Sároslakon egy parasztasszony agyilagyalulásban fektült már tíz esztendő óta. Nemrégiben aztán az történt, hogy a villám beütött abba a szobába, amelyben a beteg asszony fektett, amittől az asszony meg is ijedt annyira, hogy kiugrott az ágyból és menekült. A csuda pedig az, hogy ettől a heves izgalomtól meggyógyult. A villám egyébként a szent Szűz kepe alatt összerombolt egy darab falat és magával ragadván egy darab letört tükröt, az ablakon távozott. Azóta a környék népei valóságos zarándokolnak Német-Sároslakba s erősen hiszik, hogy isteni beavatkozás történt. A história tárgya elég érdekes arra, hogy egy párisi híres lap is megemlékezék róla. Csak íj mégis, hogy ez a párisi lap, amelynek szép sűrű betűi úgy sugározzák az értesülések megbízhatóságát, Német-Sároslakot Ausztriához csapja, pedig nyilván a vasmegyei turalól van szó. Vagy talán az „autrichien”-lapok csempésztek át maguknak ezt a szenzációkat?!

Szocialista kereskedőségek. *Kugler Gyula* elmöklete alatt még a múlt év télen egyesület alakult a fővárosban, mely a kereskedelmi alkalmazottak szakegyesülete cím alatt tartotta tegnapelőtti értekezését a munkaszüneti-öntözés ellen indítandó mozgalom tárgyában. Az egyesület ismételve a *Magyarországi Kereskedelmi Alkalmazottak Központi Egyesülete* hangzatos címet használja és ez alatt a cím alatt most egy szélesebbkörű mozgalmat is akar intézni. A kereskedelmi alkalmazottak többi egyesületei ezért illetékes helyen elárthat, hogy ez a szabálytalanság kellő megtorlásban részesüljön. Egyebekben pedig kijelentik az egyesületek, hogy a fentemlített mozgalomtól teljesen távol állanak.

Talált gyermekelholttest. A Margit-rakparton tegnap este egy csecsemő holtestére akadtak. Beszélgettek az orvostani intézetbe.

Cigányzene a Telefon Hírdombján. Ma este cigányzene lesz hallható a Telefon Hírdombján összes állomásán esti 8 óráig 11 óráig. A cigányzene-átvitelt azonban, melyet az Emke- és az Elite-kávéházak közvetít a Telefon Hírdombon, megszakítja s 3 óra 15 perccel tartandó töltés-olvasás (frankfurti, párisi töltéselőadás és berlini töltéselőadás) és a fél 10—10 óráig való esti olvasás, melynek keretében az est folyamán érkezett legújabb híreket olvastatja fel a beszélő újság.

Öngyilkos miniszteri titkár.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, szeptember 10.

Diszes legénylakásán ma délután főbe lőtte magát a kereskedelemügyi minisztérium egy fiatal tisztviselője. Az öngyilkos, aki néhány percnyi szenvedés után meghalt, dr. *Kármán Lajos* kereskedelemügyi miniszteri titkár. Biztató karrierjének e hirtelen megszakadását anyagi zavarok idézték elő. A szerencsétlen tisztviselő előkelő fővárosi család sarja, amelyet alig egy éve, hogy hasonló sorsosapás ért. Tavaly a gyászoló szülők legidősebb fia, aki huszárkapitány volt, szintén önkézzel vetett véget életének s ma *Kármán Lajos* ugyanazzal a lovassági főorgázmestrellyel lőtte magát halántékán, amelyvel tavaly a bátyja kioltotta az életét. A szerencsétlen véget ért fiatal ember *Kármán Lajos* volt országgyűlési képviselő, fővárosi bizottsági tag fia, aki általános tiszteletnek és kedveltségnek örvend.

Az életet az *Üvilág-utca* 2. szám alatt lévő bérházban lakott. A lakást, mely több szobából állott, édes atya rendezte be számára. A szerencsétlen fiatal ember adósságokba keveredett, váltókat irt alá és különösen az utóbbi időben küzdött nagyon az anyagi zavarokkal. Ez év január 9-ikén jártak először a végrehajtók a lakásában, hogy a butorokat lefoglalják. Azóta háromszor-négyszer meglátogaltak ott.

Tegnap estelel is ott voltak. *Kármán* barátaival beszélgetett a dolgozószobájában. *Papp Árpád* végrehajtó kihívta és tudatta vele, hogy egy szövetkezet négy száz koronányi követelése fejében a végrehajtást kiiktatja ellene. Ebben az ügyben édesatyja is jótállója volt *Kármán*nak. *Kármán* a végrehajtótól kért tanácsot, hogy miként lehetne a végrehajtást elhalasztani. Reméte, hogy atya nélkül is rendezheti tudja majd az ügyet. De nem úgy történt. Nem kapott pénzt sehol, nem tudta kifizetni a szövetkezetet és elkeseredésében, hogy most már butorait is elveszté, megérelődött benne az öngyilkosság eszméje.

Dél előtt elment hazuról és hazajövén, levelet írt atyjának, Aranka nővérének, akik a Ferenc-kört 44. szám alatt laknak és *Gyurits* István ügyvédnek, a család jóbarátjának. Azután bement a hálószobába és hálókében ült a tűkőrajtos szekrény elé a földre. Az öngyilkosságot még két óra előtt követte el, mert mikor *Agárdi János*, a takarítójeje hazajött, már holtan fektült. Mellette volt a hosszú lovassági pisztoly, amelynek golyója jobb halántékán hatolt be és az egész fejét keresztül járva, a falról pattant vissza a földre. A jobb halántékán lévő nagy nyílásról arra lehet következtetni, hogy a pisztoly vizzel is meg volt töltve.

A takarítóknál az esetről azonnal értesítette a rendőrséget, amelynek részéről *Kisteleki* rendőrtisztviselő, *Laky* felügyelő és dr. *Lipter Gyula* rendőrorvos jelentek meg a helyszínen. A jegyzőkönyvet fölvetették és a hullát elszállították a törvényszéki orvostani intézetbe. A lakást pedig bezárták és lepecsételték.

Kármán Lajos anyagi viszonyának a ziláltsága azzal kezdődött, hogy nagyobb összeg erejéig jótállást vállalt egy kollégájáért, aki időközben Amerikába szökött. Ez a károsodása nagy zavart idézett elő és ettől kezdve egyre-másra csinált adósságokat. Nemrégiben békés egyezséggel rendezte az ügyeit, de a részletfizetéseket nem tudta betartani és most már folyton zaklatták a hitelezői. Szerencsétlen sorsa nagy megdöbbenést keltett a fővárosi társaságaiban, ahol szerették és becsülték. A mélyen sujtott család iránt általános a részvétel.

A királyné emlékezete.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, szeptember 10.

Erzsébet királyné halálának mai, harmadik gyászos évfordulóján impozánsan nyilvánult a magyar nemzet kegyelete. A középületeken fekete zászlók lengtek és tömérdek helyen, templomokban és iskolákban, gyászünnepség volt.

A hivatalos gyászintézet délelőtt 10 órakor volt a budavári koronázó Mátyás templomban, amelyet erre az alkalomra gyászpompával díszítettek föl. A főhajó közepén állott a királyi ravatal, tiz sor gyertya és kandeláber között. A ravatalon ott fektütek *Erzsébet* királyné koronája, továbbá a spanyol udvari etikett által előírt fehér keztyű és nyitott fekete legyező, valamint a csillagkeresztrend és gyászszalagja. A ravatalon és a templomnak feketével bevont oldalain csüngöttek a királyné színes címerei, alattuk a felirással: „Erzsébet királyné, született 1837 december 24-ikén, meghalt 1898 szeptember 10-ikén.”

A ravatal körül a tudományegyetem díszruhás pedellusai akkora díszsereget, míg a főhajó hosszán alabárdos koronáőrök állottak sorral. A templom előtt *Szurmay* kapitány és *Beniczky* felügyelő vezetésével nagyszámú rendőr ügyelt a rendre.

A feketével bevont padokorokban foglaltak helyet báró *Fejérváry Géza*, *Wallacsk Gyula*, *Hegedűs Sándor*, *Darányi Ignác* és *Plósz Sándor* miniszterek gróf *Apponyi Lajos* magyarországi udvarnagy, *Császka György* kalocsai érsek, *Gromon Dezső* és *Tarkovich József* államtitkárok, *Latkóczy Imre*, a közigazgatási bíróság alelnöke, *Szalay Imre* miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Séley Sándor* és *Schytra István* miniszteri tanácsosok, *Rudnay Béla* főkapitány, *Márkus József* főpolgármester, *Almády Géza* tanácsnok, *Vécsey Tamás* az egyetem, *Hosvay Lajos* a műegyetem, *Huttva Ferenc* az állatorvosi főiskola rektora, *Beliow-Schlaitan német*, *Margaritescu román*, *Luthi bég török*, *Barkjartorovich szerb* és *Tiller Samu* san-marini főkonzulok, *Forinyák Gyula* volt honvédségi adiótus, *Jablanczy*, *Gaudernack* és *Bihar* altábornagyk továbbá a helyőrség főtisztjei és nagyszámú hölgyközönség, köztük *Hegedűs Sándorné*, *Forinyák Gyuláné*, *Rudnay Józsefné*, *Csikó Kálmánné* és *Emich Gusztávné*.

Tíz órakor kezdődött a gyászintézet, melyen *Vaszary* Kolos bíboros hercegprímás pontifikált dr. *Kohl* Medárd püspök, *Kriszány Mihály* pápai kamarás, papnövevényi igazgató, dr. *Nemes Antal* budavári apátplebános, *Furt* Iván tanulmányi felügyelő, *Andor* és *Berger* udvari papok segédletével. Istentisztelet alatt a templomi ének- és zenekar *Vavrinecz* rekviemét adta elő a szerző vezényelése mellett. Mise után a hercegprímás a ravatalhoz ment, a liberát intónálta és beszentette a koporsót. Dére járt, mire a kegyelet részvétel közönség szétoszlott.

A királyi palota *Szent István-kápolnájában* délelőtt 9 órakor ünnepélyes gyászmisét tartottak, amelyen az udvarnagyi hivatali és a királyi palota tisztikara teljes számban volt jelen. Az udvarnagyi és várkapitányi tisztviselői gróf *Apponyi Lajos* udvarnagy vezetésével részt vettek a rekviemen. A gyászmisét *Kánter Károly* apátplebános mondotta.

Az Erzsébet királyné emlékére emelendő *Örkö-imádás-templom* központi bizottsága ma délelőtt a *Mária Reparatriciáról* nevezett Örköimádás-apácák kápolnájában (IX. ker. Rákoss-utca 5. szám alatt) gyászmisét mondott. Az előkelő közönség között voltak: Gróf *Zichy* Nándor és neje, *Wenkheim* Ferencné grótné, *Hunyady György* grófné, *Paulavici* Edéné grórné, *Barkóczy* báróné, *Zay Miklósné* grórné, *Kiss Aladárné*, *Heinrich* Ferencné, *Rudnyánszky* Ferencné.

Az ünnepi misét *Várossy Gyula* pápai prelátus celebrálta fényes segédlettel. Mise alatt az apácák orgonakiséret mellett latin egyházi énekeket énekeltek. Mise után *Várossy* imát mondott *Erzsébet* királynéért.

A *Kanolder-intézet* kápolnájában reggel 8 órakor tartották meg Erzsébet királyné emlékére a gyászintézetet, a tantestület tagjainak és növendékeinek jelenlétében. A gyászintézetet *Kriszány Mihály* pápai kamarás, az intézet igazgatója tartotta.

A *Gödöllői udvari kápolnában* ma délelőtt gyászintézetet volt, melyet *Prusinszky József* apát celebrált. Jelen voltak *Ferdinánd* toscánai nagyherceg kíséretével, az egész udvari személyzet s az Összes hivatalos tisztviselői. A gyászmise után *Ferdinánd* toscánai nagyherceg *Lilien* báróval az Erzsébet-parkba ment, ahol imát mondott és koszorút helyezett a *Róna* József alkotta szoborra. Délelőtt a koronauradalom tisztikara is kivonult Erzsébet királyné szobrához, melyre *Nick Ede* jószágigazgató szép nemzetiszín szalaggal díszített koszorút helyezett. Gödöllő közösgének vasárnap délután 4 órakor lesz az Erzsébet-ünnepélye, melyen *Somló Sándor* emlékbeszédet mond, *K. Hegyesi* Mari ódát szaval és *Somló Sándorné* alkalmi himnuszt énekel.

A vidéken minden nagyobb városban volt gyászünnepség. *Szegedről* jelentik, hogy a Szent-Demetertemplomban gyászintézetet volt, melyet *Varga Ferenc* apát szolgált. Jelen volt *Kállay* Albert főispán és *László Gyula* polgármester élén a városi hatóság, továbbá *Fabiny* táblai és *Hanza* törvényszéki elnök és a helyőrségi tisztikar. — *Pécsről* táviratozzák, hogy a vártemplomban *Hettyei Sámuel* püspök gyászmisét mondott. — Vasárnap, *Mária* napján a király a *görcsönyi* plébánia-templomban a főhercegekkel és kíséretével szent misét fog hallgatni, amelyet szintén *Hettyei Sámuel* pécsi püspök celebrál. — *Szabadkán* gyászmise volt a városi hatóság, az egyesületi és testületi jelenlétében. Az Erzsébet-ünnepélyen is volt gyászünnepély, amelyen a királyné szobrát megkoszorúzták. *Nánay*, az iparintézet elnöke és *Brandner*, az államvasúti atiztikőr elnöke hatóság beszédekkel tartottak s a dalárdák énekeltek. — *Kalocsáról* jelentik, hogy a székesegyházban nagy gyászpompával rekviemét mondott *Boromissa* apátkanonok. A rekviem a tanintézetek növendékei és tanárai a hivatalok, hatóságok képviselői és nagy közönség volt jelen.

A hivatalos rekviem *Bécsben* ma délelőtt 11 órakor a Burg plébánia-templomban volt, amelyen megjelent a király, *Ferenc Ferdinánd* főherceg, az uralkodóház tagjai, *Goluchowski* és *Kállay* közös miniszterek, *Körber* és *Szell* Kálmán miniszterelnökök, miniszterek, állami és udvari méltóságok, a tábornoki kar és az arisztokráciának számos tagja. A misét *Schneider* főszentelt püspök celebrálta.

A király reggel 8 órakor a kapucinusok sírboltjába ment és tíz percig imádkozott a királyné koporsójánál. Azután *Rudolf* trónörökös koporsójánál is imádkozott, majd *Hubert* plébánossal elmondatta magának, hogy kik küldtek újabban koszorúkat. Különösen a romániai királyné koszorújának szalagja vonta magára az uralkodó figyelmét. Negyedóra utóidőzés után a király visszatért a Burgba. *Erzsébet Mária* főhercegnő, *Lómay* grófné és az *Erzsébet-otthon* elnöksége ma reggel koszorút tette a királyné koporsójára. *Romberg* német ügyvivő *Vilmos* császár megbízásából tett koszorút a királyné koporsójára.

FŐVÁROS.

(*) **Vállalkozók sérelme.** A központi vároháza ma kinos incidens verte fel a megszokott csendet. A tanács egyik osztályában ma kellett megtörténnie egy építkezési pályázatra beérkezett zárt ajánlatok felbontásának. Az illető tanácsnok a bizottság színe előtt, de az ajánlattevő cégek távollétében akarta az ajánlatokat felbontani. Ez ellen a cégek képviselői lármásan tiltakoztak, mire a tanácsnok rendőrokat hívott. A cégek képviselői jegyzőkönyvi panaszt tettek ez eljárás ellen, mely különben interpelláció tárgya is lesz a legközelebbi közgyűlésen.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Erzsébet királyasszony emlékezete.** A kegyeletos megemlékezés szelleme lebegett át ma este a budapesti magánsházákat, *Erzsébet* királyasszony tragikus halálának fordulóján. . . A *Vigszínházban* az *Ocskay brigadéros* előadását *Telekes Béla* költői szárnyalása verse előzte meg, amelyet lapunk más helyén közreadunk s amelyet *Haraszthy Hermin* szavalt el nagy hatással. — A *Népszínházban* mely gyászinduló elhangzása után *Szirmai Imre* egy érzéssel adta elő *Balla Miklósnak* *Erzsébet királyné emlékezete* című versét s utána *Andran: Babáját* adott egy hirtelen szerepváltással *Sugar* Arankával, a *Fővárosi Nyári Színház* énekesnőjével a címszerepben. — A *Magyar Színházban* szintén gyásznyitány vezette be az előadást, amelynek elhangzása után *Bátory Gizella* *Telekes Béla* költeményét mondta el hatásteljesen. Utána az *Aranypalota* szintén gyásznyitányt adott elő, amelyet *Székely* József vezényelt. — A *Fővárosi Színház* szintén gyásznyitányt adott elő, amelyet *Székely* József vezényelt. — A *Fővárosi Színház* szintén gyásznyitányt adott elő, amelyet *Székely* József vezényelt.

lakodalmat következett. — A Városligeti Színkörben végre Alpár Irén nagy hatást ért el Balla Miklós költeményével. A kegyelet ünnepe alatt mindegyik színházban mély megilletődés volt erre a közönségen.

Fővárosi Nyári Színház. Ma este Budán Szilágyi Bárdossy Iona vendégléltépeivel Auber bájos operáját. A feleke dominót adták. A vendégléltépe ismert jeles alakításával Budán is nagy sikert aratott. A nagy és díszes közönség zajosan megajtsolta kitűnő énekét és a telvonások után többször szőitotta a lámpák elé Nagy sikerrel énekeltek és játszottak még Mihályi, Környei, Parlagi Kornélia, Pázmány Ferenc is. A színház teljesen meglett.

Monte-Carlo huszonötödészdör. Salamon Ödön nagysikerű darabja ma este megérte az Uránia Színházban első jubileumát. A szezonok ez az első újdonsága már huszonöt este gyönyörködte a közönséget; a pompás darab iránt mind nagyobb érdeklődés nyilvánul, amiben jelentős része van annak, hogy a színház folyton újabb és újabb képekkel gyarapítja a látványok változatos sorát. Salamon Ödön pompás, eleven és színes magyarázó szövege és a darab zenéje állandóan nagy hatást kelt. A mai jubiléus előadásán, amelyet díszes közönség nézett végig, az első telvonás szövegét a jubiléus szerző olvasta.

Városligeti Színkör. Sardou és Najac szellemes vígjátéka, a Válynok el került ma színe a Városligeti Színkörben. Kitűnő alakítást produkált Feld Irén, aki Cyprienne szerepét kedvesen, művészi és nagy sikerrel játszotta. Des Pruelles szerepében Balla Kálmán aratott sikert. Mindketten sok tapsot kaptak jeles játékokért. Ügyesek voltak: Almási, Csöreg, Gömöri, Somló és Garai is.

Endre és Johanna huszonötödészdör. Néhány esti lapnak az a híre, hogy Rákosi Jenő Endre és Johanna című történeti szomorujátéka az e heti műsorról lemarad, nem felel meg a valóságnak. A jubiléus előadás a kitűzött napon, tolyó hó 12-ikén, esütörtökön, a főszerepekben P. Márkus Emília és Beregi Oszkárrel megtartatik.

Lánczy Ika asszony, a Nemzeti Színház jeles művésznője, a nyári szünet után e hó 13-ikán, pénteken, ifj. Dumas kedvelt vígjátékában, a Demi mondében lép fel először D'Ange bárónő szerepében.

A századik premior. A Vígyszínház századik újdonságának a bemutatóját éri meg legközelebbi darabjával, Mocsary Béának A haló című eredeti vígjátékával, amelynek próbái már annyira előrehaladtak, hogy az első előadást a jövő héten megtartatják. A Vígyszínház igazgatósága sulyt fektetett arra hogy a jubiléus premieren magyar szerzőt juttasson szízbz és elsőrendű szereposztással, gondos betanítással, új díszletekkel és jelmezekkel igyekeznek Mocsary új darabjának sikert biztosítani.

A Testvérek Kassán. A kassai színházban mint ottani levelezőnk táviratozza, ma este került először színe Latsók Andor Testvérek című darabja és pedig hatalmas sikerrel. A közönség a legnagyobb érdeklődéssel kísérte ennek a komoly drámának a jelleményeit és minden egyes felvonás után hétszer-nyolcszor hirta a lámpák elé a szereplőket, akik teljes tehetségükkel buzdokodtak, névszerint: György Ionát, Lubinczot, Hidvéghy, Hevest, Hunyadinét.

Beck Vilmos Bécsben. Beck Vilmos, a M. kir. Operaház nagytehetségű baritonistája ma este lépett föl először, mint vendég, a bécsi udvari Operaházban, ahová Mahler igazgató jövő évi szeptembertől kezdődőleg négy évre szerződött. Mint bécsi tudósítónk telefonon jelelti, Beck nagy sikerrel énekelte a Rajna kúcsában Alberichet és általános róla a vélemény, hogy e hatalmas szerepben alig maradt mögötte kitűnő elődjének, Ritternek. Stilszerű deklamációja és jellemző játéka fölöttébb tetszett.

A Magyar Színház új tagja. Leszkay András a Magyar Színház új bérlő-igazgatója, szerződtette Basch Nellit, Hegyi Aranka iskolájának tehetséges növendékét, aki már az iskola egyik vizsgálati előadásán feltűnt szép hangjával és ének tudásával. Basch kisasszony a Magyar Színház új regiméjének első újdonságában, A szerencseseillag című operettben lép fel először. A hercegnő szerepét fogja énekelni.

Fővárosi Nyári Színház. A budai színkör igazgatósága Tostoj hatalmas drámáját, a Sötétség hatalmát rendkívül nagy sikerére való tekintettel esütörtökre is műsorra tűzte ki, ezért a Zaza hirdett előadása a jövő hétre marad. — Holnap, szerdán jótékony célú előadás lesz. Színe kerül a Krisztinavárosi Gyermekjótudásai Egyesület javára az Igmándi hiszap melynek előadásán résztvevők: Sugár Aranka, Szentmiklóssy Irén, Sarosi Paula, Klenovits Sebestyén, Leóvey, Kreiner, Faragó, Környei és Farkas Béla. A darabban új dalok is lesznek, amelyek szövegét Taksonyi József, zenéjét pedig Zádor Jenő írta.

A svihakok a Magyar Színházban. Ziehrer nagysikerű operettje, A svihakok, a Városligeti Színkörből, ahol sikeres karrierjét megkezdte, minden valószínűség szerint átkerül a Magyar Színházba. Leszkay András, a színház új bérlő-igazgatója azon van, hogy megszerezze az operett előadási jogát. Az operett két női főszerepe Szoyer Ionának és Ledofsky Gizellának van szánva.

A Katalin premiorje. A Népszínház legközelebbi eredeti újdonsága, Béli Izor és Fejér Jenő Katalin című operettje, teljesen új jelmezekkel és díszletekkel kerül bemutatásra. Az operett II. Katalin cárné udvarában játszik. Katalin cárnét Hengy Aranka játssza, míg Küry Klára a darab hőseit, egy Germain nevű fiatal francia főhadnagyot játssza. A harmadik női szerepét (Anica) Bojár Tereska játssza. Az első felvonás a pétervári udvarban, a másik a cárné vadászastélyában, a harmadik felvonás első része a cárné szobájában, második része egy pétervári börtönben történik, s a felvonást egy allegorikus kép lejezi be.

Uj New-York szépe. A New-York szépe szombati nyolcvanadik előadásán, mint már megírtuk, Szoyer Iona éneklő először az operett címszerepét, még pedig az eredeti partitúra szerint s nem mint a szerep eddigi személyesítői, transponálva, ami különös érdekességét ad az előadásnak. A művésznő betétképpen két gyönyörű angol dalt énekel, melynek magyar szövegét Faragó Jenő írta. A nagyobb szerepeket Ledofsky Gizella, Margó Zelma, Róza Lili, Sziklay, Ráthonyi játsszák. Az előadás iránt, amelyet vasárnap megismételnék, már előre nagy az érdeklődés.

A Cirkusz-élet jubileuma. Caryl és Monckton népszerű operettje, melyet állandóan telt házak előtt játszottak a múlt évadban s most is, esütörtökön, e hónap 12-ikén éri meg a Népszínházban huszonötödik előadását. Az operett március 20-ikán került először színe a női főszerepben (Dora) Küry Klarával, kinek ez egyik legnagyobb sikere volt. Ő fogja a szerepet játszani a hónap utáni előadásán is. A darabot annak idején Leslie Moreton a londoni Gaiety-színház főrendezője tanította be a Népszínházban.

Országos Színészakadémia új tanára. Gál Gyulát, a Nemzeti Színház új tagját legközelebb az Országos Színészakadémia tanárává nevezik ki, ahol a színészetit gyakorlat tanszékét fogja betölteni. Gál Gyula azelőtt a Vígyszínház színésziskolájában fejtett ki érdemes színész-pedagógiai munkásságát.

A Kislady Színház vasárnap megismételte Ujpesten Zöldi és Singer Esterjét. Az előadás kitűnően sikerült. Legközelebb T. Hadrik Anna, a Fővárosi Nyári Színház kedvelt tagja fog az Otthonban vendégszerepelni.

A győri színház új évadja. Balla Kálmán, a győri színház új igazgatója október 5-én kezdi meg előadásait Győrben Jókai Helvita című drámájával. A társulat tagjai Balla Kálmán és neje, Csik Irénen kívül kket a fővárosi közönség is jól ismer, részben a Magyar Színházból, melynek a megnyitási évében tagjai voltak, részben a Városligeti Színkörből, a következők:

Nők: Garay Ilonka, Jászay Olga, Kantay Teréz, Karácsonyi Mariska, Négrádné Bodrogyi Lina, Novák Ilonka, Palusy Vilma, Rónai Matild, Szalay Ilona, Szilágyi Berta, Vajda René. Férfiak: Balázs Sándor, Beczkó József, Czáró Vilmos, Fehér Vilmos, Hegyessy Gyula, Horváth Arnold, Kolosy József, Nagy Imre, Rogoz Imre, Szántó Gáspár, Szatmáry Lajos, Szomory Miklós.

Az igazgató teljesen új ruhafárral és díszletekkel szerelte föl a színházat s műsorán a fővárosi színházak összes darabjai szerepelnek.

EGYESÜLETEK.

(A Donántali közművelődési egyesület) szeptember hó 22-én, vasárnap ünnepi közgyűlés keretében ünnepli meg tíz éves jennálását. Az egyesületet Szell Kálmán alapította és vezette mindaddig, amíg miniszterelnök lett. Azóta Pallavicini Ede őrrőt és Rákosi Jenő a vezetői. Az ünnepi közgyűlést előző napon, szombaton délután 4 órakor igazgató-választmányi ülés előzi meg az egyesület Kerepesi-ut 43. sz. alatti helyiségében ahol megállapítják a közgyűlés napirendjét. A közművelődési egyesülettel együtt ünnepel a Népszínház is. amennyiben 23-án, hétfőn az egyesület javára díszelőadás lesz főemelt helyárrakkal. A jubiléus közgyűlés alkalmából egy közművelődési naptárt ad ki az egyesület, melyet példányonként 2 koronáért lehet megrendelni dr. Fekete Ignác főpénztárosnál (Béla-utca 8.)

(A Fehér Kereszt Országos Lelenezh-Egyesület) 16-án hétfőn, délután 5 órakor a központi intézet létszermében (Tüzoltó-utca 9. szám) rendkívüli közgyűlést tart, amelynek napirendje: a belügyminiszteriumnak a központi intézet és a fiokintézetek átadása tárgyában az igazgatósághoz intézett átiratának tárgyalása. Ezután rendes évi közgyűlés lesz.

SPORT.

A. E. T. C. viadala. A Budapesti Torna Club nemzetközi atletikai és kerékpár-viadala ma már most, a nevezési zárnap letelte előtt oly nagy számu nevezés érkezett, amint eddig csakis a milenárius évben rendezett versenyek tudtak felmutatni. Eddig a prágai Sparta a Budapesti Egyetemi Athletikai Klub, a Magyar Uszók-Egyetel, Budapesti Athletikai Klub, Budai Athletikai Klub, Ujpesti T. E. Ó-budai T. E. stb. neves magyar egyetelk tagjai jelentekzet oly tömegesen, hogy a versenyintézőség a zár-dőn (kedd este 8 óra) tul érkező nevezéseket figyelembe nem vehet. A Sportvilág focball-tornája tudvaleg az év egyetlen matche, amelyen 6-os csapatok szerepelnek a

rendes 1-es csapatok helyett s gyors lefolyásánál fogva rendkívül változatos.

Az angol St. Leger. Holnap dől el Doncastertben Anglia egyik leghíresebb klasszikus versenye, a St. Leger. Már a Derby óta Volodyovszki a nagy favoritja a versenynek s bár az utolsó napokban rémhíreket beszéltek róla, most mégis nyakra-őre fogadják egész Európában. Második favorit Fortunate 7:1-el, azután következik Veronese 8:1-el, Jacobite 12:1-el. Volodyovszky oddsza: pari. A valószínű győztes Volodyovszky is csak Fortunate le nem veri, más legyőzője bajosan akad.

Alagi löversenyek.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 10.

Kis közönség, mindössze két különvonatra valót a mai versenyek tanúja. Pedig a versenyek voltak olyan érdekesekek, mint akármilyen zajos napokon, sőt a résztvevő lovak száma igen jelentékenynek mondható, ha mindjárt klasszisa tekintetében egy kissé messze állunk az első klasszistól. Volt a résztvevők közt néhány invalidus is, melyet alig bírtak el bandage-zsal borított lábai, de ami a fődolog, a finishek ejejtől végig izgalmasak voltak.

Figyelmet érdemel különösen May be szép győzelme a gátverseny-handikapban 70 kiló terhével, jóllehet, itt Almom olyan favorit volt, aminő még Alagon is ritkítja párját. Fürgőbb, de kevésbé kitaró ellenfeleit valóssággal agyongaloppozta. Az ő győzelménél is meglegőbb volt Nogood elsősege az utolsó futásban s kisebbfajta meglepetésszámba ment Cartell II. nyereső az első versenyben. Egy kis zajosabb incidens volt a szeptemberi-díj finishe nyomán. Itt a közönség egy része abban a hitben volt, hogy Szemere százados nem lovagolta elég erőlyesen Anita-t a favorit Cordialtal szemben s ezért nagy lármával, püsségessélet és abcugolással fogadták, amikor a mázsálba visszatért. A józanabb elemek előtt azonban evidens volt, hogy Cordial olyan könnyűséggel nyert, hogy Anita semmiképpen sem verhetne. Ezt látta Szemere kapitány s ezért fölösleges is volt neki Anita-n megértetnie magát, ugy sem nyerhetne volna meg a versenyt.

Egyébektől a mai eredményeket itt adjuk:

I. Kétévesek eladóversenye. Díj 1200 korona. Távoltság 1000 méter. Gróf Andrassy T. Cartell II-je (Tonnenberg) első, gr. Bathányi Kendőzője (Hujber) második, br. Harkányi J. Szesley (Maino) harmadik, aztán Cserháti, Ca d'Oro, Annie, Detre, Rouade, Totalizátor: 10: 63. Helyrelogadások: I. 50: 110. II. 50: 114. III. 50: 114.

II. Rhadost akadályverseny. Díj 1600 korona. Távoltság 4000 méter. Strzygovsky V. száz. Dreyfus II-je (Rosack) első Geist G. Részese (Machán) második, Felberth H. Fragelje (Magyar) harmadik. Totalizátor: 10: 23.

III. Gátverseny-handicap. Díj 1500 korona. Távoltság 2800 méter. Geist G. May beje (Machán) első, Chernel Gy. Eitucija (Csompora) második, Horthy I. Almogya (Rosack) harmadik. Aztán Küllöng Gour-gandine, Orkán, Popovka, Gazd'uram, Jenzenice. Totalizátor: 10: 69. Helyrelogadások: I. 50: 98. II. 50: 102. III. 50: 74.

IV. Háromévesek gátversenye. Díj 1600 korona. Távoltság 2400 méter. Gróf Teleky L. Famulna (Rosack) első, gróf Orssich P. Teuff-Teuffja (Csompora) második, báró Harkányi J. Carmelaja (Kapusek) harmadik. Aztán Oppositio, Néha-Néna, May's Slave, Tamarisca, Danseuse. Totalizátor: 10: 43. Helyrelogadások: I. 50: 88. II. 50: 86. III. 50: 240.

V. Szeptemberi díj. Díj 1200 korona. Távoltság 2000 méter. Baró Morpurgo főhadnagy Cordiala (Brooke) első, gróf Andrassy T. Anita, a (Szemere) második, Geist G. Vivaja (Krause) harmadik, aztán Csitt. Totalizátor: 10: 18. Helyrelogadások: I. 50: 62 és II. 50: 62.

VI. Eladó kétévesek handicapja. Díj 1200 korona. Távoltság 1200 méter. Gróf Bathányi E. Nogoodja (Hughes) első, gróf Andrassy T. Onkel Paulja (Maino) második, Chernel Gy. Sarkasa (Fürst) harmadik, aztán Cuncator, Blue Danube, Naughty Girl, Lolikoki. Totalizátor: 10: 122. Helyrelogadások: I. 50: 114, II. 50: 76 és III. 50: 104.

Bécsi versenyek.

— Második nap. —

Bécs, szeptember 10.

Kis közönség előtt folyt le a Freudenauban a bécsi löversenyek mai második napja. A hosszas esőzés folytán a pálya annyira megrongálódott, hogy az egyes futamok nem mindig végződtek reális eredménynel. Így magyarizhatók meg azok a meglepetések, melyekben a sportsmanoknak ezuttal részük volt. Egyaránt vaskos meglepetés volt Betrüger győzelme az eladóversenyben és Alice nyereső az Amaranthus-versenyben. Betrüger négy font kümbűzött mellett Irroyt és hat font kümbűzött mellett Antonius verte. Ugy szintén nagy javulásról tett tanúságot Alice. Hat font előnyt adott Attilának és korcheer aati futót Façonnal és mégis győzött. A napi ószámát, a Stron-

zian handikapet *Couleur* nyerte a nagysúlyu *Vig* és *Soubise* ellen.

A részletes eredmények itt következnek:

I. **Nyeretlenek kétévesek versenye.** Díj 2000 korona. Távolság 1300 méter. Hg. Pálffy M. **Hans Hellingia** (Tara) első, gróf Henekel A. Labadarje (Prudames) második, br. Springer G. Tétovaja (Adams) harmadik. Azután: Clavigo, Moonlight Blossom, Propaganda, Lator, Belle alliance. Totalizátor: 10: 22. Helyrefogadások: I. 50: 64. II. 50: 69. III. 50: 94.

II. **Handicap.** Díj 2000 korona. Távolság 1300 méter. Szászbereki ménés **Da komat sleje** (Bulford) és Dreher A. **Bookya** (Cleminson) holtversenyben első, gróf Trautmannsdorff L. Aldomása (Barker) harmadik. Azután Cavalanti, Facios, Reducer, Népszava. Totalizátor: 10: 29 és 22. Helyrefogadások: I. 50: 80. II. 50: 90. III. 50: 74.

III. **Stronjian-handicap.** Díj 5000 korona. Távolság 1000 méter. Gróf Festetics T. **Couleur**-je (Tara) első, Mr. Lincoln **Vig**-je (Bulford) második, Gróf Trautmannsdorff L. **Soubise**-je (Barker) harmadik. Azután: Helena Nesze, Ajax, Marienburg, Parsler, Médiateur, Good Fortune, Veritas. Totalizátor: 10: 63. Helyrefogadások: I. 50: 156. II. 50: 250. III. 50: 150.

IV. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. Dréher **Beträger**-je (Southey) első, Mr. Redgrey **Irroy**-a (Adams) második, Rohonczy G. **Antonius**-a (Morgan) harmadik. Azután Enzian, Gilead, Erica. Totalizátor: 10: 201. Helyrefogadások: I. 50: 214. II. 50: 88.

V. **Kétévesek versenye.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Baró Springer G. **Nevermind**-je (Adams) első, Dreher A. **Hajdu**-ja (Cleminson) második. Totalizátor: 10: 11.

VI. **Eladók gátversenye.** Díj 1500 korona. Távolság 2400 méter. Gr. Trautmannsdorff L. **Tokaja** (Lawton) első, Mautner V. **Fenniöldije** (Buckenham) második, Auersperg herceg Gunárja (Huxtable) harmadik. Azután: Timár, Serpolette, Savoyard. Totalizátor: 10: 47. Helyrefogadások: I. 50: 113. II. 50: 85.

VII. **Amaranthus-verseny.** Díj 3000 korona. Távolság 2000 méter. Schindler L. **Alloeje** (Adams) első, gróf Festetics T. **Attilaja** (Cleminson) második, Szászbereki ménés **Fagonja** (Bulford) harmadik. Azután: Káplár. Totalizátor: 10: 56. Helyrefogadások: I. 50: 132. II. 50: 77.

Nyiltér.

A Szinye-Lipóczi
Lithion-forrás

Salvator kftóno sikerrel
használtatik

vese-, húgyhólyag-, húgydara- és köszvénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmánál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csakmentes!

Kapható minden gyógyszertárban vagy a
Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.
Budapest, főraktár Edesky L. urnál.

Császár-fürdő

nyári és téli gyógyhely

Prospektus ingyen és bérmentve.

Budapesten. Elsőrangú kőnes hővíz gyógyfürdő, pára-ian gőzfürdővel, legmodernebb lezuhanyzókkal, pompás ásványvízvezetőkkel, kőnes kádfürdővel, 300 kőnyeltes lakosztállyal. A legszolidabb kezelés.

Mibe kerül vidékre szállítva?

Kérjen árjegyzést a

Szt.-Lukácsfürdő kútvállalattól, Budapesten.....

AUTOMOBILISTÁK,

Gazdák és Sportkedvelők részére.

Eredeti dán bőrbünyű fűvel vagy szőrme béléssel legfinomabb kivitelen.

NEUMANN M. áruházában
Budapest, Múzeum-körút 1. sz. a. kaphatók.

Nyilatkozat.

Alulírott ezennel kinyilatkozatom, miszerint az általam **Luria Arthur** úrról téves információk alapján terjesztett hírek valótlanok bizonyulva, sajnálatommal fejezem ki a történetek feleit s fentnevezettet kérem, hogy továbbra is jó barátai közé soroljon.

Helász Tivadar.

(Az e rovat alatt közöltéteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Változás a budapesti ügyészségnél.** Az igazságügyminiszter dr. **Némessy János** budapesti királyi ügyész a székesfehérvári királyi ügyészség helyébe át **Étter Dező** királyi ügyészt a budapesti királyi ügyészségtől a főügyészséghez rendelték be, dr. **Béhm** Alajos ügyészt pedig, aki egy év óta a főügyészséghez volt beosztva, visszahelyezték a budapesti királyi ügyészségre.

§§ **A megbírált gasztronómia.** **Pázmány Dénes** tavaly azt írta, hogy **Stadler Károly**, a keleti pályaudvar vendéglőse rossz konyhát tart. A cikk bővelkedett prózái tulzásokban. **Pázmány** ugyanis azt vitatta, hogy **Stadler** ételei közveszélyesek. A megtámadott vendéglős rágalmozásért sajtópórt indított **Pázmány** ellen. A törvényszék előtt **Pázmány** kijelentette, hogy nem akarta **Stadler** becsületében sérteni, ő csak a gasztronómiát bírálta s úgy véli, hogy nem lépte túl a jogos kritika határát. A törvényszék **Pázmányt** felmentette, a panaszos a táblához felebbezett, hol ma a második tanács **Istvánffy Gyula** bíró előadásában foglalkozott az ügygel. A tárgyaláson **Pázmány** ügyvédjével, dr. **Abraham** Dezsővel jelent meg, a panaszost **Eötvös Károly** képviselte. A tábla helybenhagyta az első bíróság felmentését. **Eötvös** semmi ségi panaszt jelentett be.

§§ **A Kormos-Szelle-ügy.** Ebben a szenzációs afférban egyelőre az alakiságok dominálnak. Ma a többek között a budapesti törvényszék vádta nácsa foglalkozott vele. Megirtuk ugyanis, hogy az aradi törvényszék vizsgálóbírája **Szelle József** és **Kormos** Adolf ellen vezetgetésért vizsgálatot rendelt el. E végzést **Szelle** Józsefné megfőlebbezte, egyúttal azt vitatta, hogy a pörnek nem az aradi, hanem a budapesti büntető törvényszék az illetékes bírása. A budapesti büntető törvényszék, mint a minap jelentettük, megállapította a maga illetékességét s **Szelle** föllebbezését a vádta nács első terjesztette. Ez a tanács **Czárán István** elnöklésével ma foglalkozott a hirhéd ügygel s megerősítette a vizsgálatot elrendelő végzést.

§§ **Izgatás. Kolozsvárról táviratozzák:** Az esküdtzék előtt ma **Baltes András**, a **Tribuna** szerkesztője vádoltként állott izgatás miatt. A **Tribunában** ugyanis két cikk jelent meg, amelyek a belügyminiszternek ama rendelkezésre vonatkoztak, amelylyel a **Jankuszoborra** való gyűjtést megtiltotta. A cikkek szerzője, **Scurtu** megszökött és ezért **Baltesnek**, mint felelős szerkesztőnek kellett helyt állania. **Csipkés Károly** ügyész nagyhatású vádbeszéde után az esküdtzék elmarasztalta **Baltest** izgatás miatt, mire a bíróság arra való tekintettel, hogy már számtalanszor büntetve volt, két évi államfogházra ítélte.

TÁVIRATOK.

A délafrikai szabadságharc.

London, szeptember 10.

Winburgból jelentik 8-iki kelettel: **Barker** és **Elliot** hadoszlopai a gyarmat egy részének az elenségtől való megtisztítása után ide tértek vissza. **Barker** emberei megölték 9, megsebesítettek 7 és elfogtak 7 boert, zsákmányul ejtettek 32 szekeret. 7000 tőltényt, 1600 darab marhát, sok gabonát és lisztet és a táborba hoztak 100-nál több menekültöt. December óta angol csapatok nem voltak ezen a területen. A boerok zárték földjeiket felszántani. Mindenütt zöld buzáöldek voltak láthatók. **Elliot** elfogja a boerok összes szekereit, amelyek élelmiszereket szállítottak **Bethlehembe**. Emberei megölték 2 és elfogtak 9 boert, zsákmányul ejtettek 300 szekeret, 8000 darab marhát, 1400 lovat és a táborba hoztak 800 menekültöt, férfiakat, asszonyokat és gyermekeket vegyest. **Rington** zsákmányul ejtette **Haasbrock** 40 szekérből álló podgyászkeserétet. **De Wet**, **Steyn**, **Haasbrock**, **Fronman** és más boer parancsnokok augusztus 28-án **Vanderkopban** gyűlést tartottak. Az angol hadoszlop közeledtét **Reitzba** menekültek, de **Rington** szeptember 6-én onnan is elűzte őket.

Brüsszel, szeptember 10.

Kitchener felszólítására az összes boer tábornokok manifesztumban válaszoltak, hogy folytatják a háborút. **De Wet** nem méltatta **Kitchener** feleletre.

London, szeptember 10.

Dr. **Krause** ma ismét megjelent a bowstreeti rendőrbíróság előtt. Az államügyész **Krause** ellen gyilkosságra való felbujtás miatt újabb vádat emelt egy újabb, **Transvaalban** kiadott elfogatási parancs alapján, amelyről a kormány e hó 3-án távirati uton szerzett tudomást. A tanuvalomások, amelyek a hazaárulás és gyilkosságra való felbujtás vádját megerősítik, e hó végére várják. Az államügyész a tárgyalás elhalasztását kérte, amíg a tanuvalomások megérkeznek. **Lewis György** bíró utalt annak az eljárásnak feltűnő voltára, hogy **Transvaalban** elfogatási parancsokat adnak ki olyan büntényért, amelyet úgy látszik — Angliában követtek el. Az államügyész megígérte **Krause** védőjének, hogy pontosan közölni fogják vele a tele ellen emelt vád körülményeit. **Végtül Lewis** bíró beleegyezett a tárgyalás elnapolásába.

Fokváros, szeptember 10.

A Fokgyarmat különböző részeiben levő menekülők részére eddig 400 engedélyjegyet állítottak ki a **Johannesburgba** való visszatérésre. Hír szerint rövid időn belül 1000 további engedélyjegyet fognak kiállítani.

Kimberley, szeptember 10.

A hazaárulási büntetettekben itélő törvényszék ma **Ackermann** németalföldi lelkeszt egyévi fogságra és 250 font pénzbüntetésre és ennek behajthatatlansága esetére még félévi fogságra ítélte. **Herold** warrentoni hitközlőnek másfélévi fogságra és 500 font pénzbüntetésre, illetőleg további egy évi fogságra ítéltek.

Miquel.

Berlin, szeptember 10. A **Reichsanzeiger** jelenti: A császár megbízta **Rheinbaben** pénzügyminisztert, hogy **öt Miquel** temetésén képviselje és a koporsóra koszorút tegyen le. **Rheinbaben** ma **Frankfurtba** utazott.

A khedive Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, szeptember 10. A khedive ideérkezett.

A francia-török konfliktus.

Konstantinápoly, szeptember 10. Az **Ildiz-palotán** egyik előkelő hivatalnok **Bapst** francia követ-ségi tanácsost meghívta arra a lakomára, amelyet holnap a három hercegnő menyegzője alkalmából az **Ildiz-palotában** rendeznek. **Bapst** azonban nem fogadta el a meghívást.

Páris, szeptember 10. A Havas-ügynökség jelenti **Konstantinápolyból**: **Pubinának** a nagyvezérrel folytatott tárgyalása alapján 162,000 török fontot engedélyeztek.

Páris, szeptember 10. Félhivatalosan megerősítik, hogy **Peridun** bej és **Szinapuan**, a franciaországi török titkos rendőrség főnökei kiutasítási parancsot kaptak.

A római konfliktus.

Róma, szeptember 10. **Barzilai** a képviselőház elnökségéhez interpellációt intézett az olasz kormány-nak a **Zágrábban** és más horvát városokban előtörtént tüntetésekkel szemben követendő magatartása tárgyában.

A prizrendi merénylet.

Konstantinápoly, szeptember 10. Mint hogy a porta csak hiányosan teljesítette azokat az ígéreket, amelyekkel **báró Calice** osztrák-magyar nagykövetségnek a prizrendi osztrák-magyar konzulátus ügyvivője, **Muthsam** ellen elkövetett merénylet földőzése tárgyában tett, az osztrák-magyar nagykövét erőlyesen leszólalt a portánál, amely erre szigorú utasításokat küldött a prizrendi helyi hatóságoknak. — Egy má közzétett irádé elrendeli a prizrendi muteszárfának, **Dsemál** bégnek és a legutóbbi kolozsini események miatt vádolt más hivatalnokoknak az e mozditását.

Az acélmunkások sztrájkja.

Pittsburg, szeptember 10. A sztrájk megszűntetésére irányuló tárazdások meghiusultak. Az egyetemes acélmunkások bizottsága tegnap este elhalasztotta tanácskozásait. A legközelebbi ülés idejét nem tűzték ki. A békeleltételeket sem el nem fogadták, sem vissza nem utasították. Ellenjavasatot sem tettek.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, szeptember 10. A rajna-veszfáliai szén-szindikátus tanácsa elhatározta, hogy október 1-én jelentékenyen le fogja szállítani az ipari célokra szolgáló szén arát.

New York, szeptember 10. (Terménytőzsde.) (Zárját.) **Gyapot:** New Yorkban helyben 8 1/2 (8 1/2), szept-re 7.61 (7.67). Decemberre 7.65 (7.71). New-Orleansben helyben 8 1/4 (8 1/4). — **Petrolum:** Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelphianban 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — **Zsír:** Western steam 9.72 (9.75). Rohe és Brothers 10. — (9.95). — **Tengeri** irányzata tartott. — Szept-re 61 1/2 (61 1/2). Decemberre 61 1/2 (62 1/4). — **Májusra** 62 1/2 (63 1/2). — **Buza** irányzata tartott. — **Piros** ősz helyben 76 1/2 (76 1/2). Szeptemberre 74 1/2 (75.—). Októberre 74 1/2 (74 1/2). Dec-re 76 1/2 (76 1/2). Májusra 79 1/2 (79 1/2). **Gabona** szállítási díja Liverpoolba — 1/4 (— 1/4). — **Kávész:** sair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). Szept-re 4.65 (4.65). Decemberre 4.95 (4.95). — **Liszt:** Spring Wheat cears 2.50 (2.50). — **Cukor:** 3 1/4 (3 1/4). — **Ős:** 25.40 (25.37). — **Réz:** 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 10. (Terménytőzsde.) (Zárját.): **Buza** irányzata tartott. Szept-re 68 1/2 (68 1/2). Dec-re 70 1/2 (71.—). **Tengeri** irányzata tartott — Szept-re 55 1/2 (55 1/2). — **Zsír:** Szeptemberre 9.42 (9.42). — Októberre 9.42 (9.42). — **Szalonna** short clear 9.10 (9.15). — **Sertésbuza:** Szeptemberre 14.70 (14.70). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Az én sirom.

Nekem is van egy kis sirom,
Könyeimmel tele sirom.

Diszes virág nem nyit rajta,
Zöld moh, ami betakarja.

Koszoru nincs téve rája,
Rég elporladt a fejfája.

Névtelenül, elfeledve,
Van e halott eltemetve.

... És én mégis ide járok —
Sírtnai egy szép világot!...

Herezegh Jenő.

† **A pápa ifjúkori vadászata.** Szenvedélyes vadász volt XIII. Leó fiatal legénykorában, mikor nem álmódott arról, hogy valaha Szent-Péter örökébe ül. Carpinetói hazájának egyik magas hegyormára keresztet állítottak föl a minap s ez alkalomból emléktáblát adtak ki, mely több érdekes tejezetet tartalmaz a pápa ifjúkorából. A pápa talán annak köszönheti szívós természetét és mindennel megelégedő igénytelenségét, hogy fiatal korában a vadászaton és hegyi kirándulásokon megszokta a fáradságokat és nélkülözést. A carpinetói hegyvidékeknek nincs hegye és völgye, melyet be nem járt volna. Sokszor egyedül, sokszor pedig Lodovico Salvagni vezető társaságában, ki pár év előtt halt meg kilencvenéves korában. Egyszer annyira elkalandozott Salvagni társaságában, hogy Cori városka alá értek, hol a fiatal Pecci Joachim grófnak több nagybátyja és nagynénje lakott. Ha már ott van, akkor meglepi őket. Ugy is tett, porosan, fáradtan beállított a rokonsághoz, mely természetesen kitörő örömmel fogadta, megvendégelte s ott akarta marasztalni. A fiatal gróf azonban aigohogy kipihente magát, fölkerekedett és vezetőjével visszaindult Carpinetóba. De mikor a Cisterna-völgyben jártak, Pecci Joachim a nagy fáradtságtól hirtelen oly rosszul lett, hogy elájult. Salvagni a közeli patakából hozott vizet, meglocsolta vele az arát, amire magához jött. Salvagni azt akarta, hogy maradjanak még ott, de a fiatal Pecci erélyesen követelte, hogy nyomban induljanak tovább. Ha Salvagni nem volt kéznét, akkor akár melyik paraszttal vagy pásztorral kísértette el magát. Legkedvesebb vadászterületé annak a kastélynak a környéke volt, melyet a Pecci-család Carpinetó közepében bírt. Mivel nagyobb vadat ott hiába keres az ember, szárnyasokra, az erdő énekes madaraira vadászott, még pedig nem puskával, hanem a még most s divó barbár olasz szokás szerint, hálóval. A hegyi

patakok mentén, a bokrok közt, mely alatt az éneklő-madarak tartózkodni szerettek, selyemből szőtt s a napon alig látható finom hálót feszített ki, azután botjával belevagdosott a bokrokba. A szegény madarak fölradva menekültek e háló felé, s megakadtak benne, a fiatal gróf nagy lelki gyönyörűségére. A fűt említett emléklap megörökíti, hogy egyszer egy számar is beleakadt a hálóba. Persze szétlépte. Egyszer meg maga a fiatal vadász szakgatta szét, mikor egy meredekről lecsuszván, belesett.

— Per Bacco, — mondá nevetve kísérőjéhez — a pápa hidat is építhet erre a helyre. (Akkor a pápa még világi uralkodó volt.)

Az egykori vadászról pápa lett, de fontosabb dolgai akadtak, hogysem arra a helyre hidat építtetett volna.

† **Egy vakmerő szépség.** A nagystülű kalandorné, Lola Montez viselt dolgai tükröződnek vissza egy szomatának nyilvánosságra került régi leveléből. Miután a szépségéről és szemérmelenségéről egyaránt híres Lola Montez Párisban, Berlinben és Pétervártól lebetelenné tette magát, elkerült Münchenbe és ott köztudomás szerint I. Lajosnak volt a kegyencnöje. Allítólag ő volt az oka egy népszerű tanár nyugdíjaztatásának és ez féltelen dühre hangolta a diákokat a irvól szépség ellen. Hogy a fiataiság valamilyen kitéjezésre juttassa az ellenszenvét, összesereglettek Lola Montez lakása előtt és peracé kiáltásokkal tiltakoztak az illetéktelen nő befolyás ellen. Lola Montez pedig a zugó embertömeg láttára kilépett az erkélyre és gesztusokkal meg arcfortintásokkal fejezte ki uri megvetését. A különben is felbűszült tömeg erre még inkább zajongott, sőt a sok közül egy, a fenyegetés határvonalát is átlépte és követ hajított fel a királyi kegyencnö felé. A kő csőrömpölvé zuzott szét egy ablaküveget, Lola Montez pedig egy pohár pezsgőt hozott ki az erkélyre és a habzó itallal gunyolódva köszöntötte a zajongókat. Két-három órával később katonaság kergette szét a tüntető tömeget, az ellentüntetéssel hivaikodó Lola Montez pedig csak egy évvel később kergette el Münchenből — nem a nép haragja, hanem az elvesztett tejedelmi kegy,

† **Páris nevezetességek.** Páris városának utcáiban is van egy-két különlegessége. Ott van például a Rue des Degrés a második kerületben. Ennek a hossza se több, se kevesebb öt méter hetvenöt centiméternél. Az érdekességét még az is növeli, hogy a két házban, amely ebben az utcában van, nincs erre az utóára kapuja. Nevezetes Párisnak a legkeskenyebb utcája is a negyedik kerületben. Ez a régi Rue du Paon-Blanc, amely a Quai de l'Hotel-de-Ville-től a hasonló nevű utcáig terjed és csak öt méter harminc centiméter a szélessége. A házak között a két legnagyobb szélesség egy kilenc emeletes ház a

Radziwill-uton és egy-egy emeletes ház a Rue de Château-d'Eau harminckilencedik száma alatt. Ez az egyemeletes ház tulajdonképpen nem volna szélesség, mert hiszen vannak Párisban földszintes házak is, csakhogy ennek az egyemeletes háznak éppen két méter a szélessége. Lakik pedig benne egy vargaster.

† **Shakespeare napja.** Nagybritanniában és Amerikában egy szövetséget alakult ezzel a címmel: „The Shakespeare Day League”. E szövetséget célul tűzte ki, hogy április 23-ikát, a nagy költő születésnapját világünnepé avatja. Első sorban természetesen Angliában és Amerika földjén keresik a kegyeletes gondolat híveit és ha kellőképpen összasporodtak a kegyeletes eszme barátai, akkor összekötöttesbe fognak lépni minden nagyobb város műintézetivel és színházaival. A végőse az, hogy mindenütt, ahol az emberek költői alkotások iránt fogékonyak, több-kevesebb pompával, akár a Shakespeare-darabok egyikének, akár a költőre vonatkozó szimfóniák előadásával megünnepeljék azt a napot, melyen a legnagyobb drámaíró született.

† **Az északi sark levegője.** Nathorst tanárnak a Spitzbergakra legutóbb történt kutató után részt vett egy bakteriologus is, aki az északi sark levegőjét megvizsgálta. A Medveszigetek több mint 90 pontján, a Spitzbergákon, Károly király-földjén megvizsgálta a levegőt és sehol sem talált semmiféle baktérium-csírát. Megvizsgálta a vizet, a havat, a jeget és a tengervizet 2700 méter mélységben. A vízben találtak ugyan baktériumokat, de csak elvtve. Ilyenformán tehát az északi sarkon elég baktériummentes volna az élet. De azért a bakteriologus még sem ajánlja senkinek...

† **A kóristák szakála.** A bécsi udvari opera igazgatósága a napokban erélyes rendeletet adott ki, amely a kóristák szakállának a halálát jelenti. Az igazgató ugyanis pénzberség terhe mellett azt rendeli, hogy a kórus nagymenyű tagjai a szakállukat borotváltassák le. Természetesen a kóristák nem nyudogtak bele, hogy légszűz iférfidiszüktől az igazgató megfosztja őket. Küldöttséget menesztettek hozzá. A küldöttség vezetője megható szavakban esetele a kóristák nehéz sorsát, amelyben az egyetlen vigasztaló eddig a szép, tömör szakáll volt. És most ez is veszendőbe megy. Pedig ok sincsen rá. Csak két-három operában kell szakái nélkül énekelniük, kár volna tehát, ha az igazgató a rendelet szigorú intézkedéseit továbbra is fenntartaná. Az igazgató jószívű ember és megengedte, hogy a kóristák ezután is szakállal játszassanak. És a rendeletet visszavonta a saját szakállára.

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irtá: SIENKIEWICZ HENRIK.

— Jobbnak találtam, ha nem a hereg-asszonytól tudakozodom róla. Azzal a vén tatár cseléddel keveredtem tehát barátságba, aki a kisasszonynak hű szolgája. O aztán elmondta, hogy az elmeneteled után kezdetben úgy szidták, mint a bokrot, később azonban alábbszállt a mérgük, főleg amikor megtudták, hogy Bohun becsapta őket a híres gazdagságával.

— Hogy-hogy?

— Oh, ez tanulságos história! A Kurcevickeknek valami pörös ügyük volt Sivinskiékkal, és szép summa pénz kellett volna fizetniük. Előfoglalt hát Bohun, hogy kölcsönözze nekik a hiányzó összeget, de nem kaptak tőle egy kopeket sem. Kiszült, hogy a henegeg kozáknak mindössze néhány török drágasága van, a többi rablót kincsét már régen elpredálta. Így azután már a Kurcevickek sem becsülik annyira, s inkább hozzád szitanak.

— Kémnek születél fiam!

— Ne dicsérsz még gazdám, mert ez csak félmunka volt. A legfőbb dolog még hiányzott. Akár csak az én ajándékba kapott lovamról hiányzik a nyereg.

— Ertem. A tied hát a nyereg is.

— Készönöm uram, köszönöm. Hallottam, hogy Bohun Perejeslawba küldték, hát szólok magamban: miért ne mennék én is Perejeslawba. Hiszen így bizonyára előbb kapom meg az új egyenruhánat.

— Igen, a jövő hónapban már megkapod.

— Tavé tettem utána egész Perejeslawot, de nem találtam Bohun. Az öreg Loboda kapitány

beteg, s ugymondják, hogy ő lesz az utódja. Hej, furesa világ van most arrafelé. A zászlók alatt alig lézeng egynehány kozák, a többi mind Bohunnal szakított, s állítólag Chmielnickijhez pártolt. Baj lesz még ebből, de nagy! Valami felkelés készül.

— Jól van, fiam. Elmehetsz.

Skrzetuski megint elővette a Helena levelét, olvasta, eszokolta a ketüket, amelyek bizony nem voltak olyan formásak, mint a kéz, amelyik irta azokat. Bizodalmat merített belőle a lelke és szép álmokat szövögetett arról, hogy majd jóra fordul minden, legelőször is az idő. Es akkor fölszáradnak az utak és Roslogiból elviszi Helenát. A Kurcevickek féltik a bőrüket, hát nem fogják utját állani, annál is inkább, mert Bohunban csalódtak és mert tőle is megkaphatják a szép birtokot. Földelült az area, boldogságos érzés feszítette a mellét s jó keresztényhez illőn a kápolnába sietett, hogy hálát adjon az istennek.

VI.

Zugott, zsvajgott már az egész Ukrania, közeledett a zivatar. Miként az ősi szél maga előtt hajtja a kórót, végig a pusztán: úgy haladt majorságról-majorságra, faluról-falura a sok riasztó hír. A városokban háborúról beszéltek, de hogy ki vezesse a háborút és ki ellen — azt senki sem tudta. Aggodalmasak voltak az areok s a földműves kelletlenül szántotta föl a földjét, pedig a korán megjött tavasz eszöndes és langyos volt s a csalógányok már énekeltek. Esténként összebujtak a férfiak s borzalmas dolgokról tárgyaltak. Csodálatos fényt látott az egyik az égen, a másik megesküdt, hogy pirosan, a vértől csepögön kelt föl minap a hold. Ez az inséget és a király halálát jelentette. Az volt azonban az igazán ijesztő, hogy ez a zivataros időkhöz, harcokhoz és nyugtalansághoz szokott nép is elvesztette a fejét. Általános volt a télelem és senki sem tudta, hogy mitől is fél voltaképpen. Csak azt érezték mindannyian keserves bizonyossággal, hogy veszedelem jön. A bizonyosságot pedig két

sajátságos körülmény oltotta beléjük. A városokat és a falukat valóságos elárasztották a kóbor lantosok, akiket senki sem ösmert, de akiket gyanus szemmel néztek, mert áruház koldusoknak hitték őket. Nézeteket is mondtak s nagy titokatosan olyasmit beszéltek, hogy itt az utolsó ítélet. Erre aztán a megfélemlített emberek ivásnak adták magokat. De ittak a kozákok is s éppen ez volt a véstjósó dolog. Mert az országnak az a része, amelyet közönségesen Sicsnek neveztek, szegény föld volt s a lakosai — akiket nem tudott eltartani — békés időben elárasztották egész Ukriánát s ki itt, ki ott kereste meg a betevő falatját. A starosztákhöz szegődtek be, pálinkát mértek az utszélen, a legtöbbször iparral és kereskedelemmel foglalkoztak. Az ilyen valóságos áldása volt a falunak, amelyben letelepedett. A saporogiai kozák volt a legjobb kovács, bogárn, kádár, halász, vadász. Értett mindenféle mesterséghoz, házakat épített, nyergét varrt. Családostul telepedtek le, de sehohsem maradtak sokáig. Nem is magoktól mentek tovább, hanem úgy viték öket, mert aki valami rosszban törte a fejét, aki rablótámadásra készült, az mindég a kozákokat hívta segítségül, s a kozákok jó pénzért minden szolgálatra készek voltak. Mint dögbe a hollók: úgy gyűltek össze valami készülő gaztett hírére, s a nemesség, amely folyton hadakozott, ugyancsak sürin szerződte őket. Ilyen alkalmak híjján azonban békében éltek és dolgoztak, mint a barmok. Ha azután hire jött annak, hogy szükség lesz rájuk, szegre akasztották a szerszamaikat és inni kezdtek. Ahány csapszék volt Ukvániában: az mind nekik mérte a bort. Eliták minden megtakarított pénzeszkőjüket, elzalogosították a holmijukat, végül már hitlere ittak. Majd kifizetjük, biztatgatták a koresmárost, nem abból, amink van, hanem abból, amink lesz! Ez a lesz persze a szakmányt jelentette. S ha a kozákok csapatostul inni kezdtek, abból mindig baj lett.

(Folytatása következik.)

+ Fekete házasság. Graves Ferenc wheelingi lakos szive szerelemre gyulladt. Beleszeretett egy Taylor Irén nevű pittsburgi néger-lányba. A szerelem azonban — sőtét verem. Graves beleesett a verembe s feleségül vette a csinos fekete leányt. A boldogság csak rövid ideig tartott, mert rádiktálták Nyugat-Virginia állam azon törvényét, amely 100 dollár bírsággal és egy évi börtönnel sújtja azokat, akik néger nőt vesznek feleségül. Az esküvői szertartást végző néger lelkész is megbüntették, még pedig 200 dollár erejéig.

+ Pompadour könyvtára. Egy érdekes füzettel gazdagodott Páris egyik muzeuma. A Pompadour könyvtárának olyan jegyzékével, melyben feli van jegyezve az is, hogy minden egyes könyv milyen áron kelt el az árverés alkalmával. A jegyzék 1765-ben Herissant udvari könyvkereskedő nyomatta, az árverésen befolyt összegek pedig kézírással vannak feltüntetve. A jegyzék 266 darab theologiai, 76 jogtudományi, 511 természetudományi, 3434 szépirodalmi és 4892 történelmi munkáról szól. A könyvtár egy évvel Pompadour halála után 1765-ben adatot el nyílt árverésen és pedig 36.141 frankért.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása 1901. évi szeptember 7-ikén a következő volt: Bankjegyforgalom 1.430.726.000 korona. (+ 255.000 K.) — Erőközlét: 1.343.510.000 korona (+ 11.538.000 kor.) — Váltótárca 345.398.000 korona (— 5.869.000 korona). — Lombard-üzlet: 53.548.000 korona (— 1.529.000 kor.) — Adományos bankjegytartalék: 188.503.000 kor. (+ 24.545.000 korona.)

A magyar leszámítoló- és pénzváltó-bank tegnap ülésében előterjesztett a folyó évi első felére vonatkozó mérleg, mely az összes terhek levonása után a múlt évről áthozott 203.979-82 K. elővétel bevételével 1.113.863-55 K. tiszta nyereséget mutat ki, a múlt év 1.287.025-72 K.-val szemben. Az elővétel levonása után az 1901-ki tiszta kereset 909.884-73 K. az 1900-iki 1.009.878-96 K. szemben, ugy hogy az 1901-iki tiszta kereset az előbbi évvel szemben 99.694-23 K. csökkenést mutat. — Ami az alábbi nyereség- és veszteség-számla adatait illeti, egy első sorban kiemelendő, hogy a kamatszámola eredménye az előző évvel szemben tetemes csökkenést mutat. — E körülmény főleg abban találja magyarázatát, hogy a különösen tavasszal uraikodó pénzborzongás folytán a rendelkezésre álló nagy tőkék egy a váltóleszámláló-lásban, mint a lombard és egyéb üzletekben nem voltak kedvező kamattal mellett elhelyezhetők. míg viszont a folyton szaporodó betétek nagy részénél az eddigi kamattal kellett tartani. A konzorciumi számla az előző évi csekély nyereséggel szemben kis veszteséget mutat föl. A leolyt felérvén számoltatott ugyanis el a 4%-os fővárosi kölcsön szindikátusnál mutatkozó lényeges veszteség melyet a hasonlóképp lebonyolított és végleg elszámolt „Kohlenindustrieverein” részvények konzorciumánál elért nyereség nem birt teljesen ellensúlyozni. Az értékpapír és bizományi üzlet számlája az előző évvel szemben jóval kedvezőbb. Kedvezőbb volt az áruszállítási üzletmenete is, dacára annak hogy a rakárüzlet csekély összeggel kevesebbet jövedelmezett. Egyéb számláknál az előző évvel szemben számbavehető különbség nem jelentkezik. A nyereség- és veszteség-számla részletes adatai a következők:

Nyereség: Nyereségmaradvány-áthozat 1900-ról 203.979-82 K. Nyereség értékpapírokon a váltóüzletben és bizományüzleteken 164.857-60 K. Nyereség külföldi váltókon 19.830-86 K. Külföldi nyereségek: bankosztály 20.456-49 K., áruszállít 38.129-57 K. Jutalékszámola: bankosztály 104.75-45 K., áruszállít 106.9-628 K. Kamatszámola: bankosztály, a passzív kamatok levonása után 688.105-45 K., áruszállít 343.794-40 K. Nyereségek a budapesti és vidéki közrakárakból, az összes költségek, valamint az előbbieknél a szerződészerű leírások és törlesztések, az utóbbiaknál pedig a befektetett tőke 5%-os kamatának levonása után 180.640-87 K. Budapesti háznak jövedelme 55.869-99 K., összesen 1.927.556-78 K.

Kiadás: Adó-számla 281.265-33 K. Tiszti fizetés, porto és költség-számla: Bankosztály: 465.117-83 K. Áruszállít 108.568-81 K. Veszteség társas üzletekben 1739-26 K. Kétes követelések számlája: Bankosztály: 20.000 — K., Összesen 813.691-23 K. Nyereség — 1901. június 30. 1.113.864-55 K.

A Magyar Általános Kösszénbánya-Részvénnytársulat részvényeinek, valamint 12 milliónyi 4%-os kötvényeinek a párisi tőzsdén való jegyzése megengedtetett.

Új telefonvonalak. A kereskedelemügyi miniszter a mákói városi távbeszélőhálózatot augusztus 28-án az alsó-ausztriai helyközi távbeszélő-forgalomba bevonatta. Továbbá megengedte, hogy az eszék-doljnymiholajci környékbeli távbeszélő-hálózatba tartozó petriecei, valpói és doljnymiholajci távbeszélő-központ egy a beüldi. mint az alsó-ausztriai helyközi távbeszélő-forgalomba Eszék közvetítésével 1901. szeptember 7-től kezdve bevonassanak. A szőregi törvényhatósági távbeszélő-központot szeptember hó 1-étől kezdve a távbeszélő-forgalomba szintén beillesztik.

A gazdasági munkáspénztár. Galgócáról jelentik: A galgóczi járás löszöngibrájja, Tóth Alajos a gazdasági munkáspénztár érdekében értekezletet hívott össze a galgóczi városnázára, amelyen a járás lelké-

szei, jegyzői és tanítói vettek részt. Tóth Alajos kifejtette, hogy a gazdasági munkáspénztárra vonatkozó törvény hivatása, hogy a munkázó és eselédje közötti viszonyt megjavítsa és a régi bizalmat köztük helyreállítsa. A jelenlevők megígérték, hogy az intézmény terjedésének működtetésük helyén buzgó előmozdítói lesznek.

Eladársra szánt szállítoesszók és szállítoítványok. Darányi Ignác földmvelési miniszter ídihivja a szállítoítókokat, akik európai vagy amerikai szállítoesszókkal vagy szállítoítványokkal rendelkeznek, hogy készleteiket taja, minőség, mennyiség, termelési hely és árak ezer darabonként való megjelölésével annak a kerületnek a felügyelőjénél jelentsek be e hónap 20-ig amely kerületbe a vesszók, illetve az oltványok termelési helye tartozik. Bejelentő úrapok a szállítoítási és borászati felügyelőknél, a szállítoítási és borászati, valamint a péncegyleteknel s a vármegyei gazdasági egyesületeknel kaphatók.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Ripper J. Bécs, Pollák Károly és fiai férfi-divatkereskedő Bécs, Goszler Gusztáv vegyeskereskedő Asoh, Schneider Henrik szatós Lugos, Burja F. női divatkereskedő Grác, Wessely József borkereskedő Alt-Schallersdorf, Kitti Károly kereskedő Komottau, Kohn Simon kereskedő Nagy-Atád, Moller Arnold rövidáru-kereskedő Pilsen, Kertay Sándor és Társa kereskedő cég Budapest, Wiesentfeld Mózes vegyeskereskedő Bécs.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A liszt-üzletben mint hét óta nevezetesebb iordulat nem állott be. A vételkezd megosapant, ami az előbbi hetekben vásárolt nagyobb mennyiségek miatt másként el sem képzelhető. A korábbi kötésekre történt átvételek elég kedvező módon eszközöltettek, ugy hogy a készáru készletek ma mainknál állandóan csökkennek.

Takarmányokké ár változatlan. Átlagos budapesti jegyzések 100 kilogrammonként zsákosról Budapesten elszállítva.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6
Ar kor.	25.—	24.—	23.—	22.10	21.70	21.20	20.20
		7	7 1/2	8			
		17.90	15.30	10.60			

Finom korpa:	Goromba korpa:
Ar: korona 8.90	8.50
Dara:	A B C
	25.60 24.60

Szeszárak. A kontingens nyersesze ára Budapestben pénzben 42.— korona, áruban 42.50 korona. Bécsben 42.20 korona pénzben illetve 42.60 korona áruban.

Borjavásár. 1901. évi szeptember hó 10-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Beüldi élő borju 800 drb, leüld borju — db, bécsi borju — db, — db, — db, növendékmárha — darab, bárány élő — darab, leüld bárány — darab. Árjegyzések. — Beüldi 616 borju I. rendű 70—78 l.-ig, kivételes 84 l., II. rendű 60—68 l.-ig, I. kilónként, leüld borju I. r. — l.-ig, II. r. — l.-től — l.-ig, kivét. — l. kilónként levonás nélkül. Rugott borjuknér 36—50 l.-ig. Növendékmárha — l.-től — l.-ig, I. r. — l.-ig, középminőségű — l.-ig, alárendelt — l.-ig, I. kilónként. Bárány élő — k., leüld bárány — k., kivételesen ár — k.-ig páronként. — Az üzlet vonatott, árak 6 fillérel kilogrammonként esükkentek.

Budapesti sertés-konzumvásár. A terencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-lővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi szeptember 10. Készlet 943 darab. Erkezett 618 darab. Összesen 1561 darab. Eladott 950 darab. Maradt 611 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm súlyban 84—92 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 86—92 koronáig, 320—350 kilgr. súlyban 88—90 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 80—88 koronáig. Malac — korona. A vásár lanyha volt.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásár-csarnokban ma megtartott sertésvásárra bejelentettek 10952 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 3260 darab fiatal sertést, 7513 darab magyar hizott sertést — nehéz sertést, összesen 10290 darabot. Árak emelkedtek.

Jegyzések: kgként élő súlyban (a fogyasztási adót nem számítva) eisürendű sertés 82—89 fillér, kivételesen — filléren, középminőségű sertés 78—80 fillér, könnyű sertés 67—73 fillér, fiatal sertés 67—73 fillér, süldő — fillér.

A budapesti gabonatózsdé.

Budapest, szeptember 10.

Nyugodt hangulat mellett 28.000 métermássa buza került forgalomba 2 1/2 fillérel olcsóbban. Egyéb gabonafélékben mérsékelt volt a forgalom árrátozások nélkül.

Éadatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 k. 8 K. 10 l., 100 mm. 80 k. 8 K. 15 l., 200 mm. 79.5 k. 8 K. 07 1/2 l., 200 mm. 79.3 k. 7 K. 95 l., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 l., 200 mm. 79 k. 8 K. — l., 200 mm. 79 k. 7 K. 95 l., felső, 100 mm. 78.8 k. 8 K. — l., 100 mm. 78.8 k. 7 K. 80 l., sárga, 100 mm. 78.5 k. 7 K. 85 l., 4560 mm. 78.9 k. 7 K. 92 1/2 l., 500 mm. 78.2 k. 7 K. 72 1/2 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 90 l., 100 mm. 78.3 k. 7 K. 90 l., 200 mm. 78 k. 7 K. 85 l., 100 mm. 77.6 k. 7 K. 90 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 90 l., 100 mm. 77.3 k. 7 K. 82 1/2 l., 100 mm. 77.2 k. 7 K. 87 l., 200 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 l., 100 mm. 76.5 k. 7 K. 72 1/2 l., 100 mm. 75.5 k. 7 K. 75 l., 100 mm. 75.5 k. 7 K. 75 l., 100 mm. 75.5 k. 7 K. 42 1/2 l., 100 mm. 78.3 k. 7 K. 81 1/2 l.

Fehérmegyei: 1500 mm. 75.5 k. 7 K. 75 f. **Pestváradéki:** 600 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f., 200 mm. 77.5 k. 7 K. 60 f., 150 mm. 76.5 k. 7 K. 70 l., 500 mm. 78.5 k. 7 K. 45 l., 100 mm. 76 k. 7 K. 70 f. **Bánsági:** 7200 mm. 767 k. 7 K. 85 f. **Bihari:** 100 mm. 78.5 k. 7 K. 85 f. **O-Kanizsai:** 2000 mm. 75.2 k. 7 K. 77 1/2 l., 2400 mm. 75.2 k. 7 K. 77 1/2 f. **Kovli:** 2230 mm. 74.4 k. 7 K. 55 f. **Bácskai:** 100 mm. 76 k. 7 K. 92 1/2 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 92 1/2 f., 150 mm. 75.5 k. 7 K. 72 1/2 f. **Szerb:** 200 mm. 76 k. 7 K. 85 l., 870 mm. 75 k. 7 K. 35 l. **O-Buza. Felsőmagyarorsági:** 650 mm. 77 k. 7 K. 60 f.

Mind három hónapra.

Rozs: 400 mm. 6 K. 70 f., 100 mm. 6 K. 60 f., 350 mm. 6 K. 55 f., 200 mm. 6 K. 52 1/2 f. **Arpa:** 600 mm. 5 K. 80 f., 200 mm. 6 K. 05 f., 550 mm. 6 K. — l., 300 mm. 5 K. 95 l., 200 mm. 5 K. 90 fillér 850 mm. (szerbiai) 5 K. 65 f. **Zab:** 200 mm. 6 K. 72 1/2 l. **Köles:** 170 mm. 5 K. 10 f., 200 mm. 5 K. — l., 300 mm. 4 K. 90 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktőzsdé s-ökásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kiló	Kilogrammonkénti Ár		Kilogrammonkénti Ár			
		K.-től	K.-ig	K.-től	K.-ig		
Tiszavidéki	uj	76	7.65	4.75	56	8.—	3.10
"	"	77	7.65	7.80	81	—	—
"	"	78	7.70	7.90	82	—	—
"	"	79	7.80	8.—	—	—	—
Fehérmegyei	"	77	7.65	7.75	80	5.—	8.10
"	"	78	7.65	7.80	81	—	—
"	"	79	7.70	7.90	82	—	—
Pestváradéki	"	76	7.65	7.75	80	—	—
"	"	77	7.65	7.75	81	7.96	8.04
"	"	78	7.65	7.80	82	0.—	0.—
"	"	79	7.80	7.9	—	—	—
Bánsági	"	76	7.60	7.65	80	0.—	0.—
"	"	77	7.65	7.75	81	0.—	0.—
"	"	78	7.65	7.80	82	—	—
"	"	79	7.80	7.9	—	—	—
Bácskai	"	76	7.70	7.85	80	0.—	0.—
"	"	77	7.75	7.90	81	—	—
"	"	78	7.80	7.9	—	—	—
"	"	79	7.9	8.—	—	—	—

Egyéb gabonafélék	Kiló	Kilogrammonkénti Ár	
		K.-től	K.-ig
Rozs	uj eisürendű	70—72	6.50 6.75
"	másürendű	—	6.45 6.60
Arpa	—	—	6.80 6.90
"	—	—	6.7 6.80
Zab	—	—	6.7 6.80
Tengeri	—	—	6.50 6.60
Repece	—	—	6.80 6.90
Köles	—	—	4.60 4.70

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

Buza októberre	7.85—7.83—7.82—7.81
Áprilisi buza 1902.	8.23—8.29—8.27—8.26
Rozs októberre	6.67—6.68
Zab októberre	6.50—6.51—6.53—6.54
Áprilisi zab 1902.	6.88—6.89—6.90—6.91
Májusi tengeri 1902.	5.08—5.09
Augusztusi repece	—

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre	7.82 pénz 7.83 ár
Áprilisi buza 1902.	8.27 " 8.28 "
Rozs októberre	6.67 " 6.68 "
Zab októberre	6.54 " 6.55 "
Áprilisi zab 1902.	6.91 " 6.92 "
Májusi tengeri 1902.	5.08 " 5.09 "
Repece augusztusra	— " — "

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza októberre	7.82—7.83
Buza áprilisa	8.26—8.27
Rozs októberre	6.68—6.69
Zab októberre	6.56—6.57
Áprilisi zab 1902.	6.94—6.95
Májusi tengeri 1902.	5.08—5.09
Repece augusztusra	—

A budapesti értéktőzsdé.

A mai előtőzsdé szilárdan nyitott meg, amde az irányzat nem maradt állandó, mert bécsi eladások és Alpesi bányák árhanatása ellanyhította a piacot. A zariat alacsony volt, míg helyi értékeink alig kerültek forgalomba.

A déli tőzsdé javult, főleg államvasutak részeseültek előnyben, melyek igen szilárdan zárultak. A helyi értékek gyér forgalom mellett alig változtak.

A valutapiac változatlanul gyenge. Ma volt a medió-ellátás, mely tekintettel a ritka számú pozíciókra, gyors, sima és jutányos elintézt nyert.

Az előtőzsdé: szilárd. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 624.—627.25. Államvasuti részvény 621.—623.—. Rimamurányi részvény 430.—435.—. Közuti vasut 561.—564.— korona.

A déli tőzsdé: nyugodt. Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 623.50.—625.75. Államvasutak 622.50—624.50. Közuti vasut 563.—563.25. Koronajáradék 92.70. Leszámlítóbank 413 korona.

Forgalomba került tovább: Hazai bánya 214.—, Salgótarjáni Kőszénbánya részvény 645 korona. Utólsó. A 4 Órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 624.76. Magyar hitelrészvény 634.60. Leszámlító bank 413.—. Rimamurányi vasúti részvény 480.—. Osztrák-Magyar Államvasút 625.—. Közúti vasút 563.—. Villamos vasút részvény 281.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzés: Heremag: lucerna magyar —, korona, vörös aprószemű —, korona, vörös erdélyi —, korona, vörös bányási —, korona, középszemű —, korona, nagyszemű —, korona. Disznózsír: budapesti: 52.—52.50 korona, vidéki —, korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki —, korona, városi 4 darabos 44.—44.60, korona, 8 darabos 45.50-46.—, korona, üstölt —, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.—12.25 korona 120 darabos —, korona, 100 darabos 13.25-13.75 korona, 85 darabos 15.—15.50 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50-11.—, korona, 100 darabos 11.75-12.25 korona, 85 darabos 13.25-13.50 korona, Szilvaiz: slávoniai 19.25-20.—, korona, szerbiai 17.75-18.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, szeptember 10. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) New-York csekély javulást jelentett, a nyugat-európai piacok ellenben nem hatottak élénkítőleg s így hiányzott a külföldi direktíva, ennek következtében a mai határidő-üzlet kezdetén, tekintettel a tegnapi buza-felmondásokra, amelyekből 5000 mm. még nem talált elhelyezésre, realizációs eladások történtek és buza árfolyama ismét hanyatlott. Egyébként is elapórodtak az árfolyamok, rosz kivételével, amely szilárdan tartott volt. Az üzlet további folyamán a fölmondott mennyiség felvétele következtében némi kereslet jelentkezett s az irányzat javult.

Buza őszre 7.91-7.89-7.93, tavaszra 8.40-8.42, rosz őszre 7.04, tavaszra 7.83, zab őszre 6.87-6.90, tavaszra 7.20, tengeri szeptember-októberre 5.35-5.36, május-juniusra 5.36-5.35-5.37, repce augusztus-szeptemb. 14.20-14.30 korona.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 7.94, tavaszra 8.93, rosz őszre 7.05, zab őszre 6.99, rosz tavaszra 7.83-7.84, zab tavaszra 7.22-7.28, tengeri május-juniusra 5.37-5.38 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén az irányzat gyenge, külföldre. Déltőzsdén nyugodtan indult. Zárlat tartott, Berlin gyöngö.

Bécs, szeptember 10. (Magyar értekek sziárlata.) 4 2/10-os aranyárjárdék 118.75. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 146.75. Magyar vasúti kölcsön elsőbbség 100.40. Magyar keleti vasúti állami kötvény 119.05. Magyar leszámlító- és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasútrészvény 427.—. Magyar koronajárdék 92.60. 4 2/10-os Magyar földterem. kötvény 92.25. Magyar hitelbank részvény 629.—. Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegy 170.25. Kassa-oderbergi vasúti részvény 351.75. Magyar kereskedelmi bank 2425.—. Magyar cukoripar 1750.—.

Bécs, szeptember 10. (Osztrák értékek sziárlata.) 4 2/10-os papírjárdék 98.45. 4 2/10-os osztr. aranyjárdék 118.65. 1880-os sorsjegy 140.25. Osztrák hitelsorsjegy 398.—. Angol-osztrák bank 205.—. Bécsi bankjegyesület 439.50. Osztrák-magyar bank 1880.—. Déli vasút 85.50. Dunagőzhajózási részvény 776.—. Dohányrészvény 277.—. Cászkari és királyi arany 11.34. Német bankváltók 117.10. 4 2/10-os ezüst járdék 98.35. Osztrák koronajárdék 95.50. 1864-iki sorsjegy 211.50. Osztrák hitelintézeti részvény 624.50. Unionbank 629.—. Osztrák Landerbank 400.50. Osztrák-magyar államvasút 624.50. Elbavölgyi vasút 468.—. Alpei bányarészvény 388.—. 20 tranak. arany 10.02. Londoni váltóár 239.20. Bécsi tramway Litt B. 230.—. Bécsi Tramway Litt A. 235.—. Lípót kohó 360.—. Az irányzat gyengébb.

Bécs, szeptember 10. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 625.—. Magyar hitelrészvény 630.—. Angol-Osztrák bank 206.—. Bécsi bankjegyesület 440.—. Union bank 530.—. Landerbank 401.—. Osztrák-magyar Államvasút részvény 624.—. Déli vasút 85.75. Elbavölgyi vasút 464.—. Északnyugati vasút részvény 458.—. Dohányrészvény 278.—. Rimamurányi vasút 428.—. Alpei bányarészvény 388.—. Májusi járdék 98.45 Magyar korona járdék 92.60 Török sorsjegyek 96.25 Német birodalmi mártá 117.15-20. Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 10. (Tőzsdéi tudósítás.) A mai tőzsde is a határozott üzletiellenes hatása alatt állott. A kurzusok az egész első tőzsdében nagyobbobant az első jegyzések színvonalán tartották magukat. Ehhez járult még, hogy egyes papiroknál, mint hitelrészvény, olasz, spanyol járdék, kohó- és bankrészvényeknél, üzlet hiányában az első kurzus hiányzott. Később is akadozott az üzlet mindenütt. Az általános kedvetlenség miatt a tőzsde várakozó állapontba helyezkedett. Csak líbecci és kanadai vasúti részvények javultak New-Yorkra. Az irányzat végül gyöngébb maradt, különösen bányarészvényekben, állítólag a készén árának várható csökkenésére. Magánleszámlító kamatláb 2 és fél százalékkal. Berlin, szeptember 10. (Zárlati.) 4 2/10-os papírjárdék 98.75. 4 2/10-os osztrák aranyjárdék 101.60. Elbavölgyi vasút

Magyar koronajárdék 93.75. Osztrák-magyar államvasút 133.90. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 85.80. Magyar vasúti beruházási kölcsön 102.80. Alpei bányarészvény —. Disconto-Commandit 174.25. Általános vállamosági Edison 178.50. Gelsenkircheni 171.80. Laura-kohó 182.20. 4 2/10-os ezüstjárdék 98.90. 4 2/10-os magyar aranyjárdék 99.90. Osztrák hitelrészvény 197.25. Déli vasút 21.10. Károlyi Lajos vasút —. Orosz bankjegyek 216.25. 4 2/10-os új orosz kölcsön 96.—. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 98.80. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust —. Harpeni 153.—. Az irányzat gyenge.

Berlin, szeptember 10. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 2/10-os magyar aranyjárdék 99.90. Magyar koronajárdék 93.70. Osztrák hitelrészvény 197.—. Osztrák-magyar Államvasút 133.90. Déli vasút 21.10. Északnyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegyek 216.—. Bueschtiehradi —. Orosz bankjegyek —. (Ultimeo.) Lombard —.

Frankfurt, szeptember 10. (Zárlati.) 4 2/10-os papírjárdék 98.40. 4 2/10-os osztrák aranyjárdék 101.60. Magyar koronajárdék 93.75. Osztrák-magyar bank 118.—. Déli vasú 21.20. Elbavölgyi vasút —. Londoni váltóár 204.17. Bécsi bankjegyesület 112.—. Villamos részvény 121.50. 3 2/10-os magyar aranykölcsön —. 4 2/10-os ezüstjárdék 98.50. 4 2/10-os magyar aranyjárdék 100.—. Osztrák hitelrészvény 196.80. Osztrák-magyar Államvasút 133.40. Északnyugati vasút —. Bécsi váltóár 853.35. Párisi váltóár 810.16. Unio bank —. Alpei bányarészvény 200.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, szeptember 10. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 198.90. Német bank —. Disconto —. Berlini kereskedelmi bank 135.40. Gelsenkircheni —. Harpeni 153.15. Laura-kohó —. Olasz járdék —. Csendes.

Hamburg, szeptember 10. (Zárlati.) 4 2/10-os ezüstjárdék 98.40. 1880. sorsjegy 140.75. Déli vasút 21.—. 4 2/10-os osztrák aranyjárdék 101.35. Osztrák hitelrészvény 197.—. Osztrák-magyar Államvasút 133.50. Olasz járdék 98.60. 4 2/10-os Magyar aranyjárdék 99.71. Az irányzat csendes.

Páris, szeptember 10. (Zárlati.) Osztrák-magyar államvasút —. 4 2/10-os osztrák aranyjárdék 103.—. Osztrák Landerbank —. 3 2/10-os francia járdék 101.77. Ottomanbank 525.—. 2 1/2 2/10-os francia járdék 101.85. Alpei bányarészvény —. Déli vasút —. 4 2/10-os magyar aranyjárdék 102.—. Párisi bankrészvény —. Olasz járdék 98.80. Francia törleszt. járdék 100.—. Osztrák földhatalintézet részvény —. Török dohányrészvény 310.—. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányal serteskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 10. A sertesüzlet irányzata változatlán. A) Hízott sertesek ára: L) A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 82-84 fillérg. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 90-92 fillérg. Fialat közép (páronként 251-280 kilogramm terjedő súlyban) 90-92 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 90-92 fillérg. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 90-91 fillérg. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 89-90 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 89-90 fillérg.

Serteslétszám 1901. szeptember 8. napján volt készlet 45.481 darab. — 1901. szeptember 9. napján lejelhajtott 398 darab. 1901. szeptember 9. napján elszállított 728 darab, 1901. szeptember 10. napjára maradt készletben 45.513 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 10. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Malatinszky Lajos okleveles tanítót a német-csánádi állami elemi népiskolához rendes tanítónak; Sándor Lajos okleveles tanítót a középajtai állami elemi népiskolához rendes tanítónak; Musny Miklós okleveles tanítót a szászúj-óllai elemi népiskolához rendes tanítónak; Horeczky Emília okleveles tanítónét a nyulhegyi állami elemi népiskolához rendes tanítónak; Kakasi András okleveles tanítót a palota-livai állami elemi népiskolához rendes tanítónak; a komáromi pénzügyigazgatóság Mikos Károly díjnyelt irodakezelési gyakornokká nevezte ki.

Kivételés. Az igazságügyminiszter Unger Géza szatmárnémeti törvényszéki albirót a szatmárnémeti járásbírószághoz mint végleges székhelyére; Bruckner Arnold ügyjeházi járási szolgabíró pedig a nagyszéchenyi ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottá rendelté ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter dr. Varga József pestvidéki ügyészségi alügyészt a budapesti, Tóth István székesfehérvári ügyészségi alügyészt a pestvidéki és Nemesy János budapesti ügyészségi alügyészt a székesfehérvári ügyészséghez; — a vallás- és közoktatásügyi miniszter Spuller Ferenc állami elemi iskolai tanítót az istvánföldi állami elemi iskolához, jelen minőségében; Mály Lyubomir izsbiet és Nisztorán Szilárd idvori községi elemi iskolai tanítókat kölcsönösen, végül Fürst Mathild szentgotthali állami óvónét az arad-csálai állami óvodához helyezte át.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Stern Manó, Stern Debora és kiskoru Stern Irén budapesti lakosok vezetéknevét Spanyira, Mauksch Samu budapesti lakos vezetéknevét Marosra, Fröschi Jakab dunagyézi lakos vezetéknevét Fodorra, Goldstein Dávid somkeréki lakos vezetéknevét Faragóra, Scheinberger József beodrai lakos, valamint kiskoru gyermekei Rozsika, Margit, István és László vezetéknevét Salgóra, kiskoru Gutmann Joachim Jenő gödöllői lakos vezetéknevét Gellértre, dr. Weiler Jakab budapesti lakos, valamint kiskoru gyermeke Hajnalna vezetéknevét Molnárra, kiskoru Davidovics Dézso munkácsi lakos vezetéknevét Aczélra, kiskoru Dudás Gyula Miklós kassai lakos vezetéknevét Berényire, kiskoru Weisz Manó beregszászi lakos vezetéknevét Vértésre, Adier Dező budapesti lakos vezetéknevét Aczra két átváltoztatást megengedte.

Pályázatok. A debreczeni pénzügyigazgatóságnál pénzügyi biztos állásra két hét alatt; — a kolozsvári pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőségéni számgyakornoki

állásra 14 nap alatt; — postamesteri állásra Péterhegyen, Vasvármegyében, szeptemberi 20-ig; a homonnai járásbírósnál telekkönyvi átalakító díjnyi állásra 2 hét alatt; — a szászvárosi járásbírósnál segédtelkélnyvezetői állásra 2 hét alatt; — a temesvári pénzügyigazgatóság kertelőiben egy pénzügyi szemléző s több fővígazdó állásra 2 hét alatt; — az eszaki pénzügyigazgatóságnál irodagyakornoki állásra 14 nap alatt.

Napirend.

Naptdár. Szerda, szeptember 11. — Római katolikus: Jácint vt. — Protestáns: Teodóra. — Görög-orosz: (augusztus 29.) Ivnán fgy. — Zsidó: Elul 27. — Nap két: 5 óra 17 perccor. — Nyugszik 6 óra 2 perccor. — Hold két: délelőtt 3 óra 42 perccor. — Nyugszik: délután 5 óra 2 perccor.

A horvát miniszter nem fogad. Nemzeti Múzeum. Képtár és a néprajzi osztály (Csallag-uta 15. sz.) Nyitva van délelőtt 9 óratól 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíjjal megtekinthetők. Nemzeti Szalon d. e. 9 óratól este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Országos képtár és a metszkiállítás az Akadémiában: Nyitva délelőtt 9 óratól 1-ig. Iparművészeti múzeum az Üllői-úton nyitva délelőtt 9-1-ig.

Technológiai iparmúzeum d. e. 9-től 1-ig. Mezőgazdasági Múzeum d. e. 9-1-ig. Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10-1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Közlekedési Múzeum délelőtt 9-12-ig és d. u. 3-5-ig. A Akademia Goethe-szobája délelőtt 10-12-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3-8-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvtár és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos orok: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek Állandó kiállítása és kereskedelemtörténeli gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi Üzletvezetése (Magyar kereskedelmi szervezetársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, szeptember 10.

Az északnyugati tengerpartokat és Dél-Oroszországot egy-egy depresszió borítja, míg a kontinens többi részét a terjedező északi maximum börtönlta el.

Az idő európszerte túlnyomóan boros volt, de csapadék csak elvétve, a depressziók közvetlen környékén esett. A hőmérséklet eoziaszá lényegében változatlan.

Nálunk az idő tegnapi boros és hűvös volt. Jelentékelesen csak elvétve esett. Az este kiderült és a levegő igen erősen lehült, úgy, hogy az ország északi felében egyes helyeken dér is volt.

Kidátás: Hűvös és túlnyomóan száraz idő várható (legfeljebb csak elvétve keves esővel.)

Vizállás.

Table with columns for location (Inn, Dunna, etc.), date (Szept. 9, 10, 11), and water level (M., T., etc.).

Advertisement for Dr. Fabinyi J. featuring the text 'Titkos betegségek' and 'Dr. FABINYI J. v. kórházi orvos, specialista'.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 11-én.

A becsületbíró.

Szomorújáték 4 felvonásban. Irta Zivuska Jenő.

Személyek:

Visconti	Ivánfi	Agoston	Pálfi
Brigitta	Hettyei	Funke	Rózsabeygi
Francoeo	Mihályfi	Náthán	Szászcsay
Bálint	Gyenes	Thirsa	Török I.
Bruno	Dezso	Egy hölgy	Demjén
Lorenzo	Mészáros	Börtönőr	Gabányi

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 11-én.

Az édes otthon.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Albin Valabrégue.

Fordította Heltai Jenő.

Személyek:

Amédée	Vendrei	Lucie	Delli E.
Julien Bertaut	Góth	Bonnevalné	Hunyadi
Javerny	Tapolczai	Irina	Bérezelti
Chauvel	Bihari	Thérèse	Vársányi
Jean	Gyöző	Marthe	Pécsi P.
Jeanne	Lenkei	Clara	Kürti

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 11-én.

A denevér.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írták Hafner és Gené. Zenéjét szerette Strausz János.

Személyek:

Eisenstein	Ráthonyi	Falke	Palásthy
Rosalinda	Szayer	Blind	Giréthy
Frank	Füredi	Adél	Ledofsky
Dröwsky	Dóry	Frosch	Boross
Alfréd	Alföldi	Ramusin	Kalocsay

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaptatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrassy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 11-én.

Milliók a hó alatt.

Regényos színmű 5 képből. D. Ch. Murray regényéből írta Francis Barlington. Magyarra fordította Bálint Dezso.

Személyek:

Briggs	Szirmai	Gay	Kovács M.
Harding	Herváth	Cunningham	Dellf
Edith	Bojár	Davis	Ujvári
Fomkins	Szabó	Kata	Kápolnai
Saylor	Toillagi	Broke	Szordáheiyi

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 11-én.

Monte-Carlo és a Riviera.

Irta Salamon Ödön.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 11-én.

Az igmándi kispap.

Eredeti népszínmű dalokkal 3 felvonásban.

Kezdeté 7 órákor.

VAROSLIGETI SZINKÖR.

Szerda, 1901. szeptember hó 11-én.

Svíhákok.

Víg operette 3 felv. Zenéjét szerző Ziehrer C. M. Magyarosították Feid Aurél és Mérei Adolf.

Kezdeté 7 órákor.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató.

WOOD és BATES

excentrikus zenészeket

meg kell nézni!

Minden este 8 órákor előadás.

Jegy elővételi díj nélküli előre váltható d. e. 10-1-ig a pénztárnál. A kávéházban reggel 6 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

ŐS-BUDAVARA

Még csak rövid ideig! Még csak rövid ideig! Ma szerdán, esti 6 órától reggel 4 óráig fényes kivillagítás mellett

nagyszerű új varieté-műsor.

A világhírű Nagel-család

fenomenális ikarjai és létra-mutatványai

és sok más elsőrangú különlegesség.

Legköllemesebb szórakozás a sportkedvelők elegáns közönségnek

a nagy amerikai seating rink.

Kitűnő nemzetközi dallársulat a

Körkép-kavéházban belépődíj nélkül.

Belépődíj 60 fillér. Gyermeknek 12 éven alul 20 fillér. A kedvezményes jegyek minden tizedében.

Intézeti kabátkák

és köpenyek leányok részére nagy választékban a legolcsóbb szabott árak mellett

HOLZER SIMON

női felöltők-áruházban

BUDAPEST,

IV., Kossuth Lajos-utca 9. sz.

LÁTVÁNYOSSÁG

80 mintaszoba fölállítva látható.

Szalon-, háló-, ebédlő-, leány- és uriszoba

BUTOR

Szeccsaszó, barokk, angol, empir- és ó-német stílusban nálunk kitűnő minőségben meglepő nagy választékban legolcsóbban kaphatók. Vidéki rendelémények vászonban és rekeszben csomagolva biztosítva szállítanak.

SZABÓ FERENC és TÁRSA

butor-nagyiparosok

Budapest, Kerepesi-ut 12. szám, a Sip-utca sarkán.

Ne vegyen senki hangszert, míg

Reményi Mihály

műhangszerész legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről Király-utca 44/d.

Tessék megtekinteni

Klopfer Testvérek

imaházat

בית הכנסת

VII. Kerepesi-ut 32. sz.

Rókus-kórházzal szemben.

Bejárat a Nyár-utcában.

Villany világítás. • Kitűnő szellőztetés.

Jegyek naponta reggel 7-től este 9-ig bérelhetők.

HAGGENMACHER-féle

a sörfőzde által palaozkozott

GÓLIÁT MALÁTA-SÖR

legköllemesebb üdítő és tápláló ital.

Dr. Tóth János kir. keresk. törv. hít. vegyész nyilatkozata: „A Haggenmacher-féle Góliát Maláta Sört, vegyviszálatom alapján, főleg magas extract és malátaszukor (Maltose) tartalma következtében a legköllemesebb maláta-sörök közé sorozom.”

Megrendelés hely:

Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

Páris 1800 Grand Prix.

1896. állami arany érem.

Iskolaidény 1901/2. Olcsó iskola-ruhákat vásárolhat!

- 1 gyermekosztóm ... 4.- frt
- 1 gyermekköpeny ... 5.50 „
- 1 fuóltöny ... 8.50 „

Könyvek és térdrepedése ki van zárva.

Szabott árak.

Kértek a pontos címre írványt.

Vidéki megrendelések pontosan esztendőre történnek, meg nem felelőért a pénzt visszazadjuk.

Elismert legnagyobb férfi- és gyermekruházás

Budapest, Károly-körút 12. szám.

földszint és I. emelet.

Magyarok pártoljatok.

Ha elegen és tartós cipő vagy csizmát óhajt, vásároljon nálam, minden cipőért 1 evig, minden csizmáért 2 evig juttatok, ha az általam fölállított szűk-közvetlen bekeni, melyet ingyen adok. Vidékre postaköltséggel 30 kr. ne forduljon kérdém. Munkákra eszembe, ha harszák egy papírtól átvia, a láb tartó lezáróknak. Kérje képm árjegyzékem ingyen. Nantetizeteket visszazovok és a pénzt minden levadás nélkül visszazodom.

- Férfi víz, sima cipő ... 8.-
- Férfi magas víz, fűző ... 8.50
- Elegáns oroszok, fűző vagy csupa ... 4.-
- Gyalgár szaloncipő, fűző vagy csupa ... 4.-
- Calza, valótól orosz baparta bőrből ... 6.-
- Calza finom harjából, erős ... 6.-
- Ünkötöl v. fűző calza, feltűnő elegáns ... 10.-
- Daróc calza, bőrbőrítással, magas ... 4.50
- Határozottan csuklóg. bőrbőrítással ... 6.-
- 300 zongor, csupa vagy fűző ... 5.-
- Szalonnák vagy oroszok, magas, fűző ... 2.50
- Gyermek bőrfűzős cipő 4 évig ... 1.50

Minden további év 20 kr. többlet.

AGULÁR DÁVID FIA

Budapest, Deák-tér 6. szám.

Az 1901. évi teljes naptárral ellátott képes nagy árjegyzék

épp most jelent meg a közkezdelt egy- és kétkoronás áruosztályról, ugyiszintén az összes árucikkekről kívánatra bérmentve.

KÖRÜTI FÜRDŐ

GOZMOSO

Göz- és porcellán kád-fürdők, nyári uszoda, hidegvíz-gyógyintézet, villamos-fürdő.

Erzsébet-körút 51.

A gőzmosóda gyorsan és pontosan teljesíti megbízását.

Színházak heti műsora.

	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Föv. nyári színház
Csütörtök	Endre és Johanna	Ugyanaz	Cirkuszélet	Névtelenlevelek	Zaza
Péntek	Demimonde	A feleségem nem síkkes	Bibliás asszony	Szulamit	Cyrano de Bergerac
Szombat	A vasgyáros	Az édes otthon	Jáfet 12 felesége	New-York szépe	Mártha
d. u. Vasárnap este	A bor	Ocskay brigadéros	Jáfet 12 felesége	New-York szépe	Felhő Klári Rozervisták

Elegendő

Elegendő egy mintakabátnak be-
küldése megfelelő öltö-
ny megrendelésénél.
Elegendő egy levelezőlap min-
tá megküldéseért és mértékvetelhez való utasításért.
Elegendő ajánlás az a tény, hogy meg nem felelő ruháért a pénz visszaadatik. Rothberger Jakab és éskir. udvari ruhaszállítónál, Budapesten, váci-utca 6.

„ROYAL”-pörköltkávé

(törvényileg védve; után-
zásoktól tessék óvakodni!)
A legzamatosabb, a legszaporább!
A legkényesebb kívánalmakat is kielégíti. Minden tükörké-
száraztástan nélkülözhetetlen.
Nagyban árusítás:

Neuman és Rosenbaum

gyarmatár és delégyümölcs nagykereskedésében
Hetente 3-szor és pedig: hétfőn, szerdán és pénteken ki-
csinybeni elárúsítás.

Budapest, V., Alkotmány-utca 24.

Kapható eredeti árak mellett az összes fűszerkereskedésekben.
Csak védjegyükkel ellátott csomagokban való!

Most jelent meg és kapható minden könyvkereskedésben.

ZIVUSKA JENŐ,

A BECSÜLETBIRÓ.

A Teleký-díjjal jutalmazott négyfelvonásos tragédia.

A Nemzeti Színház idei első eredeti bemutatója.

A Fővárosi Színházak Műsora
102-1K SZÁMA.

ÁRA 30 FILLÉR.

Kiadta: LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. és FIA) és. és kir. udvari könyvkereskedése Budapest, VI., Andrássy-út 21.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteltel közönségre folytán ezen negyedszámánál a fennálló rendelés-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő-intézet Budapest, Andrássy-út 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugycsőfolyásokat és sebeket, az únfertőzöttség utó-
bajait, az elyengült férféro, magómiések, a butakór
utóévekfelezeményeit, nőknél feherfolyást, bármenny-
nyire idősök is, valamint mindazon női betegségeket,
melyeknek a magtalanág egyik főokozója és
sokbetegségeket gyógyít a gyógyító szerint, biztos
sikerral, gyorsan és alapsan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész és orvossz. tudós, volt
csász. kir. oszt. főorvos.

RENDEL: naponta d. a. 10 óráig egész délután 4 óráig,
este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltak és
gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Nőknél külön váróterem.

Ugyanott megjelenik és a szerzőnél: DR. GARAI ANTAL-
nál megrendelhető NŐPNEMEK ÜTMUTATÓ (már a
10-ik kiadásban megjelenik) a nemti betegségeket és azok
kezeltét tárgyaló érdekes című könyv, volt ára 2 Ft 50
kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz
elküldve, 1 Ft bekioldása mellett bérmentve vagy 90 kr.
utóvét mellett.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyház-
ferliak, valamint más hitelképes egyének ked-
vező fizetési feltételek mellett kapnak szil-
lárd gyártmányú asztalos- és kárpít-
zott butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz.
Sas-utca sark, I. em.

Árjegyzéket 35 kr. levéljeggy beküldése ellen bér-
mentve küld fennelt cég B. osztálya.

Titkos betegségek szakorvosa

gyógyász, gyors, alaps és kényelmes módon biztos gyó-
gyulást óhajtó szenvedőknek, 20 éves kórházi és magán-
gyakorlati tapasztalásainál fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem. orvosudor
szervi fertőzések és nőknél foglalkozási szar-
v nélkül mindennemű bármily régi kórtól

Nemi betegségeket

ugymint húgycsőfolyást, hólyag- és vizeleti
bajokat, butakóros sebeket, syphilit,
únfertőzéstől, eredő idegbajokat, a legmagasabb
börbetegségeket és szépséghibákat,
továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

(Impotencia)
megelőző biztos eredményel gyorsan a legújabb
módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII., Erseposi-ut 14. sz. I. o.
Rendelés: délelőtt 10-4-ig, délután 6-8-ig.
Külön váróterem. Kéltel be- és kijarat.
Levelekre rögtön válasz.

Butor-otthon.

Van szorencsénk becses tudására adni a n. 6. butorvásárló közönségnek és nagyrabecsült
vövőknek, hogy a már rég fennálló jóhírnövű üzletünket áthelyeztük jelenleg

Kerepesi-ut 21. sz. alá, Uránia-színház épületében,

mely terjedelmére és modern berendezésére nézve páratlan az egész országban. Dus választék
mindennemű és kivitelű butorokból a legolcsóbb árak mellett. Menyasszonyi kelengyelnek külön
árengedmény. — Hazafüi üdvözlettel

PATYI KÁLMÁN és TIVADAR

BUTOR-OTTHONA

Budapest, Kerepesi-ut 21., Uránia-színház épületében.

Fegyver- és Gépgyár Részvénytársaság.

Az általunk készített

Diesel-féle hőerőgépek

üzeme (nyers-kőolajjal) a legolcsóbb óránként és tényleges löerőn-
ként 2-3 fillér.

Megrendelésük folytán legközelebb a következő elsőrangú üzemeknek
fogjuk szállítani: M. kir. dohánnyágy, Temesvár (2 darab), Magyar
általános hitelbank, (villamos világítás) Budapest, Franklin Tár-
sulat, (könyvnyomda) Budapesten, Böhler Testvérek és Társa R. T.
(acélgyár) Kapfenberg, Ausztria, Alberto Bühr (vegyszerészeti gyár) Fiume,
Giovaani Sirola (kötélgépgyár) Fiume stb. stb.

Fegyver- és Gépgyár Részvénytársaság.

Angol és amerikai

SPORT-JÁTEKOK

legolcsóbb megbízható beszerzési forrása.

SEFFER ANTAL
BUDAPEST,
IV. KÁROLY-UTCA 1.
boltosán 12 (Kárpóti városrész)
KÖTÉLÁRUK, ZSINTEK, ZSAROK, PONTYAK,
FÜGGAGYAK, TORNAESZKÖZÖK a mindent
HALÓK IPARTELEPE
TENNIS-TEREK ELKÉSZÍTÉSE, TORNAATERMEK FELSZERELÉSE
GYÁR: VII. BOSNYAR-UTCA 20. SAJ/T HÁZ

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A m. kir. mezőgazdasági muzeum céljaira a Budapest
székes-főváros, VII. ker. Városliget, Széchenyi szigetén eme-
lendő Renaissance-épületen teljesítendő föld-, kőműves és elhe-
lyező-, kőtaragó-, ács-, asphalt-, burkolati-, cserapes-, horgany-,
öntvény-, bádogos-, Rabitz-, vas-, szobrász-, asztalos-, laka-
tos-, mázólo-, üveges-, padozati-, redőny-, festő-, gőzfűtés-beren-
dezési-, vízvezeték-, cselet- és csatornázási, villamvilágítási és
villamos testek-, villanyos csengetyű berendezési-, villamhá-
rító s végül kályhas-munkákra írásbeli ajánlati tárgyalás hir-
dettetik a következő feltételek mellett:

1. A versenytárgyalásban minden hazai iparos részt vehet,
a ki üzlete gyakorlására hatósági engedéllyel bír.
2. Ajánlatok benyújthatók az összes munkákra, egyes
munka csoportokra, vagy külön-külön egyes munkanemekre.
3. A munkák költségvetési kivonatai illetőleg előmértelei,
nemkülönbön az ajánlati úrlapok, a folyó évi szeptember hó
11-től Alpar Ignác műépítész urnál (VII. Almássy-tér 15. sz.)
az ajánlattevők rendelkezésére állanak és részletes vállalati
feltételek, szerződés minta, műszaki leírások és építési tervek
ugyanott a rendes irodai órák alatt megtekinthetők.
4. Az ajánlattevők a kiszolgáltatott költségveté-
ési kivonatokba az egységárait beiktatni s a végösszeget
számjegyekkel és betűkkel kiírni tartoznak.
5. A I K-ás bélyegjeggyel ellátott és lepecsételt ajánla-
tok legkésőbb

folyó évi október hó 1-én déli 12 óráig
a m. kir. földmívelésügyi miniszterium segédhivatali főigazga-
tójánál (Budapest, V. Nádor-utca) nyújtandók be. Később
érkezett ajánlatok, táviratok és utóajánlatok nem fogadtnak el.

Nem fognak figyelembe vétetni azon ajánlatok
sem, a melyek nem a kiszolgáltatott ajánlati úrlap
és költségvetés kivonatok felhasználásával tétetnek.

6. Tartoznak az ajánlattevők az általános feltételek 5.
§-ának megfelelőleg ajánlati összegük 5%-át vagy a kormány
által bántépénél elfogadhatónak jelzett értékpapirokban, vagy
kézpénzben bántépénz gyantát a budapesti m. kir. állam-
pénztárban (Vámház) a m. kir. földmívelésügyi miniszterium
számvevősége által (III. em. számfőnökség) számtéjtét ellen-
nyugta ellenében, az ajánlat benyújtása előtt letenni s a letéti
nyugtát ajánlatukhoz csatolni.
7. Az összes munkák még a folyó évben kezdendők meg
és a következő évben folytatandók ugy, hogy az építkezés
1903. év május hó 1-ig teljesen befejezve legyen.
8. A m. kir. földmívelésügyi miniszter ur ó nagyméltósága,
ki az ajánlatok elfogadása felett végérvényesen határoz, fenn-
tartja magának a jogot, hogy a benyújtott ajánlatok között,
az ajánlati összegre való tekintet nélkül, szabadon választ-
hasson.
9. A beadott ajánlatok a folyó évi október hó 1-én, déli
12 órakor fognak a m. kir. földmívelésügyi miniszterium II.
emeleti tanácstermében felbontatni.

Budapest, 1901. évi szeptember 6.

A m. kir. mezőgazdasági muzeum építési-bizottsága:
Nemeskéri Kiss Pál s. k. államtitkár
bizottsági elnök

3337. szám.

Hirdetmény

az alább megnevezett állomásokon elhelyezett **cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok** (intézetek) élelemszükségleteinek ajánlati tárgyalás útján való biztosítása iránt.

Az ajánlati tárgyalás tartatik

mely napon	mely állomáson és hivatalos helyiségben	mely kiszolgáltatási állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó környékbeli helységekkel	mely időszakra		a következő katonai élelmszükségletekre nézve		Az évi szükséglet az alább kimutatott élelmi cikkekben körülbelül áll		Bánatpénz	
				tól	ig	kenyér	zab	kenyér	zab	kenyér	zab
						840	4200				
						grammal		kenyér	zab		
						adag		adag	métermáza		korona
1901. évi október hó 7-én	Nagy-Szebenben a cs. és kir. 12. hadtest hadbiztosság hivatalos helyiségében	Nagy-Disznód	—	A cs. és kir. helyőrségi csapatok, intézetek és elszigeteltek részére:							
		Fogaras	—								
		Medgyes	Paratély, N.-Ekemező, Buzd, Muzsna, Szász-Ivánfalva, Darlocz								
		Székely-Udvarhely	Székely-Keresztur								
1901. október 10-én	Brassóban a cs. és kir. élelmező-főok-raktárnál	Botfalu	—								
		Szent-Péter	—								
		Höltövény	—								
		Földvár	—								
1901. évi október 11-én	Brassóban a cs. és kir. élelmező-főok-raktárnál	Feketehalom	—								
		Keresztényfalva	Volkány								
		Vidombák	—								
		Rozsnyó	Ó- és Uj-Tohán								
1901. október 15-én	Gyulafehérvárat a cs. és kir. élelmező-raktárnál	Szászváros	—								
		Erzsébetváros	Sáros, Dános, Holdvilág, Szász-Szt.-László								
1901. október 9-én	Kolozsvárt a cs. és kir. élelmező-raktárnál	Maros-Vásárhely és hozzátartozó sátor-tábor	Maros-Szt.-Király, Maros-Keresztur, Maros-Szent-György, Udvarfalva, Szent-Anna, Megyesfalva, Koronka								
		Besztercze	Jaadt, Vinda, Aldorf, Bilak, Zolna, Szász-Budak, Besenyő, Dedrák, Széplak, Nagy-Demeter								
1902. január hó 1-től.				1902. december hó 31-éig.							
				164	154	59.960	2361				
				346	8	126.290	123				
				331	313	120.815	4798				
				396	10	144.540	153				
				—	75	—	1150				
				—	80	—	1226				
				—	80	—	1226				
				—	75	—	1150				
				—	154	—	2361				
				—	150	—	2300				
				—	153	—	2345				
				—	153	—	2345				
				713	18	260.245	276				
				164	154	59.860	2360				
				1179	36	430.335	552				
				1150	33	419.750	506				

A bánatpénz — pontosan kiszámítva — a szállítandó össz mennyiség ajánlati ár alapján kipuhaltott értékének 5 százalékából áll.

Az 1. alatt kitüntetett szükségleten kívül a szerződési árak mellett még szállítandó lesz:

2. A fegyvergyakorlatra bevonult szabadságoliatok, tartalékosok és póttartalékosok, továbbá lovak szükséglete.

3. Esetleg átvonulási meneteknél előforduló kenyér- és zabszükséglet, havonta körülbelül 1500 adag, a feltételek füzete IV. cikkelye

A—a. betűje szerint.

Észrevételek.

1. A cs. és kir. közös hadsereg fent kimutatott élelmi szükségleteinek biztosítása végett a táblázatban megjelölt napokon és hivatalos helyiségekben **kizárólagosan írásbeli ajánlatok** útján nyilvános tárgyalás fog tartatni.

A bérletnyertes — oly állomásokon, melyeken összpontosítások, nevezetesen a lovasságnál tartandó **osztály-, ezred- vagy lovas-dandár-gyakorlatok**, vagy pedig vegyes fegyvernemek gyakorlatai, dandár dandár elleni, esetleg hadosztály-gyakorlatok is tartatnak, a katonai igazgatások ebbeli felszólítására — köteles, az ezáltal keletkezett többletet úgy az illető állomáson, valamint ennek környékéhez tartozó állomásokon is a szerződés szerű árákért szállítani. A bérletnyertes egyúttal a lóáppótlékok és a csapatiskolákban beálló esetleges szükségleteknek a szerződés szerű árákban való kiszolgáltatására is köteles.

2. Minden ajánlattevő, — a katonai kinostárral szemben már szerződési kötelezettségben állott s teljesen megbízhatónak bizonyult, vagy a tárgyaló-bizottság előtt vállalatképesnek és megbízhatónak ismert vállalkozók kivételével — köteles, ha a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje van, az illető kereskedelmi és iparkamara — mezőgazdák, kik valamely gazdasági egyesület tagjai, az ez által, minden más esetben a politikai hatóság által kiállított bizonyítvánnyal vagyoni állapotukat, a hirdett szállítási üzletre való vállalatképességüket és megbízhatóságukat a tárgyaló-bizottság előtt igazolni. Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a kiállító kamara, egyesület vagy hatóság által, hivatalosan juttatandók a tárgyaló-bizottsághoz és két hónapnál korábbi keltűek nem lehetnek.

3. A fent közölt mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett és 1 koronás bélyeggel ellátott **ajánlatoknak** — lepecsételt boríték alatt — az előírt bánatpénzeknek külön boríték alatt való csatolása mellett, — az illető állomás szükségleteinek tárgyalására kitűzött napon **legkésőbb délelőtti 10 óráig** kell a tárgyaló-bizottsághoz beérkezni, később érkezett vagy táviratban tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe. Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel írt ár között eltérés mutatkoznék, akkor a betűkkel írt ár fog helyesnek tekintetni. Azon ajánlkozók, kik saját gyártmányaikat ajánlják, figyelmeztetnek, hogy ezt az ajánlatokban különösen hangsúlyozzák.

4. Az ajánlati tárgyalásra vonatkozólag a Nagy-Szebenben, illetőleg Gyulafehérváron és Kolozsvárt 1901. évi szeptember hó 7-én kelt és két-két példányban hivatalosan kiállított „Szállítási feltételek füzeté”-ben foglalt feltételek irányadók, melyek a nagyszebeni, gyulafehérvári és kolozsvári katonai élelmező raktárokban, valamint a brassói katonai élelmező főraktárban, naponta délelőtti 8 órától 12 óráig betekinthetők. Az ilyenmű feltételi füzetek, ivenként 8 fillér megfizetése ellenében, az előbb említett élelmezési raktároknál mindenki által megszerezhetők.

5. A „Szállítási feltételek füzeté”-ben foglaltak betartására már ajánlatának benyújtásával minden ajánlattevő kötelezve van.

6. Községek bánatpénz vagy óvadék letételétől feltétlenül fel vannak mentve és azok valamint a mezőgazdasági egyesületek és a termelők az élelmi szükségleteknek ezennel kihirdett szállítására különösen figyelemztetnek.

Termelők és mezőgazdasági egyesületek azon felajánlott cikkeknél, melyeket magok állítanak elő, a biztosíték letévése alól fel vannak mentve.

Termelőknek, mezőgazdasági egyesületeknek és községeknek — illetőleg a kenyérszállításnál pékmestereknek ajánlatai egyenlő árák mellett más vállalkozókkal szemben előnyben részesülnek.

7. **Átvonulási menetekre** vonatkozó szállítási ajánlatok, az előkészített feltételi füzetek IV. pontja értelmében, teendők meg.

8. A cikkek kiszolgáltatásának a hirdetményben megnevezett állomásokon, esetleg azon környékén kell történni.

9. Az élelmi cikkeknek az állomáshoz tartozó környékbeli állomásokra való elfuvarozására nézve az előkészített feltételi füzet XVII. pontja értelmében **külön ajánlat teendő**, ellenesetben feltételeztetik, hogy a fuvardíj a felajánlott szállítási árban befoglaltatik. Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árák mellett ajánlkoznak, a bérletnyertes ajánlata előnyben részesül.

10. A bérlő kiszolgáltató raktára a katonai szállásoktól való távolsága 1-9 km.-nél nagyobb ne legyen; ha a távolság 1-9 kmt. túlhaladja, akkor a bérlő köteles a kenyér és zabnak fuvarozásáról díjmentesen gondoskodni.

11. Az ajánlattevők a hadsereg-igazgatással szemben az ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozat tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 314. és 315. §§-okban valamely ajánlat iránti nyilatkozatra nézve megállapított határidő betartásának követelésétől.

12. Szállító a kenyeret és zabot minden hónap 1-én 5-5 napra előre tartozik szállítani; minden hónap 28-án, annak további napjaira előre. A tisztai saját lovak számára esedékes zab félhavonként, vagy az egész hónapra előre kérvényelhető.

13. Elvileg csupán fehér zab szállítható; az illető ajánlatban mindenkor megjelölnöd, hogy fehér vagy fekete zab értendő-e; vegyes zabra vonatkozó ajánlatoknál a fehér és fekete zab keverési aránya pontosan megjelölnöd.

14. Összetes ajánlatok csakis kenyérré és zabra Székelyudvarhelyen és Fogarason tehetők.

Összetes ajánlatok, melyek több bérleti állomásra vonatkoznak, feltétlenül és már a tárgyaló bizottság által visszautasítatnak.

15. Ajánlatok, melyeknél 14 napnál rövidebb kötelezettség kikötöttik, nem vétetnek tekintetbe.

16. A kenyérsütés minden állomáson loco kell hogy eszközöltessék. A katonakenyér 2, 700 grammos adagot tevő cipókban állítandó elő. A cipó 1600 gramm tésztaival kimérendő és 1400 grammal kisütendő. $\frac{1}{3}$ rész árpa, $\frac{2}{3}$ rozs-lisztből készült kenyér csak akkor biztosítottatik, ha ez a tiszta rozs-ból készült kenyérral szemben nem kerüli többe.

17. Fogaras, Medgyes, Marosvásárhely és Beszterce állomásokon a rendelkezésre álló sütődék, raktárhelyiségek, illetve sütőde-szerszámok bérbé adatk. Oly vállalkozók, kik ezen bérbevételét óhajtják, ezt ajánlataikban — a bérösszeg megnevezésével — külön említsék fel.

Bérbevevő köteles a bérlet helyiségeket saját költségén a kinostár javára tüzkár ellen biztosítani és az illető épületek után járó adókat és terheket viselni.

18. A fizetés szabályszerint a postatakarékpénztár útján eszközöltetik; erre vonatkozóan utaltatik az ajánlati feltételi füzet XIX. tételének kiegészítő határozataira.

Kelt Nagy-Szeben, 1901. évi szeptember 7-én.

A 12. hadtest cs. és kir. hadbiztossága.

1 korona
bélyeg.

Én alóírott az 1901. évi szeptember hó 7-én 3347. szám alatt kelt hirdetmény alapján ezen _____ ajánlatomnál fogva kötelezem magamat, az _____ állomáson és körleti állomásain szükséges:

kenyernek 840 grammos adagját _____ fillér, szóval _____ fillér, } az oldalt írt időre
zabnak 4200 grammos adagját _____ fillér, szóval _____ fillér, } azaz _____-től _____-ig

terjedő időre szállítani, az átvonulók élelmi szükségleteit a „Szállítási feltételek füzeté” IV. lit. A—a. cikkelyének _____ értelmében kiszolgáltatni.

Ezen ajánlatomért a mellékelt (vagy az idecsatolt elismervény szerint a _____ pénztárnál letétbe helyezett, semmi más kötelezettségért nem szavatoló) összesen _____ korona, azaz _____ értékű, _____-ből álló bánatpénzzel kezeskedem. (Termelőknél, kik saját terményeiket felajánlják, e nyilatkozat következőleg szól; Ezen ajánlatomért az összes vagyonommal kezeskedem).

Továbbá kötelezem magamat, azon esetben, ha a szállítást elnyerem, legkésőbb 14 nappal az erről vett hivatalos értesítés után a bánatpénzt a 10 százaléknál óvadékösszegre kiegészíteni s ha ezt elmulasztanám, feljogosítom a hadseregigazgatást, hogy ezen kiegészítést a szállítási keresmény visszatartásával eszközölje.

Egyébként a hirdetményben közzétett feltételeken felül magamat azon feltételeknek is alávetem, melyek a kiírt tárgyalásra előkészített, 1901. évi szeptember hó 7-én „Feltételi füzetben” foglaltatnak.

A _____-i _____ kereskedelmi és iparkamara (mezőgazdasági egyesület) ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalatképességemről szóló bizonyítvány a _____-hoz közvetlenül fog megküldetni.

Kelt _____ 1901. évi _____ hó _____-n.

N. N., lakik: N-ben.

Az ajánlat a borítékba teendő és lepecsételendő, a boríték külső oldalán pedig a címzéshez még hozzáírandó: „Ajánlat a _____-hó _____-én tartandó tárgyaláshoz az 1901. évi szeptember hó 7-én 3337. szám alatt kelt hirdetmény alapján”.

Az ajánlatban a letett bánatpénz részletezendő.

